

editorial

FRÂNTURI DE VIS

Să poți să râzi, să te bucuri din tot sufletul, să redevii copil; Doamne, câtă putere îți trebuie!

Cu fiecare număr al revistei noastre suntem mai mândri, mai visători, mai împliniți și, de ce nu, mai buni noi cu noi, noi cu ceilalți și toți laolaltă.

De Ziua Copilului, joaca, darurile și zborul neîngrădit trebuie să se regăsească la bătrâni, adulți, tineri și, mai ales, la copii.

Venim cu un strop de bucurie, cu un dar, cu această revistă, care se adresează, deopotrivă, tuturor. Este modul nostru de a marca sărbătoarea. Facem acest lucru pentru că noi credem în lectură, credem în pregătirea temeinică și în reușită.

Multe persoane trec prin școală, dar puțini, din ce în ce mai puțini, trec prin bibliotecă. Reușita celor care ne vizitează este mai sigură, nu garantată. Câștigul enorm îl reprezintă însă lumina din ochii celor ce citesc, seninătatea și siguranța cu care cititorii noștri văd viața.

Iubiți cititori, gânduri frumoase, la mulți ani și poftă de lectură copiilor de toate vârstele!

**Voicu Gelu BICHINEȚ, director,
Biblioteca Județeană
„Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

editorial

DACĂ NE-AR VORBI CĂRȚILE...

Ar spune ce fericite sunt când ajung în mâinile noastre, când le citim și le împărtășim și celorlalți din înțelepciunea lor. Ele își pun bogăția pe tava sufletului nostru și tot ceea ce au nevoie este atenția...

Dacă ne-ar vorbi cărțile, probabil, mai întâi, și-ar arăta recunoștința pentru că le-am ales, iar când le vom fi terminat de savurat, ar spune un sincer „Mulțumesc!”, noi am răspunde în aceeași manieră, iar legătura om-carte s-ar consolida și mai tare.

Nu există ființă pe această lume care să nu aibă nevoie de un prieten. Unii își găsesc cei mai buni camarazi în semeni, alții, în necuvântătoare, iar o altă categorie, în cărți. Și de la orice prieten adevărat avem de învățat!

Cărțile de la bibliotecă stau cumiți pe rafturi așteptând cititorii, cele „bătrâne”,

obosite de atâta răsfoit, de atâta umblat prin vieți, prin generații, iar cele mai „tinere”, dornice să zburde și ele pentru a-și răspândi învățămintele, a stârni emoții, a deschide noi orizonturi.

Dacă ne-ar vorbi cărțile, cu siguranță și-ar manifesta și sentimentele: ar fi măhnite când s-ar simți uitate într-un colț de cameră ori pe o noptieră departe de marea lor familie din bibliotecă; ar suspina când ar fi pierdute; s-ar îmbufna atunci când le-am îndoi foile nebăgând în seamă pe mai micii lor prieteni de nădejde – semnele de carte.

Dacă ar vorbi, cărțile ne-ar spune cât de bucuroase sunt de momentele prețioase petrecute cu noi și că rațiunea lor de a exista se regăsește doar în dragostea noastră pentru lectură și transformarea noastră în cititori pasionați.

Redacția

cronici profesionale

LECTURA – FARUL DIN MAREA CUNOAȘTERII

Văzând că de la o vreme știrile din țară sunt cât se poate de triste, urâte și aproape nimic pozitiv și constructiv nu se mai întâmplă în țărișoara noastră și în lume, am fost plăcut surprinsă anul trecut (2022) când Parlamentul României a adoptat proiectul de lege privind instituirea zilei de **15 februarie** ca **Ziua Națională a Lecturii**. A nu se înțelege că-i laud pe parlamentarii noștri, nici pe departe. Când mă gândesc la faptul că mulți dintre cei care au ajuns pe treptele cele mai înalte ale administrației de stat și se fălesc în fața tuturor cu lucrări de diplome (facultăți, masterate, doctorate) dovedite a fi plagate, nu-mi inspiră niciun respect. Dar asta este altă poveste. Revin. Fiind vorba de instituirea Zilei Naționale a Lecturii, gândul mă duce spre mijlocul veacului al XV-lea când, prin descoperirea tiparului de către Guttenberg, omenirea a intrat într-o nouă „Galaxie” care a deschis drumul spre autocunoaștere, autoperfecționare, autodepășire. Începând cu tipărirea primei cărți din lume (fragment din *Judecata de apoi*, 1445), s-au publicat treptat cărți cu subiecte și informații din toate domeniile cunoașterii umane: spiritualitate, istorie, filosofie, științe...

A scrie este un act creativ și este cunoscut și unanim acceptat faptul că *SCRISUL este o artă*. În scris se aștern pe hârtie gânduri, idei, trăiri, sentimente, cunoștințe, informații, descoperiri... Cunoașterea a evoluat și va evolua continuu, lucru ce presupune o muncă susținută de a ține pasul cu tot ceea ce se întâmplă în lume. Și cum altfel dacă nu prin lectură, dar nu orice fel de lectură, ci una atentă, temeinică, concentrată pe bună înțelegere, pe conexiuni între diferite domenii, perioade istorice, țări, popoare... Cu alte cuvinte, personalități de marcă ale culturii și civilizației umane au ajuns la concluzia că și *cititul (LECTURA) este o artă*.

Nimeni nu se naște cu toate informațiile necesare viețuirii în societate și nu oricine poate să scrie, să transmită semenilor cunoștințe noi, însă este absolut necesar ca întreaga populație să citească, să se informeze. Cititul, ca și scrisul, conține idei cu un puternic rol și impact uman și social, face posibilă acumularea și transmiterea a tot ceea ce a dat la iveală gândirea umană. Prin citit selectăm ceea ce ne este de folos pentru învățatură, cunoaștere, împlinirea viselor și realizare profesională. Cititul este liantul dintre generații. Lectura este o necesitate a omului,

este oxigenul rațiunii, dar și jocul care ne delectează. Este un exercițiu al gândirii și un antrenament în arena cunoașterii cu reguli bine stabilite. Lectura presupune prudență în selecția surselor din noianul celor existente, presupune profunzime și concentrare, reflecție asupra a ceea ce am citit și alegerea a ceea ce ni se potrivește. Pe de altă parte, prin lectură ne putem acomoda la anumite principii viabile în timp. Doar astfel putem ajunge la o cunoaștere elevată, la o înțelepciune chibzuită. Doar astfel ne putem forma viguros din toate punctele de vedere (intelectual, fizic, profesional...).

Cunoașterea umană este temelia culturii universale, civilizației și vieții oamenilor, iar **farul mării cunoașterii este lectura**. Deprinderea de a citi are nevoie de o perioadă de inițiere, de mentori, modele și instrumente adecvate. E nevoie și de efort. Interesul pentru lectură se cultivă treptat, cu blândețe, tact, seriozitate și, de ce nu, prin exemplu personal. Lipsa lecturii duce la ignoranță, oroare de cultură, de artă, spiritualitate, de cunoaștere, în general. Nu reușim să ne cunoaștem țara, neamul și limba renunțând astfel la tradiții, obiceiuri... Nu cunoaștem adevărata noastră evoluție și prestanță în lume. Unii ar spune că știința acestor lucruri nu ne ține de foame... Ba da, ne ține și de foame – foame a minții, foame a inimii, foame a întregii ființe. De ce? Organismul are nevoie de hrană sănătoasă, iar creierul are nevoie de un anumit tip de nutriție și vitamine cu beneficii vitale pentru om și omenire. Totalitatea acestor elemente formează ceea ce numim CUNOAȘTERE. Cum putem obține această hrană? În primul rând

prin studiu, informare și documentare, iar cel mai la îndemână mod să facem acest lucru este lectura cărților întrucât „Cărțile sunt albinele care poartă polenul însuflețit de la o minte la alta.” (James Russell Lowell)

Așa cum există o istorie a scrisului, există și o istorie a cititului din care aflăm că pentru a ne forma deprinderi constante, de lungă durată și să ne fie de folos ceea ce citim, trebuie să începem acest proces de la vârste fragede. Doar astfel, cititul devine o artă prin care ne putem hrăni din izvoarele învățăturilor înaintașilor și contemporanilor noștri. Un rol important îl au lecturile particulare, dar și cele de grup pe bază de recomandări de la persoane educate, instruite, acreditate să facă acest lucru. Noi, adulții, să luăm în serios acest lucru și să-i obișnuim pe cei mici să citească. Pentru a le stimula dorința de lectură, să le citim cărți de când sunt foarte mici, să le povestim ceea ce citim, să le facem recomandări de lectură, iar treptat (foarte important) să le dăm libertatea de a alege ceea ce doresc să citească și de a înțelege trecând prin propriul filtru informațiile respective. Adică să devină independenți în ceea ce vor să citească și să înțeleagă conform dotării lor intelectuale și a cunoștințelor acumulate în timp, să le folosească în funcție de pasiunile lor sau în interes profesional. Să cumpărăm și să oferim cărți copiilor, să-i obișnuim să dăruiască la rândul lor cărți. E adevărat că s-au scumpit cărțile, însă din fericire în România există un sistem echilibrat de biblioteci: școlare, universitare, publice (județene, municipale, sătești) care au colecții cu caracter enciclopedic, din toate domeniile cunoașterii.

Vă recomand ca din când în când să jucați împreună cu copiii rolul lui Habarnam pentru a-i proteja să nu ajungă ei de adevăratele Habarnam. Jocul este o ghidușă improvizație, o mică speculație... În primele clase ale copiilor mei, când au început să citească, întâlneau cuvinte noi, al căror sens nu-l cunoșteau. Veneau repede la mine și mă întrebau ce înseamnă cuvintele: x, y, z... Mă prefăceam că nu știu. „HABARNAM” mă cheamă - era răspunsul la întrebările lor și le arătam spre bibliotecă, unde era așezat pe un raft un dicționar pe care l-am numit - cartea „ȘTIE TOT”. Îi sfătuiam să ia cartea în brațe, să caute cuvântul respectiv, rugându-i să-mi citească și mie ce descoperă ca să învăț și eu. Au acceptat acest lucru și ne-am bucurat că s-au acomodat foarte repede cu „interogarea” dicționarului. Când au mai crescut și și-au dat seama de „trucul” meu, ne-am distrat grozav. Le-am spus de când erau micuți că „Un copil care citește va fi un adult care gândește.” (Sasha Salmina) Odată formată deprinderea, va citi toată viața, va învăța continuu și va conștientiza că „Citim ca să aflăm că nu suntem singuri.” (C.S. Lewis) pentru că: „Cititul ne ajută să călătorim atunci când suntem nevoiți să stăm într-un singur loc.” (Mason Cooley)

Prin fixarea ideilor, gândurilor descoperite prin lectură și transmiterea lor urmașilor sporește evoluția intelectuală, culturală, științifică... Omul, în sine, devine mai bogat. Acest lucru este dovedit și de faptul că

țările în care au pătruns devreme cultura și civilizația au avut o evoluție notabilă. Așadar, este mare nevoie de voință și dragoste pentru a ne îmbrăca în seninul cunoașterii prin toate fațetele artei de a citi - arta de a gândi, arta de a ne comporta, arta de a ne descoperi și dezvolta, arta de a evolua... „Se înțelege, deci, că a ști să citești e o artă și există o artă de a citi.”, ne spune Émile Faguet. Citind cărțile care „sunt porți deschise asupra altor suflete și altor popoare.” (A. Maurois), devenim proprii noștri creatori și pregătim noile generații pentru un parcurs ascendent al dezvoltării societății. „Orice deschidere, orice informație nouă duce la dezvoltarea creierului. Deschideți cărți, așa aflăm cu toții pe ce lume suntem... Cât de frumoasă este această lume pe care facem tot posibilul s-o distrugem! Informația nouă duce la activarea creierului.” (prof. univ. dr. neurochirurg Alexandru Vlad Ciurea) Continuând ideea, pot spune: omule, indiferent de vârstă și îndeletniciri, iubește cărțile și „Citește. Citind mereu, creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini, din care vei întocmi înțelesul și filosofia vieții.” (Mihai Eminescu)

Atât Cunoașterea, cât și Lectura trebuie scrise cu majusculă pentru că ele nu pot fi trecute cu vederea, puse la index sau la „și altele”, așa cum s-a întâmplat și se mai întâmplă chiar și azi. Ele nu sunt nici nume comune și nici nume proprii, ci mai degrabă sunt numele LUMINII care ne călăuzește pe căile timpului și ale existenței.

**Vasilica GRIGORAȘ, scriitor,
membru UZPR**

cronici profesionale

CĂLĂTORIE ÎN TRECUT – MUZICA ANILOR '60

„Muzica educă dragostea pentru frumos.” – Platon

Proiectul educațional local inițiat de școala noastră în acest an școlar se derulează în parteneriat cu Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” și cu alte cinci instituții de învățământ din orașul Vaslui:

Școala Gimnazială „Mihai Eminescu”, Școala Gimnazială „Constantin Motaș”, Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu”, Școala Gimnazială „Dimitrie Cantemir” și Liceul cu Program Sportiv, fiind implicați 151 de elevi. Proiectul este înscris în Calendarul Activităților Educative Județene aprobat de către Inspectoratul Școlar Județean Vaslui pentru anul școlar 2022-2023.

Proiectul a izvorât din dorința de a oferi elevilor o alternativă de a petrece timpul liber, de a-și forma o cultură muzicală, de a cunoaște genuri muzicale și cântăreți care au performat în anii `60 și au rămas nemuritori. Prin această călătorie muzicală în trecut, elevii au fost puși în situația de a asculta și interpreta cele mai frumoase melodii din anii `60 (atât din țara noastră, cât și de pe plan internațional), de a face clasamente proprii (Top 10 muzică românească din anii `60, Top 10 melodii și cântăreți internaționali din anii `60), de a resimți momente importante din acea perioadă (muzica rock și colinde specifice perioadei), de a cunoaște moda și stilurile de dans lansate în acei ani (Moda și stiluri de dans lansate în anii `60).

Am sărbătorit Ziua Internațională a Muzicii pe 1 octombrie 2022, într-o atmosferă deosebită creată de gazda noastră, Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul”, elevii participanți au interpretat melodii îndrăgite din anii `60, au prezentat colaje și informații despre cântăreți sau formații reprezentative perioadei studiate.

Prin acest proiect, contribuim la dezvoltarea personalității elevilor din grupul-țintă, îmbogățirea cunoștințelor de cultură generală, crearea unei stări de bine pentru participanți deoarece cântatul și muzica în sine pot transforma emoțiile și sentimentele oamenilor. Activitatea „Primiți cu colindul?”, desfășurată în luna decembrie 2022 în incinta Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul”, a creat emoții deosebite participanților, i-a apropiat de magia sărbătorilor de iarnă, i-a pregătit sufletește pentru celebrarea Crăciunului. Grupurile de elevi de la școlile partenere în proiect, îndrumate de profesorii de educație muzicală, au cântat colinde și melodii specifice Crăciunului și au impresionat prin talent și calitatea interpretării.

Elevii implicați în proiect au posibilitatea de a desfășura activități colaborative, de a stabili relații solide de colegialitate și de prietenie cu elevi de aceeași vârstă, cu aceleași interese, din școlile partenere. Pe de altă parte, profesorii coordonatori au posibilitatea să coopereze și să se cunoască mai bine, să creeze un mediu propice pentru diversificarea

educației muzicale a elevilor, astfel încât aceștia să facă alegeri informate, să aibă o cultură generală bogată, să fie adaptabili și mai responsabili.

Coordonatorii proiectului, prof. Daniela Crizantema Nane și prof. Gina Radu, au identificat, la nivelul grupului-țintă, nevoia de a cunoaște și înțelege și alte genuri muzicale, de a asculta muzică de calitate, de a avea informații despre cântăreți/grupuri care au influențat evoluția muzicii. În grupul-țintă sunt și elevi care iubesc muzica, care cântă vocal sau la un instrument, care sunt pasionați de studiul muzicii, aceștia fiind exemple pentru ceilalți, iar împreună reușesc să se implice activ în toate activitățile propuse în proiect. Proiectul facilitează colaborarea utilă și eficientă între reprezentanții instituțiilor partenere, prof. Voicu Gelu Bichineț, Luminița Șerban și Carmen Trufia din cadrul Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul”, prof. Horia Popovici, inspector școlar pentru disciplina educație muzicală în cadrul Inspectoratului Școlar Județean Vaslui, prof. Magda Mircea și înv. Speranța Popovici din cadrul școlilor partenere.

Elementul de noutate al proiectului este dat de activitățile creative bazate pe documentarea, înțelegerea și promovarea în rândul elevilor a celor mai frumoase melodii din muzica anilor `60 ce contribuie la diversificarea stilurilor muzicale ascultate de fiecare și la crearea unei culturi muzicale

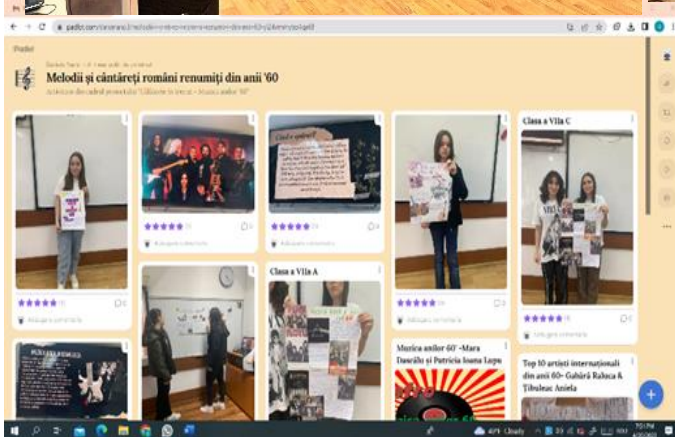
solide. Pentru o înțelegere mai bună a caracteristicilor perioadei, elevii au studiat elemente de modă și stiluri de dans lansate în anii `60, au recreat atmosfera specifică în cadrul unui concurs pe această temă organizat în amfiteatrul Școlii Gimnaziale „Constantin Parfene”.

Proiectul educațional contribuie la diversificarea ofertei educaționale a școlilor implicate, la creșterea prestigiului acestora în comunitatea educațională locală, consolidează colaborarea dintre instituțiile de învățământ locale implicate în activități și Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul”. Prin activitățile comune organizate în cadrul acestui parteneriat, elevii de vârste diferite din școlile partenere au avut posibilitatea să coopereze, să se cunoască, să dezvolte relații de prietenie, ceea ce va conduce la stabilirea unor relații de colaborare ce vor continua și în viitor.

Prin diseminarea activităților și rezultatelor obținute, proiectul va putea fi un model de bună practică în organizarea și derularea activităților educative. Materialele realizate în cadrul proiectului sunt afișate pe padlet-ul special creat, putând fi vizualizate și apreciate de utilizatori:

<https://padlet.com/dananane3/melodii-i-c-nt-re-i-rom-ni-renumi-i-din-anii-60-yl24vmmytio4qa6f>.

**Prof. Daniela Crizantema NANE,
Prof. Gina RADU,
Școala Gimnazială „Constantin Parfene” Vaslui**

cronici profesionale

CU TRICOLORUL ÎN INIMĂ

În fiecare dimineață pregătesc presa pentru clienții abonați. Ziua respectivă se anunța o zi ca oricare alta. Mi-am aruncat privirea în ziarul „Vremea Nouă” și un concurs despre ce înseamnă să fii român mi-a atras atenția. Mi-am zis că trebuie să particip. Nu m-am gândit la vreun câștig material, dar fiindcă sunt poetă am considerat participarea o provocare. După câteva zile, m-am regăsit pe una dintre paginile ziarului local „Vremea Nouă”. Mă calificasem pentru excursia la Palatul Parlamentului, organizată cu ocazia

Zilei Naționale a României, 1 Decembrie. Marea Unire! Tatăl meu a lucrat cu propriile mâini la construcția monumentului Unirii de la Focșani, inaugurat pe 24 ianuarie 1976. El era mândru de acest lucru. Așadar, am primit cu inima deschisă aceste daruri: premiul și excursia. Am pornit în această aventură 50 de vasluieni patrioți alături de domnii Ionel Sandu și Lucian Timofticiuc. Am pășit cu emoție pe holurile unde au trudit peste 100.000 de oameni, dintre care 12.000 de soldați.

Câștigătorii concursului de poezie și eseu au citit din propriile creații în prezența domnului Marian Enache, președintele Curții Constituționale, tot un vasluian de-al nostru. Aceste momente au fost pline de emoție, glasurile au tremurat și m-am simțit cum de puține ori în această viață am avut ocazia să mă simt: mândră, onorată, mulțumită.

Literatura a câștigat! La Palatul Parlamentului, drapelul țării noastre ne-a tremurat tuturor în suflete.

România mea

Măreța mea îngenuncheată
de oameni prefăcuți și răi,
Tu, care ai fost mereu semeță,
azi plângi de dor de fiii tăi.

Întreaga mea neîntregită,
Care-ai luptat victorioasă,
Ești de o mână azi lipsită-
Moldova, deci de Prut rămasă.

Vorbita mea, azi neorbită,
Cu glas duios de ciocârlie,
Vezi, fiii pleacă de acasă
Și uită limba dragă ție.

Scăldata mea înlăcrimată,
Cu line și curate râuri,
Îți verși durerea înecată
În ale Mării Negre valuri.

Verdeața mea neînverzită,
Cu munții ridicați la nori,
De hoții de păduri ucisă,
Renaști mereu în câmp de flori.

Dorita mea de toți dorită,
Ridică-ți fruntea din pământ!
Adu-ți copiii duși prin lume
În sfântul tău așezământ.

Bătrâna mea îmbătrânită
De doruri multe și poveri,
Aruncă jugul înrobirii
Și fii putere între puteri!

Măicuța mea ești, Românie,
Nu mă lăsa să fiu orfan!
Ești casa mea, străbună glie,
În vene-am sânge de roman.

Daniela DUMITRESCU,
Membră a cenaclului literar „Prolitera” Vaslui

cronici profesionale

„MLĂDIȚE LITERARE”, EDIȚIA A V-A, 2023

Ajuns la cea de-a cincea ediție, Concursul județean de creație literară „Mlădițe literare” a avut și în acest an parte de o participare numeroasă din toate colțurile județului, precum: Bârlad, Huși, Vaslui, Crețești, Codăești, Dodești, Gara Banca, Ștefan cel Mare, Vinderei ș.a

Alături de Inspectoratul Școlar Județean Vaslui, reprezentat de Ana-Cristiana Botan, inspector general, și Anița Avram-Rusu, inspector de limba și literatura română, la bună desfășurare a concursului au contribuit profesori și bibliotecari de pe tot cuprinsul județului.

Spre deosebire de edițiile precedente, anul acesta participanții au avut de abordat doar câte o temă la fiecare categorie de vârstă. Temele au fost generoase și au permis acestora să aștearnă pe hârtie gândurile lor, ideile de viitor, trăirile lor de zi cu zi și să realizeze creații unice precum sunt ei.

Astfel, pentru categoria I de vârstă, tema acestei ediții a fost „Luna și poveștile ei”, iar pentru categoria a II-a de vârstă, tema a fost „Visul”.

Cei trei membri ai juriului, Daniela Oatu, poetă și profesoară de limba română (președinta juriului), Alina Tanasă, poetă și bibliotecară, și Mihai Apostu, poet și bibliotecar, au urmărit, în evaluarea lucrărilor, creativitatea, originalitatea, mesajul transmis și scrierea corectă din punct de vedere gramatical.

Și în acest an am fost impresionați de talentul participanților și de dorința lor de a fi creatori, iar asta ne dă încredere că în viitor pe rafturile bibliotecilor vor poposi și numele lor și, precum mlădițele copacilor, vor înălța

coroane, vor face muguri, vor înfrunzi și vor dezvolta alte „mlădițe literare”.

Câștigătorii acestei ediții sunt:

Marele premiu:

Zgăvârdici Miruna Maria – Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși

Categoria I (10-14 ani)

Premiul I: Popa Tudor Andrei – Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui

Premiul II: Ciocan Miruna Ioana – Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși

Premiul III: Mihăilă Maria Florentina – Școala Gimnazială „George Tutoveanu” Bârlad

Mențiune: Tănase Maia Maria – Școala Gimnazială Nr. 1 Gara Banca

Mențiune: Anton Bianca – Școala Gimnazială „Vasile Pârvan” Bârlad

Mențiune: Răianu Dragoș Cosmin – Școala Gimnazială „Manolache Costache Epureanu” Bârlad

Mențiune: Gache Sofia Ioana – Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Vaslui

Categoria a II-a (15-18 ani)

Premiul I: Rășcanu Denisa Maria – Colegiul Economic „Anghel Rugină” Vaslui

Premiul II: Rotaru Narcisa – Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși

Premiul III: Pălici Mihai Valentin – Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Ioan Gură de Aur” Huși

Mențiune: Ibănescu Ștefania Andreea – Liceul cu Program Sportiv Vaslui

Mențiune: Severin Nicoleta Lorena – Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși

Mențiune: Iancu Ștefania – Colegiul Național „Cuza Codă” Huși

Mențiune: Ciubotaru Ștefania – Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui

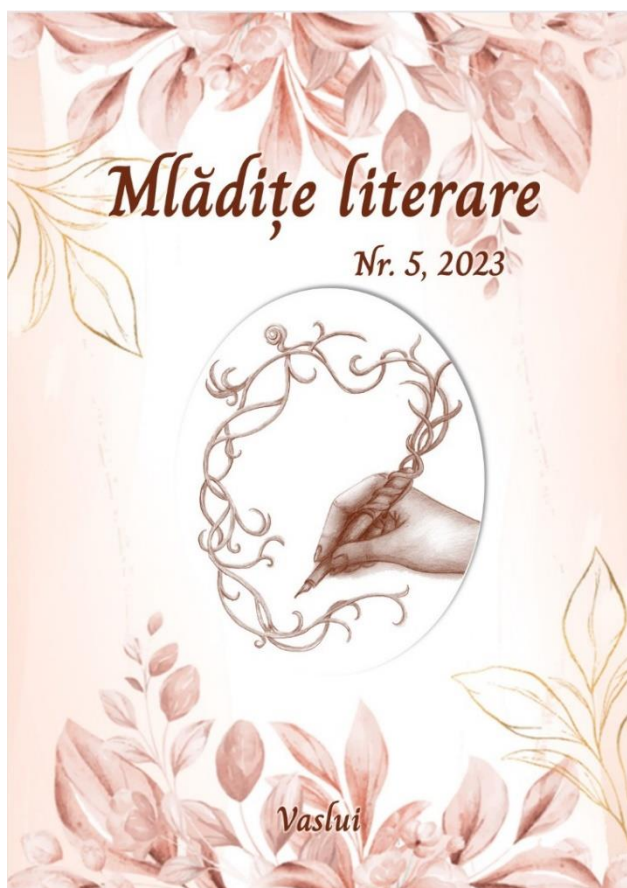
Festivitatea de premiere a avut loc miercuri, 7 iunie 2023, la sediul Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui.

Mihaela Elena TRIFAN,
șef Serviciu Programe și proiecte culturale, Metodic,
Conservare și restaurare documente,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

cronici profesionale

O ANTOLOGIE A TINERILOR CONDEIERI

O antologie reunind creațiile elevilor de gimnaziu și de liceu este o oglindă relativ fidelă cu privire la potențialul artistic de care dispun tinerii condeieri, aspiranți la omologarea valorică.

Aflat la cea de-a V-a ediție, concursul județean intitulat metaforic „Mlădițe

literare”, purtând pecetea sensibilității genuine, a confirmat așteptările juriului și a dovedit implicit că există o vocație a poporului nostru pentru poezie și proză artistică, așa cum a decretat sentențios Vasile Alecsandri. În adevăr, „românul s-a născut poet”, iar această fibră rară nu s-a pierdut nici astăzi, în epoca tuturor provocărilor tehnologice și a globalizării.

Nimic nu este mai emoționant și mai convingător decât să descoperi în pagini de poveste imaginea netrucată, pură a Lunii, clădită din fantasme infantile sau pe cei aflați la vârsta la care Visul își întinde în compoziții inspirate aripile să cuprindă tot orizontul...

Așadar, antologia de față își propune să aducă sub ochii cititorului dimensiunea esențială a poveștilor copilăriei vegheată de astre și a adolescenței aflată sub semnul visului. Ea nu dă „certificate de talent”, dar vine să confirme un adevăr semnificativ: în județul Vaslui există multe „mlădițe” de preț care vor rodi în timp.

**Daniela OATU, profesor,
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Vaslui,
președintele juriului**

cronici profesionale

CE-ȚI DORESC EU ȚIE, DULCE ROMÂNIE... SCRISOARE CĂTRE ȚARA MEA

Marea Unire reprezintă desăvârșirea statului național român, înfăptuit prin unirea tuturor provinciilor locuite de români, aflate sub o stăpânire străină, cu România. Unirea tuturor românilor într-un singur stat a fost rezultatul firesc al luptei de secole, dusă de poporul român. Pregătită de fapta lui Mihai Viteazul de la 1600, de „Unirea cea Mică” din 1859 și de lupta eroică din anii 1916 – 1918, „Unirea cea Mare” s-a înfăptuit la 1 decembrie 1918. Zi epocală. O zi de luptă revoluționară a maselor populare din întreaga Transilvanie, din întreaga Românie. O zi de luptă și de biruință. O zi de sărbătoare: sărbătoarea împlinirii marelui ideal național, ziua națională a României.

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, în parteneriat cu Liceul cu Program Sportiv din Vaslui și Colegiul Economic „Anghel Rugină” Vaslui, desfășoară, până la sfârșitul anului școlar 2022-2023, un proiect educațional, T.I.M.P. – Trecut, Istorie, Mari Provocări, cu scopul de a ne reaminti de valori naționale care au caracterizat spațiul românesc de-a lungul timpului.

În cadrul acestui proiect, sunt propuse patru activități prilejuite de diverse evenimente care marchează istoria noastră, printre care amintim: *15 Octombrie 1922: Onor ultimilor regi încoronați ai României* (100 de ani de la încoronarea regelui Ferdinand I și a reginei Maria), *1 decembrie 1918: Ziua Națională a României* (Marea Unire), *24 ianuarie 1859: Ziua Unirii Principatelor Române* (Mica Unire), *9 mai: Semnificații istorice românești și europene*.

Pentru că în Anul Centenarului încoronării regilor României Mari (2022), activitatea *Onor ultimilor regi încoronați ai României* s-a bucurat de un articol în numărul trecut al revistei „Milesciana”, scrierea de față este dedicată zilei de *1 Decembrie*.

Activitatea *Ziua Națională a României*, desfășurată la bibliotecă, s-a dorit a fi un alt fel de lecție de istorie, dacă ne gândim că nu s-a prezentat strict procesul care a dus la constituirea României Mari, subiect tratat pe larg în cadrul orelor de istorie de la școală. Am considerat, de comun acord cu doamna profesor Doina Danu și doamna bibliotecar Mihaela Ochianu, că ar fi bine să îi provocăm pe elevi la o dezbatere și, în același timp, la un moment de reflecție. I-am îndemnat să scrie o scrisoare către România, pornind de la titlul activității și de la întrebarea „Ce sărbătorim la 1 Decembrie?”. Ținând cont de elementele specifice unei scrisori și cu rugămintea de a scrie de mână, elevilor le-au fost respectate libertatea de gândire și exprimare.

Biblioteca, templu al învățaturii, oferă acces la o multitudine de surse de informații - cărți, reviste și periodice. Tema Marii Uniri se bucură de multă atenție în colecțiile bibliotecii vasluiene, motiv pentru care s-a impus întocmirea unei bibliografii selective pentru satisfacerea nevoilor de lectură ale cititorilor. Doamna Mihaela Ochianu, bibliotecar la Sala de lectură carte și periodice, a organizat în holul principal al bibliotecii o expoziție cu titlul „1 Decembrie – ziua cea mare a neamului românesc”. Totodată, a prezentat elevilor participanți informații privind *Ziua Națională a României*

Înscrisă de-a lungul istoriei neamului nostru. Se cuvine să vi le împărtășim și dumneavoastră pentru o aducere-aminte a unor vremuri de mulțișor apuse:

„Sărbătoare națională sau zi națională? Ce este pentru români ziua de 1 Decembrie? E bine de știut că în generoasa listă a sărbătorilor naționale românești figurează nu mai puțin de 82 de zile, fiecare dintre ele având importanță căci semnifică fie evenimente istorice, fie evenimente culturale precum omagieri ale unor personalități marcante ale neamului nostru. Unele sunt dedicate unor categorii profesionale, având menirea de a aduce în atenția noastră importanța socială a unor astfel de îndeletniciri. *Ziua Națională a Culturii* se sărbătorește la 15 ianuarie, amintind nu doar de Eminescu, ci de o pleiadă de oameni de cultură. *Ziua Națională Brâncuși*, *Ziua Națională a Lecturii* sunt la fel de importante precum *Ziua Aviației Române* sau *Ziua Armatei Române*. Șirul acestor exemple poate continua și sunt convinsă că oricare dintre noi poate aminti multe altele. Toate sunt *sărbători naționale*, însă doar una dintre ele este și *zi națională*. *1 Decembrie e Ziua Națională a României*, e stabilită prin lege, e menționată și în Constituție. Chiar dacă Legea nr. 10/1990 nu face referire directă la semnificația istorică, tot românul înțelege că *Ziua Națională a României* evidențiază o suită de fapte istorice ce au condus în cele din urmă la realizarea visului secular, unirea tuturor românilor, unirea într-un singur stat a tuturor provinciilor românești. *1 Decembrie* rămâne ziua nașterii României Mari! La 1 decembrie 1918 Adunarea Generală a românilor din Transilvania cerea la Alba-Iulia unirea cu Regatul României, cerea includerea într-un singur hotar a celor de aceeași limbă, simțire și origine. Transilvania era ultima provincie ce venea sub sceptrul lui Ferdinand Întregitorul, alipite din proprie voință fiind Basarabia (27 martie 1918) și Bucovina (15/28 noiembrie 1918). Fost-am rotunzi în granițele noastre până-n 1940 când

pierde-vom definitiv Cadrilaterul, nordul Bucovinei și întreaga Basarabie.

Să fi fost de-a lungul existenței poporului român și alte zile naționale? Bineînțeles. Veți fi plăcut surprinși a afla că prima atestare documentară vine din anul 1860, din vremea domniei lui Alexandru Ioan Cuza. Trecuseră aproape doi ani de la dubla sa alegere, trecuseră sfintele sărbători ale nașterii Mântuitorului Iisus, când marele Kogălniceanu submite aprobării domnitorului Principatelor Unite inițiativa de a statornici un nou obicei: <<Subsemnatul are dar onoarea a propune Înălțimii Voastre să binevoiti a încuviința ca în viitor *24 Ianuarie* să se serbeze în Principatele Unite ca sărbătoare națională, ca ziua în care făcându-vă Domnul României, v-au încredințat prin însăși această misie și a realiza marea dorință și trebuință a Nației noastre>>. Cuza Vodă aprobă propunerea în 27 decembrie 1860, ceea ce duce firesc la concluzia că ziua de *24 ianuarie* începe să fie marcată din ianuarie 1861. E de la sine înțeles că după abdicarea lui Cuza (februarie 1866) ziua de *24 ianuarie* scade în importanță, însă trebuie menționat că ea a continuat să fie sărbătorită mai ales în Moldova. Monarhia nu a avut atitudine de respingere, nu a interzis manifestațiile dedicate acestei sărbători, cunoscut fiind respectul familiei regale față de fostul domnitor, față de descendenții sau moștenitorii acestuia. Mai mult chiar, în decursul dinastiei Hohenzollernilor au existat mai multe încercări de a restabili în mod oficial și ziua de 24 ianuarie drept sărbătoare națională de prim rang, acest lucru realizându-se în 1920 în timpul regelui Ferdinand I.

Ce a urmat după Cuza? Monarhia cu superba triadă de *10 mai*. Întâi a fost 10 mai 1866, apoi 10 mai 1877 și peste câțiva ani 10 mai 1881. *10 mai* va deveni zi națională începând din 1869 până la abdicarea regelui Mihai (decembrie 1947). Ca zi de sărbătoare *10 mai* era fastuoasă, străzile erau puternic iluminate, barierele orașelor deveneau tricolore. Se editau și se distribuiau cărți

poștale cu aspecte din viața suveranului, dar și a membrilor familiei regale. La ora 10:00 familia regală mergea la Mitropolie și participa la slujba pentru sfințirea zilei (chiar dacă erau catolici, participau la slujbele ortodoxe ale poporului), făceau parte din convoiul paradei militare, defilând în ținute de gală, asistau la bătaia cu flori de la șosea, luau parte la masa festivă de la Palat. Seara veneau în mijlocul bucureștenilor pentru a se bucura alături de ei de focurile de artificii din Cișmigiu.

Prima aniversare a zilei de *23 august* a stat sub semnul grevei regale. În 1945 regele Mihai ceruse demisia ministrului Groza, iar acesta refuza să se supună, cei doi boicotându-se reciproc. Ceea ce voia unul nu voia celălalt, politic vorbind. Clar că după abdicarea forțată a regelui Mihai, *10 mai* nu mai avea cum să fie sărbătoare națională căci amintea de monarhie, ceea ce nu era de dorit într-o republică proclamată comunistă. Era deci imperios necesar să apară o nouă zi națională și ea a fost instaurată prin Hotărârea nr. 908 abia în 18 august 1949. Decenii la rând această zi a fost sărbătorită cu mare fast, cu demonstrații militare și coloane de oameni ai muncii, tineri, elevi, studenți cu steaguri roșii ale PCR, cu steaguri tricolore, cu enorme portrete ale conducătorilor comuniști care cu timpul... au rămas doar doi (Elena și Nicolae Ceaușescu). Toată suflarea muncitorească din țară era mobilizată în defilări fastuoase ce aveau loc în toate orașele patriei, fiecare județ participând prin reprezentanții săi la <<marea defilare>> din București. Defilarea începea la ora 9.00, imensa coloană se forma din 5 sau 7 rânduri, respecta o anumită ierarhie. Treceau defilând prin fața tribunei oficiale lucrători din fabrici, de pe ogoare, medici, profesori, elevi, sportivi, artiști. Elevii erau în număr imens, pionierii asigurau coregrafia defilării, cu trupurile lor scriind mesaje agreate de liderii comuniști, cântând întru slăvirea celor doi. Fiecare

fabrică, uzină se ocupa de execuția materialelor propagandistice, realizând uriașe pancarte cu lozinci dedicate PCR și conducătorilor.

Am ajuns iarăși la *1 decembrie, zi națională*. Arcul de Triumf a fost din nou martor al paradei militare, cetatea unirii a adunat mii de români veniți din toate colțurile României anului 2022, în mai toate orașele au avut manifestările specifice. Depuneri de coroane, spectacole folclorice, promovarea tradițiilor poporului nostru, evidențierea frumuseților naturale sau arhitecturale, elogierea unor personalități culturale sau istorice au devenit emoționante știri, emisiuni radio-TV, postări pe rețelele de socializare instituționale sau private. Ziarele au lăudat implicarea organizatorilor și au surprins bucuria participării românului obișnuit. El, Românul, a fost personajul principal al zilei de 1 Decembrie. Venind din istoria scrisă cu faptele sale, trăind timpurile prezente, Românul a reînviat uitatele sentimente de patriotism și apartenență la neam. Tricolorul fluturând a reamintit tuturor cum e să fii mândru că ești al acestei nații, imnul a adus în memoria noastră șir de oameni cunoscuți și apreciați în și dincolo de hotarele patriei. Mândrie, demnitate și onoare au fost cuvintele-cheie ale Zilei Naționale."

În spiritul Zilei Naționale, elevi vasluieni, îndrumați de profesor Cristina Păcuraru de la Colegiul Economic „Anghel Rugină”, au prezentat sceneta alegorică „România Mare”. De asemenea, a fost prezentat un tablou pe pânză, creație a elevei Obreja Alexandra, de la Liceul cu Program Sportiv Vaslui.

„Nu văd România de astăzi ca pe o moștenire de la părinții noștri, ci ca pe o țară pe care am luat-o cu împrumut de la copiii noștri”¹... și revenind la scrisorile la care am făcut referire mai devreme, pe care elevii le-au conceput cu ocazia activității dedicate *Zilei României*, am văzut și noi România prin

¹ Regele Mihai, în discursul istoric din Parlament României, la împlinirea vârstei de 90 de ani.

ochi de copil. Cum obiceiul de a scrie scrisori e pe cale de dispariție, am fost plăcut surprinși să avem spre lectură 20 de epistole. Sincere felicitări tuturor celor care le-au conceput! Colegul bibliotecar la Sala de împrumut la domiciliu pentru adulți, Cătălin Bortă, a hotărât care dintre ele va fi publicată în paginile acestei reviste. Astfel, cea mai emoționantă dintre scrisori, citită în cadrul activității chiar de către câștigător, David Laurențiu Prisecaru, este prezentată și aici:

1 Decembrie 2022

Dragă Românie,

Când e atâta „iarnă” în lume, gândul mă duce la tine, scumpa mea Românie, acum când îmbraci haine de sărbătoare. Mă încercă mii de emoții, de gânduri și aș dori să rezum în câteva cuvinte tot ceea ce reprezintă tu pentru mine.

Ești mama mea, locul unde m-am născut și format ca om, primul meu cuvânt, primul meu cântec, prima baterie de aripi spre ținuturile minunate...

La mulți ani, România mea! Te prețuiesc pentru dulcele grai strămoșesc: „mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim”, pentru faptele de vitejie ale străbunilor mei: „toți copiii României / sunt din neamul lui Traian / Și în fiecare suflet se mai naște un Ștefan”.

Te prețuiesc pentru doinele și baladele noastre populare, pentru datinile și obiceiurile specifice nației noastre, pentru locurile încărcate de istorie și pitoresc.

Oriunde m-aș duce în lume, port cu mine amprenta „Luceafărului poeziei românești”, îl port în suflet pe marele povestitor Creangă, care a făcut din vechiul cuib al Humuleștiului un adevărat centru al lumii, îl port în gând pe Enescu, cu sensibilitatea pe care ne-a trimis-o pe corzile viorii.

Te prețuiesc pentru frumusețea naturii, pentru arta noastră culinară și tradițiile păstrate din veacuri.

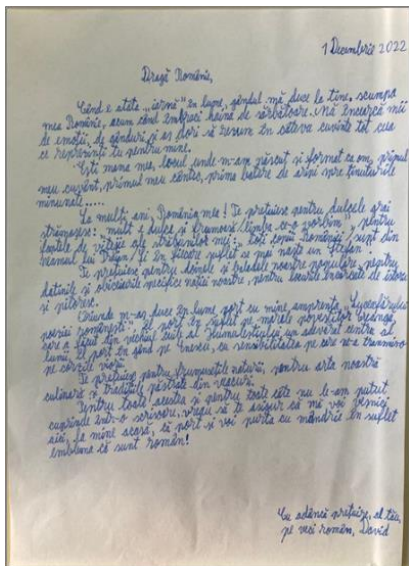
Pentru toate acestea și pentru toate câte nu le-am putut cuprinde într-o scrisoare, vreau să te asigur că mă voi veșnici aici, la mine acasă, că port și voi purta cu mândrie în suflet emblema că sunt român!

Cu adâncă prețuire, al tău, pe veci român, David

Cuvintele sunt de prisos... când îți dai seama că un copil te învață să fii patriot, pentru că nimeni nu se naște patriot.

Cu ocazia Zilei Naționale a României, e important să ne amintim de dragostea de țară, de evenimentele istorice care ne-au marcat conștiința națională și de românii care au „cucerit” lumea, să ne amintim că cel mai important e să fim uniți pentru că uniți suntem mai puternici. În ultimii ani, am constatat cu tristețe că Ziua României numai prilej de bucurie nu este... unii sunt supărați pe alții că își amintesc că sunt români doar la 1 decembrie, asistăm la replici acide și disensiuni între politicienii puterii și cei ai opoziției, huiduieli la paradele militare etc. Să ne amintim să iubim țara chiar și atunci când nu e așa cum o vrem noi.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie?...
Deșteaptă-te, române!

Dana Monica VÎNTU,
bibliotecar,
Serviciul Relații cu publicul,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

cronici profesionale

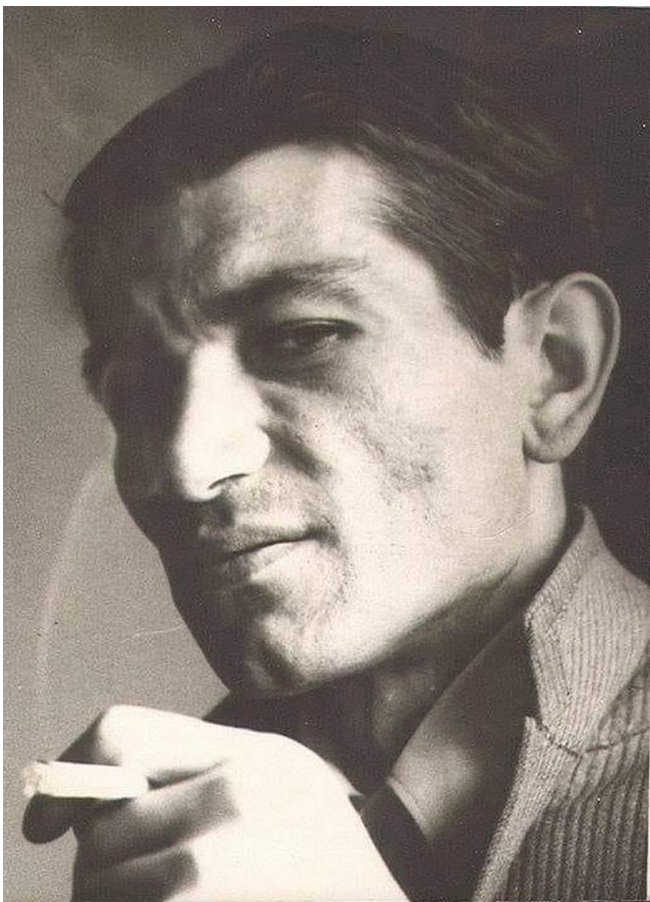
CEZAR IVĂNESCU (6 august 1941 – 24 aprilie 2008)

La 24 aprilie 2023 s-au împlinit 15 ani de la subita moarte a poetului bârlădean Cezar Ivănescu, prin care „s-a deschis începutul recunoașterii singularității canonice a scriitorului”². Dincolo de tangențele trasate de critica literară (Eminescu, Arghezi, Bacovia, V. Voiculescu, Blaga etc.), lirica cezarivănesciană se remarcă printr-o profundă originalitate care implică o întoarcere a poeziei la originile sale muzicale, o împletire între Eros și Thanatos care dezvăluie „o întregă mitologie a

senzualităților”³, un spațiu poetic în care transcendența este percepută „ca pe-o simplă permutare a imanenței, (...) adăpostind aceleași dispoziții și porniri”⁴.

Născut la 6 august 1941, la Bârlad, în ziua Schimbării la Față a Domnului, fiind al doilea fiu al Xantipei și al lui Dumitru Ivănescu, Cezar urmează cursurile elementare la Huși și în București, apoi Școala generală nr. 5 din Bârlad. O bună parte a copilăriei și-o petrece la Curteni și în orașul Huși, care se va interioriza în nuanța personală a ceea ce Blaga numea „matrice stilistică”. Primii opt ani de viață au fost singurii fericiți, tărâmul paradisiac, reflex al Vârstei de Aur, cum mărturisea într-un interviu acordat lui Theodor Codreanu, apărut în „Sinteze” (Bacău, nr. 45/1993): „Hușul și satele din jurul lui, în care am copilărit, reprezintă un ținut fabulos, paradisiac și așa va rămîne pentru totdeauna. N-am fost fericit decît pînă la opt ani. Atunci s-a produs izgonirea din paradis pentru mine. Au urmat 44 de ani infernali. Dar Hușul este un loc binecuvîntat de Dumnezeu, din punctul meu de vedere, și din pricina marilor personalități pe care le-a dat acest ținut. Consider Hușul unul din locurile consacrate ale românismului, ca și Ipoteștii sau Lancrămul, un loc capabil să producă și-n viitor mari personalități harismatice care să salveze poporul român.”

Înscris inițial la Liceul de băieți „Codreanu” din Bârlad, se transferă la Liceul de fete, aflat în apropiere, unde a început să

²Theodor Codreanu, *Scriitori vasluieni*, p. 76

³Costin Tuchilă, *Cetățile poeziei*, p.289

⁴Gheorghe Grigurcu, *Poezie română contemporană*, p. 603

scrie versuri, „obligat fiind de contextul liceului.”⁵

Anul 1959 aduce debutul poetic în revista „Luceafărul”, urmând perioada de studenție în Iași, la Facultatea de Filologie a Universității „Al. I. Cuza” (1960-1966), finalizată cu diploma de licență în filologie (1968), o perioadă care l-a făcut să i se reveleze „ideea de centru al lumii”. Se căsătorește cu colega de grupă, Maria, alături de care face naveta la Școala generală Pogonești, în calitate de profesor de limba română. Anii cuprinși între 1963-1966 sunt caracterizați de poet drept cei mai dificili: „moartea mamei mele, Xantipa, marcându-mă pentru toată viața și impunându-mi tema centrală a scrisului meu.”⁶

Se produce debutul în volum – *Rod* (Editura pentru literatură, București, 1968), eveniment editorial de excepție despre care Nicolae Manolescu scria în „Luceafărul” (nr. 51/1968): „Când în proză se va debuta cu cărți de valoare *Rodului* lui Cezar Ivănescu, vom putea vorbi nu de o evoluție, ci de o adevărată revoluție”. În *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, același critic trasează semnificațiile temei centrale: „Rodul are înțeles de lume creată, care s-a născut și va muri: este lumea fapturilor din calea căroră Blaga se refugia în somnul nenașterii, iar Barbu în puritatea increatului. Cezar Ivănescu nu mai caută, el, niciun refugiu: privește în față rodul și citește în misterioasa lui alcătuire semnele vieții și ale morții. [...] Bacoviană este confuzia dintre viață și moarte, amestec inextricabil al putreziciunii, al descompunerii în ființa vieții. Ochiul poetului citește pe chipul fapturilor moartea.”⁷ Volumul, marcat de „fuzionarea unei sensibilități deviate spre inconfort cu o imaginație de tip expresionist, în spațiul unei dicțiuni de o muzicalitate parcă materială”⁸

și care „consacră un poet original, problematic pentru o critică neobișnuită cu «deschideri» spre orizonturi lirice socotite demult apuse”⁹, este încununat cu Marele Premiu al Festivalului Național de Poezie „Mihai Eminescu”, Iași, 1968, ediția întâi.

Un an mai târziu debutează în teatru cu piesa *Mică dramă*, care se joacă la Teatrul „Al. Davila” din Pitești, pentru care primește premiul pentru dramaturgie al revistei „Argeș”.

Anul 1971 marchează începutul spectacolelor de muzică și poezie, cu propria orchestră numită „Baaad”, fapt care ilustrează confesiunea dintr-un interviu acordat Angelei Baci-Moise: „Eu nu am fost întru totul literat, ci și muzician. Dar ca un fel de cenzură transcendentă, de fiecare dată când am vrut să mă apuc de muzică, mi s-a întâmplat ceva. Și, așa, am simțit că în existența asta nu voi putea să-mi duc până la capăt și calitățile mele de muzician.”¹⁰ Nichita Stănescu îl numește trubadurul „cel mai inefabil”, sintetizând portretul lui în câteva tușe: „Iată, ne-a săltat și nouă în timpane (singuratic, ce-i drept) un trubadur. El se numește Cezar Ivănescu. El cântă. El cântă nazal. Stingher. Pentru sine și pentru 1, 2, 3 prieteni, capre, arbori, ierburi, existenți, - existențe.”¹¹ Spre sfârșitul anului, este primit în redacția revistei „Luceafărul”, unde va lucra până în 1990. A lucrat la Casa de creație de la Palatul Mogoșoaia, o perioadă „paradisacă”, „aristocratică”, unde s-a împrietenit cu Marin Preda.

După șapte ani de așteptare, o „perioadă de îngheț”- cum o numește Cezar Ivănescu, în care nu izbuteste să tipărească *Rod II* (o antologie „conținând 35 de poeme, organizate muzical, în tehnica punct-contrapunct”¹²), publică volumul *Rod III* (1975), intitulat astfel pentru a sugera că

⁵ Cassian Maria Spiridon, *Cezar Ivănescu, un oaspete al Nirvanei*, p.22

⁶ Cezar Ivănescu în *amintirile contemporanilor*, p. 315

⁷ Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, p. 1069

⁸ Laurențiu, Ulici, *Literatura română contemporană*, p.90

⁹ Ioan Baban, *Ecoul numelor proprii: pagini despre cărți și autori*, Vol. 1, p. 149

¹⁰ Cezar Ivănescu în *amintirile contemporanilor*, p.291

¹¹ Nichita Stănescu, *Fiziologia poeziei*, p. 452

¹² *Ibidem*, p. 313

există o pauză în ciclu. Marin Preda, cel cu care avea marea prietenie literară a vieții, scria: „Am citit volumul lui Cezar Ivănescu în redacția editurii Cartea Românească. Din zecile de volume de poezie care ne vin, deodată am auzit o voce obsedată de un singur sentiment cântat cu o mare adâncime și forță de expresie... Cititorul poate fi șocat de unicitatea sentimentului, dar în cele din urmă câștigat și emoționat. O adevărată voce de mare poet.”

În 1977 apare *Rod IV*, la Cartea Românească, volum dedicat soției sale. Sugestivă pentru volum este poezia *Jeu d'Amour*: „Când pomii înfloreau în Baaad/ Atunci iubita mea m-a întrebat:/ De ce cu moartea te-ndrăgești mereu/ Și nu vezi ce frumos e sânul meu?// Am ochi albaștri și picioare lungi,/ Dar groaza inimii nu-mi mai alungi,/ Fără păcate lăcrimez ușor/ Ca floarea nevăzută o să mor!// Iubita mea de lună și de crin/ Apa mea vie, blândul meu venin,/ Cărarea mea de printre vii și morți,/ Cetatea mea frumoasă, fără porți,/ Oglinda mea de aur minunat/ Timpul s-a dus și pomii-au lepădat/ Fără căință trupul lor cel sfânt/ Și-acum îi pleacă toamna la pământ// Acum te voi iubi și eu întâi/ Te văd din creștet până la călcâi/ Frumoasă ești ca Moartea și mai mult/ Ca muzica și raiul cel ocult!”

Anul 1979 aduce unul din marile evenimente din istoria poeziei românești prin apariția volumului *La Baaad*, cea mai importantă operă a scriitorului bărlădean, „fruct al unei sensibilități baroce, cristalizate în forme profund personale”¹³, revelând „o poezie rafinată, de un intelectualism îndulcit și modelat la para unor sentimente contrare, puternice, cântate și strigate”¹⁴. Studiul cărților de inițiere „în gândirea extrem-orientală, în yoga, în tantra, în budhism, în simbolistica artei extrem-orientale”¹⁵ se cristalizează în această carte „profund

budhistă”¹⁶, care cuprinde cam un sfert din cartea originală.

Maestrul său în viață, cel care îl sfătuiește să termine cu absoluturile și să nu uite că e pe malul Dâmboviței, nu al Senei, îi va publica monumentalul volum: „Am putut, în umbra lui Preda, la o perioadă când eram foarte fragil și mai ales foarte slab pentru cei din jurul meu, să-mi protejez și mai ales să-mi dezvolt adevărata personalitate până în clipa în care am făcut actul suprem ca orice maestru, și... mi-am tipărit o carte de poeme de 500 de pagini în anul de grație 1979, *La Baaad*, prima ediție.”¹⁷

Pe măsura trecerii timpului, cel care se considera urmaș de drept al lui Labiș se retrage la Baaad, cetate thanatică („Baaadul e o cetate/ vădită de transparența obrazului/ nu e tărâmul Învierii/ e desăvârșita transcendență-a Morții”), un „Athamor ce absoarbe cele mai contrastante sensuri, dar amânând la nesfârșit obținerea extractului pur”¹⁸: „Aici, la Baaad, aștept să vină/ noaptea asemeni sufletului să/ coboare-n-trupul meu cel păcătos,/ aștept să vină noaptea spre-a trimite/ fumul țigării-n petalele de trandafiri/ din cameră, spre a-mi fierbe-ncet/ cafeaua și-a sorbi lacom spre a-mi/ da răgaz meditației spre a cugeta/ la trupul mort al mamei și la moartea/ - cele două buze ale fiecărui om -/ spre-a avea o gură care să rămâie mută”.

În același an apare volumul *Muzeon*, titlu cu trimitere la templul muzelor, care îl face pe Constantin Noica să scrie că a simțit „că este vorba despre ceva sacru” în scriitura cezarivănesciană.

Traduce din franceză, împreună cu Maria Ivănescu, lucrarea lui Mircea Eliade, *De la Zalmoxis la Genghis-han*, în 1980. În calitate sa de redactor la revista „Luceafărul” a îndrumat Cenaclul „Numele poetului”, unde a lansat mulți tineri autori

¹³ Alexandru Dobrescu, *Foiletoane*, 3, p. 28

¹⁴ Petru Ursache, *Înamorați întru moarte. ErosPoesis la Cezar Ivănescu*, p. 214

¹⁵ Cezar Ivănescu în *amintirile contemporanilor*, p.316

¹⁶ *Ibidem*, p. 335

¹⁷ *Ibidem*, p. 293

¹⁸ *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, p. 427

care manifestau un lirism profund și interiorizat.

La 100 de ani de la tipărirea *Doinei* eminesciene („un imn al suferinței românești eterne”¹⁹) în „Convorbiri literare”, apare volumul *Doina*, „amestec de folclor și de stil acut intelectual, de simțire nudă, înflăcărată, și de ezoterie, într-o incontestabilă originalitate a imaginarului.”²⁰ Scriitorul, continuatorul lui Alecsandri, Eminescu, Bacovia, Labiș²¹, pune poezia pe același palier moral și spiritual cu trăirea religioasă și meditația filosofică.

În 1985 vede lumina tiparului la editura Albatros din București antologia *Rod*, rodul fiind „simbolul a tot ceea ce primește un sens prin condamnarea la suferința nașterii și a morții”.²²

În anul centenarului morții lui Eminescu are gata pentru tipar un volum cu poeme închinat „Marelui său Maestru în absolut”, dar cartea este respinsă de conducerea editurii Cartea Românească.

Continuă seria de traduceri, împreună cu soția sa, Maria Ivănescu, din opera lui Mircea Eliade, publicând volumul *Eseuri. Mituri, vise și mistere. Mitul eternei reîntoarceri*. La 26 martie lansează revista „Euchronia”. La 14 iunie 1990 este victima mineriadei. În urma agresiunilor fizice și psihice suferite își revine greu după o lungă convalescență.

În 1992 apare volumul *Alte fragmente din Muzeon*, adevărate „contra-îmnuri”²³, pentru care primește premiul Uniunii Scriitorilor.

La începutul anului 1993 revine, după 44 de ani, în Huși, anul următor apare volumul de poeme *Sutrela mușeniei*, cu prefață de Petru Creția, care-l numește *poeta magnus*. Theodor Codreanu consideră că poetul a atins „maxima concentrare a Cuvântului, ca în nici o altă

carte a sa, atingând existențialitatea textelor taoiste”.²⁴

Vede lumina tiparului cartea *Pentru Marin Preda* (1996), precedat de o scrisoare a lui Marin Preda prin care i se încredințează o copie a manuscrisului *Cel mai iubit dintre pământeni*.

Sub titlul *La Baaad* se publică cea mai reprezentativă selecție din poezia lui Cezar Ivănescu în colecția „Poeți români contemporani” a Editurii Eminescu. În 1997 publică volumul *Timpul asasinilor. Documente și mărturii despre viața, moartea și transfigurării lui Nicolae Labiș*, urmat de traducerea din limba franceză a *Cugetărilor* pascalienne.

În 2000 este decorat cu „Steaua României”, în grad de Mare Comandor, pentru merite deosebite în literatură.

În 2004 publică la Editura Junimea volumul *Rod. Seed Time and Harvest*, ediție bilingvă română-engleză, conținând 56 de poeme.

Anul 2007 îl găsește pe Cezar Ivănescu în postura de director fondator al revistei bârlădene „Baaadul literar”, avându-l ca redactor-șef pe Gruia Novac.

La 24 aprilie 2008, în Joia Mare din Săptămâna Patimilor, poetul trece pragul dintre lumi, spre acel tărâm al transcendenței muzicale: „Chiar moartea mea ce mă-ngrozea/ O simt acum ca muzica/ Muzica-a trupului meu lin/ Îmi amintesc de unde vin”.

Bibliografie

- Ivănescu, Cezar, *Doina*, București, Cartea Românească, 1983
 Ivănescu, Cezar, *Rod IV*, București, Cartea Românească, 1977
 Ivănescu, Cezar, *Muzeon*, București, Editura Eminescu, 1979
 Ivănescu, Cezar, *Poeme și proză*, Iași, Editura Opera Magna, 2008

¹⁹ Cassian Maria Spiridon, *Cezar Ivănescu, un oaspete al Nirvanei*, p. 42

²⁰ Gheorghe Grigurcu, *Existența poeziei*, p. 280

²¹ Cassian Maria Spiridon, *op.cit.*, p. 36

²² Marian Popa, *Dicționar de literatură română contemporană*, Ed. a 2-a revizuită și adăugită, p. 283

²³ Hristu Căndroveanu, *Printre poeți*, p.113

²⁴ Cezar Ivănescu în *amintirile contemporanilor*, p. 365

Ivănescu, Cezar, *Jeu d'amour*, Timișoara, Editura Helicon, 1995

Cezar Ivănescu în *amintirile contemporanilor*, antologie de Daniel Corbu, Iași, Princeps Edit, 2012

Ursache, Petru, *Înamorați întru moarte. ErosPoesis la Cezar Ivănescu*, Iași, Editura Timpul, 2004

Cezar Ivănescu și Lucian Vasiliu: *dialoguri televizate (despre cărți și nu numai...)*, Iași, Editura Junimea, 2013

Codreanu, Theodor, *Scriitori vasluieni*, București, Editura Tritonic, 2019

Grigurcu, Gheorghe, *Existența poeziei*, București, Cartea Românească, 1986

Grigurcu, Gheorghe, *Poezie română contemporană*, Iași, Editura Revistei Convorbiri literare, 2000

Tuchilă, Costin, *Cetățile poeziei*, București, Cartea Românească, 1983

Baban, Ioan, *Ecoul numelor proprii: pagini despre cărți și autori*, Vol. 1, Iași, Editura PIM, 2013

Ulici, Laurențiu, *Literatura română contemporană*, București, Editura Eminescu, 1995

Dobrescu, Alexandru, *Foiletoane*, 3, Iași, Editura Junimea, 1984

Cândroveanu, Hristu, *Printre poeți*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1983

Dicționarul esențial al scriitorilor români, Marian Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, București, Albatros, 2000

Popa, Marian, *Dicționar de literatură română contemporană*, Editura Albatros, București, 1977

Spiridon, Cassian Maria, *Cezar Ivănescu, un oaspete al Nirvanei*, Iași, Junimea, 2016

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008

Stănescu, Nichita, *Fiziologia poeziei*, București, Editura Eminescu, 1990

**Cătălin BORTĂ, bibliotecar,
Serviciul Relații cu publicul,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

cronici profesionale

CĂLĂTORI ÎN LUMEA CUVÂNTULUI

Deschizând ochii, mi-aș fi dorit să pot îmbrățișa raiul, dintr-o singură privire, asumându-mi orbirea, cu cel mai frumos regret lăsat în urmă, dar spre nemirarea mea, m-a întâmpinat doar o rază nefirească de lumină. M-am trezit din nou în plicticoasa realitate, unde infinitele întrebări aveau răspunsuri infinite. Buimacă și cu ochii încetoșați, de un adânc căprui, ce nu fură inima nimănui, am zărit conturându-se falnica siluetă a bătrânului stejar în spatele ferestrei. Mă aștepta... Și nu doar el, ci un Univers întreg, căutând să pășesc în mijlocul creației, o lume ce pare a fi doar a mea, dar care îmi întetește sentimentul de vinovăție pentru ceva ce nu merit.

Inspirația este un călător grăbit și chiar dacă dorința de eternitate este imensă, tot trebuie să mă grăbesc. Este o zi diferită, libertatea îmi zice să evadesc. Apropierea subtilă, dar nerăbdătoare de stejarul meu creează o tensiune, iar închizând ochii, o nouă speranță amărâtă crede că voi vedea raiul.

Moment de liniște, întuneric, un spațiu neprielnic pentru a trăi. Se pare că evadarea nu funcționează prea bine. Mereu mă pierd în pădure fiind distrasă de flori, dar acum florile s-au transformat în umbre. Calea de întoarcere este compromisă, iar pentru a nu eșua, trebuie să găsesc frumosul.

În întuneric pot vedea multe, descriu sentimente, descopăr alinare și siguranță. Poate, uneori, raiul trebuie împânzit de negură pentru ca frumosul să fie simțit. De ce să nu te rătăcești în gând și în cuvinte? Dacă lumea monotonă nu este suficientă, atunci găsește suficientul din tine.

Stejarul merita o mare îmbrățișare deoarece eu mi-o promisem pe a mea! Din acest labirint am evadat în realitate și mi-am

dat seama că trebuie să fac ceva ca elevii mei să îmbrățișeze mai mult lectura, creația, dorința de a se rătăci ca și mine în lumea cuvintelor.

Lectura merită să fie iubită de elevi. Pentru fiecare generație din ultimii ani, lectura are rivali reductibili care amăgesc cel mai mult pe cei mici. Mijloacele de informare rapidă și comodă oferă elevilor meniul complet în orice domeniu al cunoașterii și acoperă o plajă substanțială a timpului liber, care rămâne din ce în ce mai puțin. Și atunci se naște întrebarea: mai este cartea „o făgăduință, o bucurie, o călătorie prin suflete, gânduri și frumuseți” cum afirma scriitorul român Tudor Arghezi?

Proiectul „Călători în lumea cuvântului” a pornit de la nevoia de servicii culturale oferite de școală și bibliotecă audienței active, dar și pasive, adică acelor elevi aflați în situații vulnerabile și de risc, cauzate de sărăcie și a accesului deficitar la cultură, dar și pentru a-i stimula mai mult pe cei care se rătăcesc în lumea cărților din pasiune și vor să îmbrățișeze stejarul inspirației mele. Am încercat să găsim modalități și tehnici care să contribuie la stimularea interesului elevilor pentru lectură. Acest lucru se poate realiza cu mai multă ușurință dacă activitățile desfășurate în acest sens depășesc spațiul sălii de clasă, bibliotecile fiind mediile cele mai potrivite ce oferă posibilitatea familiarizării cu ambientul ce păstrează atmosfera de lucru și parfumul celor care au așternut pe hârtie creațiile lor.

Am dorit, de asemenea, prin schimbul real de experiență dintre participanți, să-i convingem pe copii de valoarea culturală și spirituală a cărții, să-i determinăm să

descoperire și să înțeleagă că ele sunt rodul marilor spirite ale omenirii.

„Nu uit cu câtă emoție vorbește T. Arghezi despre întâlnirea întâmplătoare, când era elev, cu Eminescu, pe Calea Victoriei sau mărturisirile lui M. Cărtărescu despre prima întâlnire cu N. Stănescu... Eu, din păcate, am întâlnit un scriitor abia în anii studenției, iar pentru a acoperi această nevoie, mergeam la târgurile de carte din Iași sau participam la conferințele rare de la Universitate – așa l-am văzut, pentru prima dată, pe M. Cărtărescu.” Consider că întâlnirea cu autorii „pipăibili cu mâna” este esențială pentru elevii mei, de aceea, în ultimii ani, m-am gândit la posibilitatea întâlnirii elevilor cu scriitorii mai mult sau mai puțin cunoscuți, profesori sau părinți care scriu.

În primul rând, perspectiva asupra scriitorului se schimbă – nu e doar o statuie, la care duci flori anual, obligat de circumstanțe festive, dar pe lângă care, de fapt, treci zi de zi cu indiferență. Aceste întâlniri cu oameni ca noi – mai populari sau mai ursuzi, îmbrăcați în blugi sau în costum – apropie lumi care, altfel, rămân paralele. Proximitatea și cunoașterea reciprocă îmblânzesc nu doar vulpi ficționale sau prinți, ci și oameni, respectiv cărți.

De ce acest proiect? Pentru stimularea interesului pentru lectură, pentru îmbogățirea și activizarea vocabularului, dezvoltarea capacității de exprimare, pentru consolidarea deprinderilor de citire corectă, fluentă, conștientă și expresivă, pentru stimularea capacității creatoare și dezvoltarea capacității de a gândi și de a se exprima în conexiuni interdisciplinare. Pentru apropierea de scriitor și opera acestuia. Prin activitățile propuse în cadrul acestui proiect am reușit creșterea numărului de cititori de carte școlară, derularea unor activități extrașcolare deosebite cu participarea unui număr mare de profesori, elevi și părinți. O activitate de amploare a fost Concursul de lectură la care s-

au înscris peste 300 de elevi de la nivelul primar, gimnazial și liceal. Am trăit emoții puternice la festivitatea de premiere, în Amfiteatrul Colegiului „Cuza Vodă” Huși, când sala a devenit neîncăpătoare și plină de cititori care pentru o clipă s-au rătăcit ca și mine în lumea cuvintelor. Prin activitățile din acest proiect am reușit să revenim la viață după perioada grea din timpul pandemiei când numărul cititorilor a scăzut foarte mult. Am dorit să atrag cât mai mulți elevi în activități culturale de tip cenaclu literar, șezătoare literară, revistă școlară etc. Proiectul educațional propus, invită elevii să realizeze creații literare proprii pe tema naturii, creații plastice inspirate de text literar, creații plastice libere, colaje, pliante, broșuri, să-și dovedească talentul narativ povestind cărțile propuse la concursul „Citești și câștigi”. Sunt mândră că am reușit să fac atât de mulți copii să se întoarcă la lectură, să se întoarcă în lumea cărților și florile s-au transformat în lumini și speranțe.

Țin să mulțumesc celor care m-au sprijinit în realizarea acestui vis minunat pe care îl voi urma și pe viitor. Colaborarea cu Biblioteca Municipală „Mihai Ralea” Huși și Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui trebuie să asigure ceea ce ne dorim pentru tinerii de mâine. Cultivarea interesului pentru lectură și plăcerea de a citi vor continua în rândul elevilor în toate școlile partenere și în biblioteci prin profesorii implicați în proiect, prin părinții care au conștientizat importanța lecturii pentru copiii lor. Dezvoltarea abilităților de comunicare în limba română în formă orală și scrisă reprezintă un atu pentru dezvoltarea personală, dar și pentru longevitatea proiectului. Întâlnirea cu scriitori contemporani valoroși va continua pentru o înțelegere a rolului artistului în societate și promovarea valorilor culturale în rândul elevilor.

**Prof. Stela GHIȚĂ-ENACHE,
Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși**

cronici profesionale

ENSEMBLE - sărbătorim ÎMPREUNĂ Ziua Francofoniei

Motto: *"C'est bien la langue française qui confère à notre famille ce supplément d'âme, cette spontanéité de la solidarité, cette inter-compréhension dans le dialogue, cette conscience aigüe de notre ressemblance dans la différence et de notre communauté de destin, par de-là nos disparités et de nos divergences."*
(Abdou Diouf – Secrétaire général de la Francophonie)

Francofonia este o vastă colectivitate a popoarelor ce vorbesc limba franceză, formată din sute de milioane de locuitori (de diferite rase și religii). Pentru aceștia, limba franceză – ca limbă maternă, oficială, secundară sau chiar minoritară constituie un vast teritoriu de dialog și cooperare, cunoaștere și evoluție culturală, libertate și democrație, solidaritate și schimburi economice și culturale.

În fiecare an, pe data de 20 martie, este sărbătorită Ziua Internațională a Francofoniei în lumea întreagă. Această dată face referire la crearea, pe 20 martie 1970, la Niamey (Niger) a Agenției de cooperare culturală și tehnică care devine Organizația Internațională a Francofoniei (OIF).

În acest an, pe data de 20 martie 2023, Ziua Internațională a Francofoniei celebrează creația culturală francofonă, diversitatea sa, având drept temă "321 millions de francophones, des milliards de contenus culturels". Principiul diversității culturale și lingvistice, drag spațiului francofon, este astăzi influențat de impactul erei digitale.

Limba franceză este o limbă importantă pe plan cultural, științific, artistic, literar, facilitând efectuarea de studii și cercetări științifice în numeroase universități din toată lumea.

România are o lungă tradiție în studierea limbii franceze. A fi astăzi francofon

în România înseamnă a cunoaște bine și a utiliza limba franceză, a putea circula liber, a studia în țările francofone, a pune permanent în valoare avantajele cunoașterii acestei limbi. Țara noastră face parte din marea familie a Europei unde limba franceză ocupă locul al doilea ca limbă de comunicare.

Începând din secolul al XVIII-lea, limba franceză a fost pentru români limba utilizată de aristocrație și de către elitele intelectuale, aleasă ca mijloc de comunicare internațională și, uneori, chiar de comunicare internă. În acest secol, operele clasicilor francezi circulă în original prin bibliotecile românești, iar prezența franceză în spațiul țărilor române este marcată prin reprezentanți oficiali ai Franței.

După anul 1789, ideile Revoluției franceze se răspândesc pe teritoriul românesc. Un număr mare de ofițeri și nobili francezi caută și găsesc în spațiul românesc azil politic, aducând astfel nu numai idei noi, ci chiar elemente de cultură occidentală. Se deschid primele consulate franceze în capitalele țărilor române: în 1794 la București și în 1796 la Iași.

La începutul secolului al XIX-lea primii studenți români trăiesc și studiază în Franța. Elita mișcării revoluționare de la 1848 își face studiile, se formează la Paris, fiind influențată de scriitori francezi precum: Alphonse de Lamartine, Jules Michelet, Edgar Quinet.

În anul 1859, Franța susține Unirea Principatelor Române, recunoscând dubla alegere a domnitorului Alexandru Ioan Cuza în fruntea Moldovei și a Țării Românești. La 1877, Franța, prin vocea și faptele lui Napoleon al III-lea, influențează obținerea independenței României.

În 1916, misiunea militară franceză în România, condusă de Generalul Berthelot, reorganizează complet armata română. În anul 1918, Franța susține „România Mare”. Constituția românească din anul 1923 se inspiră din Constituția franceză, iar Codul civil român, din cel francez.

În anul 1939, reprezentanții Franței și ai României semnează primele „Acorduri franco-române de cooperare culturală și intelectuală.”

Influența franceză în România, în prezent, este foarte vizibilă, nu numai în ceea ce privește studiul și utilizarea limbii franceze, ci și în ceea ce privește adoptarea a numeroase idei, moduri de gândire și acțiune, obiceiuri și tradiții specifice spațiului francofon.

Spectacolul francofoniei este un demers care reprezintă una dintre cele mai eficiente metode de stimulare a învățării limbii franceze, iar atunci când este adaptat unui public țintă cum ar fi elevii, devine și un factor important de motivare și stimulare a creativității acestora.

În contextul actual, în formarea și dezvoltarea personală a fiecărui copil învățarea unei limbi străine reprezintă un element esențial și trebuie însoțită de cunoașterea civilizației și popoarelor care o vorbesc. Aceasta ar fi motivația pentru care a luat naștere proiectul educațional „Împreună – Ensemble” inițiat de profesor de limba franceză Camelia Badea de la Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Vaslui. În acest demers, Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui a devenit partener.

Proiectul „Împreună – Ensemble” cuprinde o serie de activități dintre cele mai diverse, dedicate Francofoniei – limbii și culturii franceze. Activitățile propuse în cadrul

acestui proiect sunt următoarele: *În lumea cărților / Au pays des livres; Mesaje pentru prieteni / Messages pour des amis; Versuri eminesciene în limba lui Molière/ Les vers d’Eminescu en français; Sărbătorim împreună Ziua Francofoniei/ Francofête; Prietenele mele, cuvintele / Les mots sont mes amis.*

Activitățile prezintă o abordare accesibilă, sunt instructive și în același timp recreative și plăcute, favorizează spiritul de echipă, dezvoltă posibilitățile de exprimare ale elevilor și vizează atât utilizarea limbii franceze vorbite, cât și a celei scrise.

Acest proiect devine astfel un prilej de a trezi gustul elevilor pentru lectură, muzică, teatru, desen, exprimare artistică și un mijloc de a le cultiva acestora plăcerea de a se exprima printr-o multitudine de procedee artistice în limba franceză.

Printre manifestările culturale incluse în acest proiect se numără două activități de suflet care s-au desfășurat la Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui și anume: *Versuri eminesciene în limba lui Molière/ Les vers d’Eminescu en français și Sărbătorim împreună Ziua Francofoniei/ Francofête.*

Prima activitate din acest proiect legată de *Versurile lui Eminescu în limba franceză* a presupus un periplu prin traducerile în limba franceză ale poeziilor lui Mihai Eminescu.

Nicolae Iorga susținea că Eminescu n-a fost influențat numai de literatura germană arătând că poetul îl cunoștea bine pe Victor Hugo, pe care-l admira; de asemenea, menționa influența lui Vigny, citând un fragment din *Rugăciunea unui dac*.

Mihai Eminescu nu a fost străin de cultura franceză, spune I. M. Rașcu în cartea *Eminescu și cultura franceză*. Influența franceză asupra lui Eminescu îi preocupă pe istoricii literari: Tudor Vianu găsește unele motive romantice franceze printre inspirațiile din tinerețe ale poetului; George Călinescu a cercetat, în *Manuscrisele* poetului, mai cu seamă unele

cunoștințe de limbă franceză ale lui Mihai Eminescu.

Influența franceză a fost și a rămas la noi puternică, poate, cea mai solidă dintre toate influențele literare, ce s-au exercitat asupra unui popor. Ea strălucește cu o luminoasă intensitate în vremea când Eminescu începe a-și tipări primele scrieri.

Mihai Eminescu a cunoscut literatura franceză și prin intermediul traducerilor în limba germană. În secolul al XIX-lea a început seria traducerilor germane din operele scriitorilor francezi: Alphonse de Lamartine, Alfred de Musset, Alexandre Dumas-tatăl, Victor Hugo, Gustave Flaubert, Émile Zola. Astfel, atât în perioada studiilor în străinătate (1869-1874), cât și după studiile sale universitare, Mihai Eminescu a trăit în medii în care influențele literaturii franceze au fost puternic resimțite.

Ion Slavici vorbește despre deosebita simpatie a lui Eminescu pentru J.J. Rousseau, pe care îl citeau împreună la Viena, unde citise și *Dialogurile* lui Platon în limba franceză. Alți scriitori francezi cunoscuți de Eminescu sunt: Corneille, Racine, Cyrano de Bergerac, Blaise Pascal, Voltaire, Jules Michelet, Descartes, Montaigne, Montesquieu, Denis Diderot, Honoré de Balzac, Théophile Gautier, La Bruyère și alții.

Influența franceză la Eminescu nu poate fi încadrată între două date anumite din dezvoltarea activității sale literare, ea se poate constata doar pe parcursul întregii activități literare a poetului.

Tradus în numeroase limbi ale lumii (franceză, italiană, spaniolă, germană, greacă etc.), Mihai Eminescu este, în același timp, prin bogăția și profunzimea operei sale, un poet universal.

Elevii s-au familiarizat cu influența culturii franceze asupra creației marelui poet național și au recunoscut cinci poezii din creația eminesciană traduse în limba franceză. A urmat un program artistic variat și atractiv al elevilor din clasa a VII-a A de la Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Vaslui ce a cuprins un recital de poezii în limbile

franceză și română și un recital muzical cu versuri din creația lui Mihai Eminescu.

Cea de-a doua activitate din cadrul proiectului este cea intitulată *La francophonie en fête* și a început cu o prezentare legată de Ziua Internațională a Francofoniei 2023 sărbătorită în țările francofone din întreaga lume.

Elevii Școlii Gimnaziale „Mihai Eminescu” Vaslui prezenți la activitate au ascultat imnul Francofoniei în deschiderea evenimentului. A urmat o prezentare de documente în limba franceză din colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui.

Concursul „Franco-champions”, un concurs de cultură generală în limba franceză, inițiat și organizat de doamna profesor Camelia Badea, a pus față în față 30 de elevi grupați în cinci echipe de la clasele a VI-a A, a VI-a B, a VII-a A, a VII-a B, a VII-a C. Acest concurs a avut probe variate și atractive: *l'épreuve artistique*; *questions à choix multiple*; *vrai ou faux?*; *exercices à trous*; *reconnaissance d'image-symbole de la France*. Câștigătorii au primit diplome în aplauzele participanților la activitate.

Aceste două activități ale proiectului au arătat că *Împreună-Ensemble*, cu ajutorul școlii și al bibliotecii, se pot îmbunătăți cunoștințele și performanțele elevilor în cunoașterea și utilizarea limbii franceze, se poate consolida colaborarea între diferite instituții pentru crearea unui cadru propice de manifestare a abilităților artistice, creative, de comunicare, relaționare și de lucru în echipă ale elevilor.

Bibliografie:

- Eminescu și cultura franceză*, I.M. Rașcu. București, Minerva (București), 1976;
Documente de referință în limba franceză: Bibliografie selectivă. Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, 2008;
Portrete ale scriitorilor francezi omagiați în anul 2010. Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, 2010.

**Camelia BADEA, profesor de limba franceză,
Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Vaslui;
Anca-Elena CHELARU, bibliotecar,
Serviciul Informatizare, Informare bibliografică,
Prelucrarea și completarea colecțiilor,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

cronici profesionale

TRADIȚII CARE NU SE UITĂ

A trecut deja un an de când am început **Biblioșezătoarea** cu emoție și dorință de a aduce ceva nou în viața copiilor și de a-i implica și în activități de promovare a tradițiilor populare românești.

Deja micile stângăcii sunt din ce în ce mai puține, iar lucrările sunt din ce în ce mai ample. Fiecare sărbătoare importantă a fost un prilej pentru noi de a face cusături tematice, precum: globuri, brăduți, oameni de zăpadă pentru Crăciun, măștișoare pentru 1 martie, ouă de Paște, dar și un prilej de a folosi motive tradiționale mai variate și mai laborioase.

Am cusut primele trăistuțe, am stilizat primele cămăși, iar acum avem în lucru prima ie. Am continuat, desigur, cu semnele de carte pe care le folosim cu drag în lecturile noastre. De anul acesta, ne mândrim cu harta noastră pe regiuni cusută cu motive tradiționale din fiecare zonă a țării. Deja ne gândim să o îmbogățim și să facem cusături pe județe.

Succesul atelierului nu constă doar în lucrările realizate, ci și în invitațiile primite de profesori de a colabora și de a promova în școlile vasluiene portul popular românesc. Dintre aceste activități, amintim: *Tradiție și meșteșug*, *Tradiția nu se uită* și *Promovarea*

portului popular românesc în contextul marii Uniri de la 1 decembrie 1918, realizate în parteneriat cu Școala Gimnazială „Mihai Sadoveanu” Vaslui și cu Școala Gimnazială nr. 1 Bălteni.

Entuziasmul copiilor ne aduce mulțumire și ne motivează să fim cât mai creativi, să diversificăm, să descoperim noi modele de cusături pentru ca acest atelier să fie cât mai atractiv și pentru a ne câștiga un loc special în sufletul lor.

Pentru ca șezătoarea de la bibliotecă să se apropie cât mai mult de una tradițională, cusutul este completat cu legende populare și povești citite de bibliotecari și de copii pe roluri, cu ghicitori, jocuri, cântece și dansuri populare românești.

„Vinovate” de aceste ore petrecute atât de plăcut sunt bibliotecarele de la Serviciul Programe și Proiecte Culturale, Metodic, Conservare și Restaurare Documente: Mihaela Trifan, șef serviciu Metodic și coordonator proiect; Mihaela Miron, bibliotecar; Loredana Manolachi, bibliotecar, Liliana Popa, conservator; Cristina Leon, bibliotecar. Ne dorim ca biblioșezătoarea să facă parte din copilăria cât mai multor prieteni ai bibliotecii și să rămânem o amintire de neuitat.

**Mihaela TRIFAN, șef serviciu,
Cristina LEON, bibliotecar,
Serviciul Programe și Proiecte Culturale, Metodic,
Conservare și Restaurare Documente,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

cronici profesionale

APARIȚII EDITORIALE VASLUIENE – 2022

În fiecare an, remarcabile apariții editoriale ale autorilor locali îmbogățesc colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui.

În anul 2022, volumele acestora provin atât de la edituri vasluiene (Casa Corpului Didactic Vaslui, Sfera Bârlad, Fabrica de publicitate Specialistul Vaslui, Horeb Huși), cât și de la edituri din țară (Rovimed Bacău; Editura Academiei Române, Leviathan, Tritonic Books București; Mega, Neuma Apahida, Riso Print Cluj; Doxologia, Junimea, PIM, Editura Spiru Haret, Editura Ștefan Lupașcu, Timpul Iași; Magic Print, Onești; Rafet, Râmnicu Sărat etc.).

Mulțumim tuturor autorilor și editorilor/ producătorilor de documente, persoane fizice și juridice, care înțeleg și susțin importanța completării Depozitului Legal Local cu documente care reprezintă memoria județului Vaslui și care au o însemnătate deosebită pentru identitatea noastră locală, păstrate pentru generațiile viitoare.

1. *50 de ani – pași peste timp* : volum dedicat împlinirii a 50 de ani de activitate a Casei de Cultură a Sindicatelor „Constantin Tănase” Vaslui. coord. Ionel Bordeianu; redactor de carte: Teodor Pracsiu. Iași, PIM, 2022;
2. „Administrație & afaceri” : 2022. Vaslui, [s.n.], 2016-;
3. AILIOAEI, Victor. *Numere naturale prime în ultimii 50 de ani de Gazetă Matematică : 1968-2018*. 3 vol. (vol. I Gimnaziu, 2019; vol. II, Liceu, 2019; vol. III, Soluții, 2022);
4. „Amprente” : revistă județeană educativă : 2022; coord. prof. Elena Rășcanu; Vaslui, Editura Casei Corpului Didactic Vaslui, 2011-;
5. ANDREI, Petruș. *O sută și una de poezii*. Pref. Theodor Codreanu; schiță biobibliografică și selecția reperelor critice de Livia Andrei. București, Editura Academiei Române, 2022;
6. ANDREI, Petruș. *Seniorul Grigore Codrescu* (micromonografie). Bacău, Rovimed Publishers, 2022;
7. ANDREI, Petruș. *Spre stele = (Ad astra)*. Bârlad, Sfera, 2022;
8. ANTON, Nicoleta. *Concediul de odihnă al personalului din învățământului preuniversitar* : informații utile. Vaslui, [s.n.], 2022;
9. „Arheu” : [2022]. Centrul „Mihai Eminescu” Bârlad; redactor-șef Geta Modiga. Bârlad, PIM, 2012-;
10. „Arta Rebus” : 2022. Cercul rebusist „Alb și negru” Bârlad; redactori Dorin Prodan, Ionel Șerban. Bârlad, Editura Adi Center, 2020-;
11. BĂLAN, Gabriela Ana. *Diminețile din templul cuvintelor*: note de lectură contemporană. Râmnicu Sărat, Rafet, 2022;
12. BĂLAN, Gabriela Ana. *Jurnalul insurgentei anA* : poezie. Apahida, Neuma, 2022;
13. BOGOS, Elena. *Esențializarea și instruirea intensivă în predarea*

- alergărilor în ciclul gimnazial*. Vaslui, Editura Casei Corpului Didactic, 2022;
14. BRUMĂ, Petru. *Îndreptar minimal de poeziologie, poetologie, politologie* : 3x21 de rețete Echo. Iași, PIM, 2022;
  15. BUSUIOC, Nicolae. *Amintiri din Bibliopolis : fascinațiile Iașului cultural*. Ed. a II-a, completată. Iași, Junimea, 2022;
  16. CALESTRU, Vasile. *O istorie a pădurii românești*. Pref.: Cătălin Ionel Idriceanu. Iași, PIM, 2022;
  17. CODREANU, Lina. *Lina Codreanu – Profil aniversar: prozator, poet, critic literar, publicist*. Bârlad, Sfera, 2022;
  18. COLOȘENCO, Serghei. *Eminescu 39... . 6 vol. (vol I, II – 2020; vol. III-V, 2021; vol. VI, 2022)*. Bârlad, Sfera, 2022;
  19. COLOȘENCO, Serghei. *Veronica Micle : Lui...* Bârlad, Sfera, 2022;
  20. COMAN, Mihaela; ȘTEFĂNICĂ, Anda Violeta. *Modalități de integrare eficientă a noilor tehnologii informaționale în lecțiile de limbă și comunicare din învățământul primar : ghid metodologic*. Vaslui, Editura Casei Corpului Didactic Vaslui, 2022;
  21. CREȚU, Romeo. *În redacție*. Iași, PIM, 2022;
  22. DIACONU, Ion. *Vutcani : despre cultură și civilizație. Școala*. București, Tritonic Books, 2022;
  23. DIACONU, Sidonia-Elena. *Graiul din satul Pochidia de pe Valea Bârzotei, județul Vaslui*. Bârlad, Sfera, 2022;
  24. „Dincolo de cuvinte” : [revistă] : Nr. 1, 2022. Școala Gimnazială nr. 1 Tanacu. Vaslui, Editura Casei Corpului Didactic, 2022-;
  25. DRAGOMIRESCU, Daniel. *Băieții de la diribau*. Iași, PIM, 2022;
  26. DRAGOMIRESCU, Daniel. *Contribuții la studiul culturii Cucuteni*. Iași, PIM, 2022;
  27. *Festivalul Umorului „Constantin Tănase”*. Ediția a XXVII-a. 11-18 septembrie 2022 [program]. Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii tradiționale Vaslui, Consiliul Județean Vaslui, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, Primăria municipiului Vaslui, Teatrul „Victor Ion Popa” Bârlad. Vaslui, [s.n.], 2022;
  28. „Elanul” : 2022. Asociația Culturală „Academia Rurală Elanul”. Giurcani, [s.n.], 1998-;
  29. EMILIAN (NICA) CRIȘANUL, episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului. *Episcopia Hușilor: memorie și actualitate: (monografie istorică)*. Carte tipărită cu binecuvântarea preasfințitului părinte Ignatie, Episcopul Hușilor. Iași, Doxologia; Huși, Horeb, 2022;
  30. „Femei celebre ale României” : [revistă] : Lucrările ediției a III-a. Nr. 1. coord.: prof.dr. Ramona Maria Mocanu. Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui. [s.l.], Editura Mega, 2022.
  31. GALAN, Roxana. *Călătoriile Muzei sau Cum să devii erou*. Ilustrații de Iustin Răducanu. Iași, Junimea, 2022;
  32. GARABET, Diana Monica. *Calendar cultural în matematica modernă – aplicație web*. Vaslui, Editura Casei Corpului Didactic, 2022;
  33. GHERGHE, Gheorghe. *Zăicoi: Oameni și locuri*. Bârlad, Sfera, 2022;
  34. GÎNDU, Liviu; IFTEMIE, Tamara-Elena; PURICE, Francista-Agnes. *Guide for Improvement of Healthy Lifestyle Abilities : "Our Precious Plants" Project*. Vaslui, Editura Casei Corpului Didactic Vaslui, 2022;
  35. GRIGORAȘ, Vasilica. *Conjugarea anotimpurilor* : [versuri]. Pref. de Nicolae Mătcaș. Iași, PIM, 2022;
  36. GRIGORAȘ, Vasilica. *Evoluția ideilor filosofice la Dimitrie Cantemir*: studiu; pref. de Costin Tuchilă. București, Leviathan, 2022;
  37. GRIGORAȘ, Vasilica. *Cânduri cu miez*. Iași, PIM, 2022;
  38. GRUIA, Silvia. *Treptele sufletului* : [versuri]. Iași, PIM, 2022;

39. HODAȘ, Ioan. *Marș înainte... cu umor: umor cazon și nu numai*. Iași, PIM, 2022;
40. HODAȘ, Silvia; VASILACHE, Constantin. *Ucis de propriul vis : roman polițist*. Iași, Timpul, 2022;
41. IOAN, Petru. *Fals tratat de lexicologie : despre geneza și conviețuirea numelor*. Iași, Editura Ștefan Lupașcu, 2022;
42. „Informatorul Moldovei” : 2022; director: Ionică Râpanu; redactor-șef: Ioana Moroșanu. Vaslui, [s.n.], 2006-;
43. IORGA, Marcel. *Magia Copilăriei : 1955-2022*. (album, 2 CD-uri). Realizat cu sprijinul Primăriei Municipiului Vaslui, 2022;
44. ISPIR, Viorica. *Fațete existențiale*. Iași, Editura Spiru Haret, 2022;
45. „La ce visează mugurii...” : 2022. Școala Gimnazială „Ștefan Ciobotărașu” Lipovăț; redactor-șef: Dorin Pînzariu. Lipovăț, Școala Gimnazială „Ștefan Ciobotărașu” Lipovăț, 2002-;
46. LEFTER, Lucian-Valeriu. *Boieri ai Moldovei înainte și în vremea lui Ștefan cel Mare*. Cuvânt înainte de Ștefan S. Gorovei. Cluj-Napoca, Mega, 2022;
47. „Liter Club” : revistă de cultură [2022]; dir. Lina Codreanu. [s.l.], [s.n.], 2016-;
48. „Lohanul” : revistă cultural-științifică [2022]. Huși, [s.n.], 2007-;
49. LUPU, Valeriu. *Reflecții critice fără ștaif. Evocări și ecouri*. Onești, Magic Print, 2022;
50. MAFTEI-CIOFENI, Vasile. *Viața ca un pelerinaj : [versuri]*. Ciofeni, [s.n.], 2022;
51. MARIN, Dumitru V. *Groparii culturii vasluiene? : [excurs personal] : [cronică neagră: 1970-2022]*. Iași, PIM, 2022;
52. MARIN, Dumitru V. *Mărturii pentru istorie...: noduri sociale și... internoduri personale: actant, martor, infuzor cultural*. Iași, PIM, 2022;
53. MARIN, Dumitru V. *Opera magna : vol. 7. Istorie națională și locală. Unice realizări jurnalistice*. Iași, PIM, 2022;
54. „Meridianul” : ziar de informație, opinie și publicitate : [2022]. Vaslui, Cvintet Terra, 2000-;
55. „Meridianul cultural românesc” : [revistă] 2022. Iași, PIM, 2015-;
56. „Milesciana” : revistă de promovare a culturii vasluiene : nr. 11, 2022. Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui; director editorial: Voicu Gelu Bichineț; redactor-șef: Liliana Moga; secretar general de redacție: Alina Tanasă. Vaslui, Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, 2004-;
57. „Milesciana” : revistă de promovare a culturii vasluiene : nr. 12, 2022. Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui; director editorial: Voicu Gelu Bichineț; redactor-șef: Liliana Moga; secretar general de redacție: Alina Tanasă. Vaslui, Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, 2004-;
58. „Mlădițe literare” : Concurs județean de creație literară: 2022. Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui; Inspectoratul Școlar Județean Vaslui; consilier editorial: Mihaela Elena Trifan; Vaslui, [s. n.], 2019-;
59. NECULA, Petru; CIOBANU, Mihai; PÂRCĂLABU, Vasile. *Biserica „Adormirea Maicii Domnului”, fosta Uspenia, Vaslui : file de monografie*. Iași, PIM, 2022;
60. *Pe la noi, pe la Vaslui, Râsul e... la locul lui!!* : antologie de literatură satirico-umoristică din colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui. Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui; coord.: Liliana Moga; dir. editorial: Voicu Gelu Bichineț. Cluj-Napoca, Risoprint, 2022;
61. PERJU, Oana-Gabriela; COMAN, Alina. *Dezvoltarea inteligenței emoționale : culegere de jocuri pentru ciclul gimnazial*. Vaslui, Casa Corpului Didactic, 2022;
62. *Petru Ioan: o viață de om închinată cărților și celor ce le studiază*. coord. Traian-Dinorel Stănciulescu. Iași, Editura Ștefan Lupașcu, 2022;
63. POPA, Victor Ion. *Cântecele mele... Ed. îngrijită de Cătălin-Andrei Teodoru; cuv.*

- înainte de Simion Bogdănescu; addenda de Elena Monu. Bârlad, Sfera, 2022;
64. POPOVICI, Horia; POPOVICI, Speranța. *Jocuri și instrumente muzicale*. Vaslui, Casa Corpului Didactic, 2022;
65. PRACSIU, Teodor. *Delimitări critice*. Iași, Timpul, 2022;
66. „PRO-GT”: revistă națională : Nr. 1, 2022. Școala Gimnazială „George Tutoveanu” Bârlad. Bârlad, [s.n.], 2022-;
67. RĂȘCANU-GRAMATICU, Oltea. *România în război*. Iași, PIM, 2022;
68. „Respect” : rațiune, echitate, sănătate, pasiune, empatie, curaj, timp : [revistă] : 2022. Ordinul Asistenților Medicali și Moșelor din România, filiala Vaslui, redactor-șef Gabriela Epure;
69. ROSETI, Ancelin. *Vitrina cu jucării triste* : antologie. Cuv. însoțitor de Gheorghe Grigurcu. Iași, Junimea, 2022;
70. RUSU, Jenică. *Academia Română și învățământul agricol vasluian* : texte și documente despre Ioan C. Agarici și Școala Practică de Agricultură de la Moara Grecilor, Vaslui. București, UZP, 2022;
71. SAVIN, Irina-Gabriela. *Jurnalul substanțelor interzise: ghid didactic*. Vaslui, Editura Casei Corpului Didactic, 2022;
72. „Stejarul” : magazin de medicină naturistă : nr. 6, 2022; redactor-șef: Vicu Merlan. Huși, [s.n.], 2020-;
73. ȘERBAN, Viorica. *A fost odată „Moldosin”* : memorialistică. consultant științific: Mircea Ciobanu. Iași, PIM, 2022;
74. ȘERBAN, Viorica. *Fluturile scriitor* : roman. Iași, PIM, 2022;
75. ȘTEFĂNICĂ, Anda Violeta; GACHE, Paula-Giorgiana. *Predarea integrată a conținuturilor din învățământul primar: ghid practic pentru aria curriculară Limbă și comunicare – clasa I*. Vaslui, Editura Casei Corpului Didactic, 2022;
76. TECLICI, Valentina. *Eu, pasărea* : [versuri]. Iași, ȘTEF, 2022;
77. TITIRE, Andreea. *Using Media to Enhance Learning English*. Vaslui, Editura Casei Corpului Didactic, 2022;
78. TODICĂ, Ben. *Din abis în divin și invers*. Pref. de Nicolae Mătcaș. Iași, PIM, 2022;
79. TUTOVEANU, George. *Fii gata! : Florilegiu de lirică patriotică*. Ediție îngrijită de Cătălin Andrei teodoru, Elena Popoiu, Elena Monu. Bârlad, Sfera, 2022;
80. *Vasluiul în vederi = Vaslui in postcards*. Primăria municipiului Vaslui. Vaslui, Fabrica de publicitate Specialistul, 2022;
81. „Vega” : magazin astronomic : nr. 2(9), 2022. Astroclub Vega Huși; fondator: Vicu Merlan. Huși, [s.n.], 2019-;
82. „Viața noastră” : nr. 54, 2022. Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, redactori: Gruia Novac, Serghei Coloșenco, Petruș Andrei. Bârlad, [s.n.], 2004-;
83. „Viața noastră” : nr. 55, 2022. Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, redactori: Gruia Novac, Serghei Coloșenco, Petruș Andrei. Bârlad, [s.n.], 2004-;
84. „Viața noastră” : nr. 56, 2022. Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, redactori: Gruia Novac, Serghei Coloșenco, Petruș Andrei. Bârlad, [s.n.], 2004-;
85. „Viața noastră” : nr. 57, 2022. Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, redactori: Gruia Novac, Serghei Coloșenco, Petruș Andrei. Bârlad, [s.n.], 2004-;
86. VICOL, Sterian. *Corabia lui Sterian, Memoria lui Femios V* : [versuri]. Iași, Timpul, 2022;
87. „Vremea nouă” : 2022; redactor-șef: Gelu Irimia. Vaslui, [s.n.], 1968-
88. „Vutcani” : o făclie moldavă: [2021]. Vutcani, [s.n.], 2019-.
89. ZAHARIUC, Paul. *Puncte cardinale anapoda*: reportaje, interviuri, reflecții, aventuri proprii. Iași, PIM, 2022.

Liliana MOGA,
Şef Serviciu Informatizare, Informare bibliografică,
Prelucrarea și completarea colecțiilor,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

memorie și istorie locală

LOCURI ȘI ÎNTÂMPLĂRI DIN VASLUI

Județul Vaslui, în perioada interbelică, a fost o unitate administrativă de ordinul întâi din Regatul României, aflată în regiunea istorică Moldova²⁵.

Vasluiul din zilele noastre, ținut încărcat de istorie, abundă în locuri frumoase de vizitat: muzee, case memoriale, clădiri istorice, te poți plimba prin centrul istoric sau prin parcurile frumos amenajate. Există multe biserici, mai vechi sau mai noi, una mai frumoasă decât cealaltă, fiecare cu „istoria” ei.

Unul dintre aceste lăcașuri de cult este situat în curtea Spitalului Județean de Urgență Vaslui. Este vorba despre Biserica „Izvorul Tămăduirii”. Lângă biserică este o troiță din lemn. Din curiozitate și pasiune pentru istorie, am căutat informații. Dacă deschizi Google și tastezi „*troița din curtea spitalului județean vaslui*”, găsești: „Sfințirea unei troițe în memoria celor omorâți în lagărul de la Vaslui (19 oct. 2014). Vă invităm la sfințirea Troiței ridicată în memoria celor 32 de legionari asasinați de regimul carlist în lagărul de la Vaslui. Troița va fi ridicată lângă Biserica Izvorul Tămăduirii din curtea Spitalului Județean Vaslui și va fi sfințită duminică 19 octombrie după Sfânta Liturghie. Vă așteptăm pe toți cei care puteți participa și vă rugăm să ne contactați pentru alte detalii.”²⁶ Anunțul despre sfințirea troiței mi-a atras atenția și am contactat pe doamna profesor

de istorie, fervent cercetător. După cum am bănuțit, știa despre troița de la Spital. Și cum omul, cât trăiește, învață... așa ne-a venit ideea redactării acestui articol. Scopul nostru nu este de a desluși misterele unor evenimente tulburătoare și dubioase, ci doar de aducere aminte a unor întâmplări petrecute într-un oraș mic de provincie, în care Omul s-a dovedit a fi cel mai mare dușman al Omului. Lăcomie, dorință de putere și de răzbunare, furie, nebunie, minciună, ură, acestea vor fi fost cauzele care au stat la baza tristelor întâmplări din toamna anului 1939, din modestul orașel Vaslui. Nu este vorba despre un text de propagandă care își propune reabilitarea sau discreditarea *Mișcării legionare*, iar unele afirmații care pot fi sau sunt considerate controversate le-am preluat de la autorii studiați, fără a le da noi interpretări deoarece nu aceasta este intenția noastră. Sursele de documentare au fost diverse: monografiile și publicații periodice din colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, documente aflate la Sala de studiu a Serviciului Județean Vaslui al Arhivelor Naționale; fotografiile sunt realizate de noi, cu ocazia pregătirii materialului pentru articolul de față, dar sunt și imagini preluate de pe Internet. Toate au caracter strict documentar și istoric.

²⁵

[https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bul_Vaslui_\(interbelic\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bul_Vaslui_(interbelic)).

²⁶<https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/793/sfin%C5%A3irea-unei-troi%C5%A3e-%C3%AEn-memoria-celor-omor%C3%A2%C5%A3i-%C3%AEn-lag%C4%83rul-de-la-vaslui-19-oct-2014>.

„Pentru lupta, suferința și biruința românească. Celor 32 de tineri executați în timpul prigoanei carliste în lagărul Vaslui, 21/22 septembrie 1939”, stă scris pe crucea mare de lemn din curtea Spitalului Județean Vaslui unde, odată, a fost și Școala Normală de Băieți din Vaslui.

Școala Normală de Băieți din Vaslui, de la capătul nordic al orașului, pe un teren adiacent drumului către Iași, a fost ridicată între anii 1923 -1926²⁷. Școala a funcționat până în 1937, când a fost transformată în Lagăr pentru legionari și apoi în Lagăr pentru prizonierii de război sovietici²⁸. După 1950, în localul în care au funcționat școala și lagărul a fost înființat un sanatoriu TBC; această clădire și locuința directorului unde este în prezent Dispensarul TBC Vaslui au fost înscrise în categoria „monumente”, cu numerele 166 VS-11-a B-06712, respectiv 167 VS-11-m-B -06712²⁹.

De numele fostului local al Școlii de băieți din Vaslui se leagă mai ales evenimentele din 1939, când acolo au fost asasinați 32 de legionari care se aflau închiși în lagăr. Cine sunt acești oameni în memoria cărora a fost ridicată această troiță, din inițiativa Fundației Culturale „Profesor George Manu”? Iată numele lor: Ion Antoniu – avocat, București; Ion Belgea – bibliotecar, București; Constantin Boboc – student, București; Virgil Borzea – ofițer, Brașov; Spiru Bujgoli – student, Durostor; Ion Busuioc – student, București; Valeriu Cârdu – poet, Caraș-Severin; Mihai Calapăr – student teolog, Neamț; Chiriac Caratasu – student, București; Traian Clime – funcționar, București; Nicolae Comănescu – student, Ploiești; Zosim Danielescu – student, Ploiești; Ion Radu Dobre – funcționar, București; Dorin Constantinescu – student, București; Victor Puiu Gârnicianu – avocat, București; Mircea Goga – student, București; Nicolae Maricari – ofițer, București; Alexandru Bubi Moraru – student, Dej; Mircea

Motoc – student, București; Gheorghe Nicolicescu – inginer, București; Spiru Popescu – student, Durostor; Vasile Popescu – student, București; Gogu Răcman – student, Vlașca; Petre Rioșanu – inginer, București; Iordache Spânu – student, București; Toader Stahu – avocat, Fălticeni; Șola Stavre – student, Durostor; Șupila Polisperhon – student, București; Mircea Teohari – student, București; Boris Tucan – student, Tighina; Tudor Tudose – avocat, Iași și Gheorghe Volocaru – funcționar, Vaslui.

Crimă! Masacru odios..., în accepțiunea unor susținători ai *Mișcării Legionare. Război! Reparații morale...* spun autoritățile care au ordonat acest masacru. Dincolo de toate, rămâne clar un simplu fapt și anume că o crimă a justificat altă crimă, urmând un lung șir de victime și disculpări.

Factorul declanșator al acestor evenimente a fost decizia Regelui Carol al II-lea de a lua o serie de măsuri împotriva *Mișcării*. Asasinarea lui Armand Călinescu a fost efectul deciziilor Regelui în ceea ce privește *Mișcarea Legionară* din România. „În momentul când Hitler i-a cerut lui Carol al II-lea, cu prilejul vizitei acestuia în Germania, să aducă *Garda* la putere, încă în drum spre țară, din tren, Regele a ordonat suprimarea căpeteniilor legionare, în frunte cu Corneliu Zelea Codreanu. Ordinul a fost executat. În dimineața zilei de 30 noiembrie 1938, Codreanu și alți 13 fruntași legionari au fost uciși în timpul transferării lor de la închisoarea Râmnicu Sărat la București.”³⁰

Cel care se bucura de această crimă era Horia Sima care considera că a scăpat de un adversar valoros și că nimeni nu va mai sta în drumul său spre preluarea conducerii *Gărzii de Fier*³¹. În acest sens, se pare că Sima a organizat chiar și o lovitură de stat, care ar fi trebuit să aibă loc în 6 ianuarie 1939, dar care a fost dejucată de Serviciul Secret de

²⁷<https://ro-ro.facebook.com/vaslui607080/photos/dupa-cladirea-liceului-mihail-kogalniceanu-finalizata-in-1890-a-doua-cladire-de-1067119936682769/>.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ Mihai Fătu, Ion Spălățelu, *Garda de Fier. Organizație teroristă de tip fascist*, Editura Politică, București, 1980, p. 388.

³¹ *Ibidem*, p. 231.

Informații; acesta intenționase să preia conducerea asupra țării și chiar să îl asasineze pe Rege³². Acțiunile lui Sima l-au determinat pe Rege să ordone măsuri severe împotriva *Mișcării*³³. La 3 februarie 1939, reprezentantul Germaniei în România, Wilhelm Fabricius, raporta la Berlin următoarele: „În momentul de față, (*Garda de Fier*, n.n.) n-ar putea întreprinde nimic pentru a ajunge la putere. Chiar dacă printr-un atentat bine pregătit ar reuși să-l înlăture pe Rege, țara nici pe departe nu ar fi dispusă să-i accepte pe gardiști ca deținători ai puterii. Urmarea ar fi, dimpotrivă, sau un război civil grav, sau menținerea ordinii printr-un regim mai sever decât cel existent în prezent”³⁴. Eșecul loviturii de stat a dus la fuga lui Horia Sima în Berlin, de unde, așa cum afirma Ștefan Palaghiță în 1951, a dat ordinul de asasinare a profesorului Vasile Christescu, care se considera și era considerat de unii lideri ai *Mișcării* urmașul de drept al lui Codreanu. Acesta (Palaghiță, n.n.) mai considera că prin asasinarea lui Christescu au fost înlăturate elementele de primă garnitură ale Căpitanului, făcându-se loc celor din ultima garnitură al căror șef de necontestat era Horia Sima.³⁵

De la Berlin, Sima a organizat asasinarea lui Călinescu. La 19 septembrie 1939, Horia Sima și grupul său părăseau Berlinul, îndreptându-se spre București³⁶. La 21 septembrie 1939, o echipă formată din 9 legionari, condusă de Miti Dumitrescu, l-a asasinat pe premierul Armand Călinescu. Horia Sima, travestit în femeie, a urmărit îndeaproape sinistra crimă³⁷. „Am găsit pe Armand întins pe stradă, cu fața acoperită de un ziar plin de sânge... În jurul lui, pe Splaiul Dâmboviței, forfotea zăpăcită o lume care-și pierduse cu desăvârșire capul: ofițeri, polițiști,

femei și bărbați din apropiere. Trupul primului ministru era lăsat cu praful însângerat al șoselei ca cel al victimei unui fapt divers, până la sosirea procurorului”, descrie scena morții premierului Grigore Gafencu în *Însemnări politice*.

Asasinarea lui Armand Călinescu a fost contestată de adversarii lui Sima. Aceștia considerau crima inutilă în contextul victoriilor Germaniei lui Hitler, care ar fi putut netezi accesul lui Sima la putere³⁸. Ștefan Palaghiță afirma: „Împușcarea lui Armand Călinescu, la 21 septembrie 1939, ne-a costat uciderea aproape a întregii elite legionare, zdruncinând extraordinar ierarhia *Mișcării*”³⁹. În plus, crima lui Sima a fost condamnată ferm de presa vremii. Astfel, într-un articol, apărut în 23 septembrie, în ziarul „Neamul Românesc”, Nicolae Iorga elogia activitatea lui Armand Călinescu și sacrificiul suprem făcut pentru binele țării⁴⁰. În aceeași zi, ziarul „Timpul” publica cuvântarea Vicepreședintelui Academiei Române, în care acesta spunea că „Armand Călinescu a căzut victimă unui mizerabil atentat”.⁴¹

Cutia Pandorei era oricum deschisă din momentul asasinării lui Corneliu Zelea Codreanu în 29-30 noiembrie 1938⁴², la ordinul expres al Regelui Carol al II-lea. După asasinarea lui Armand Călinescu la 21 septembrie 1939⁴³, dorința de răzbunare s-a dovedit a fi cea mai veninoasă, Carol al II-lea ordonând represalii masive împotriva legionarilor, considerați vinovați de această crimă. Rămâne controversat modul în care Regele Carol al II-lea a justificat o crimă prin alte crime. Pentru Rege, vestea asasinării lui Armand Călinescu a căzut ca un trăsnet: „...este o pierdere de neînlocuit. (...) Această stare de lucru nu se poate tolera, vor trebui

³² *Ibidem*.

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Ibidem*, p. 232.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ Horia Brestoiu, *Acțiuni secrete în România*, Editura Științifică, București, 1973, p. 95.

³⁷ Mihai Fătu, Ion Spălățelu, *op. cit.*, p. 241.

³⁸ *Ibidem*, pp. 241-242.

³⁹ Ștefan Palaghiță, *Garda de Fier: Spre Reînvierea României*, Editura Roza Vinturilor, București, 1993, p. 110.

⁴⁰ Mihai Fătu, Ion Spălățelu, *op. cit.*, pp. 242-243.

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² Dinu C. Giurescu, Horia C. Matei, Nicolae C. Nicolescu, Marcel D. Popa, Gheorghe Rădulescu, Alexandru Stănculescu, *Istoria României în date*, București, Editura Enciclopedică, 2003, p. 440.

⁴³ *Ibidem*, p. 443.

luate niște măsuri drastice să se curme această chestie”, spunea acesta în memorii.⁴⁴ Aceste măsuri drastice sunt justificate astfel de Rege: „Joi, 21 septembrie, ora 23 și câteva minute, au fost executați, pe locul crimei, cei opt asasini, iar în țară, de fiecare județ, 2,3 dintre conducătorii locali. E o măsură oribilă, de fapt în afară de lege, dar care, în urma celor întâmplute, își are justificarea în interesul liniștii țării. Azi nu ne mai putem juca, azi nu putem târgoveți viitorul, când primejdii așa de acute pândesc țara din înăuntru și din afară.”⁴⁵ Astfel, vedem că, prin decizia Regelui, erau executați câte doi, trei legionari din fiecare județ⁴⁶. Pe lângă aceștia, au mai fost executați 13 legionari la Râmnicu Sărat, 7 legionari la Spitalul militar Brașov, 44 de legionari la închisoarea de la Miercurea Ciuc și 32 de legionari în lagărul de la Vaslui⁴⁷.

Despre această represiune, amintește și Martha Bibescu în memoriile ei. La 21 septembrie, aceasta afla despre asasinarea lui Armand Călinescu de la Michael Palairt, ministrul Marii Britanii în Grecia. Acesta îi aducea sinistru vestea, spunând despre moment că este „foarte critic”⁴⁸. Spunea și că Germania susținea că asasinatul a fost pus la cale de englezi. Martha Bibescu considera poziția acesteia (a Germaniei, n.n.) un lucru pozitiv deoarece însemna, în viziunea ei, că poporul român dezavua această crimă⁴⁹. Aceasta mai susținea că, în 22 septembrie 1939, guvernul era stăpân pe situație și că generalul Argeșanu „organizează represiunea”⁵⁰. Pare că Martha Bibescu aproba represiunea organizată de Rege, considerând că dacă și acesta ar fi fost asasinat sau silit să părăsească țara, nu se va mai putea trăi în România: „Verzii vor face prăpăd în biata noastră țară.”⁵¹

⁴⁴ Carol al II-lea, *Între datorie și pasiune. Însemnări zilnice, vol. 2 (1939-1940)*, Casa de editură și presă „Șansa” SRL, București, 1996, p. 5.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 6.

⁴⁶ Corneliu Zelea Codreanu, *Din luptele tinereții române*, Editura Fundației Buna Vestire, Ediția a III-a, 1993, pp. 186-195.

⁴⁷ Carol al II-lea, *op. cit.*, p. 349.

„Vinovat” de aceste „măsuri drastice”, ordonate de Carol, a fost considerat generalul Gabriel Marinescu, ministru de interne la acea vreme și mâna dreaptă a Regelui. Căzut ulterior în dizgrația Regelui și a Camarilei acestuia, generalul Marinescu încerca să se disculpe în fața lui Constantin Argetoianu, care conștiincios a notat totul în memoriile sale: „Au avut îndrăzneala să spună că trebuia să plec fiindcă o destindere era necesară și eram eu, omul omorurilor din septembrie. Eu? Eu n-am făcut decât să execut ordinul Regelui. Am primit ordin să curăț până seara și pe asasinii lui Călinescu și pe cei de la Râmnicu Sărat și câte trei de județ. Am cerut răgaz, să mai pot lua oamenilor câte o declarație, să se mai poată alege printre cei vinovați. S-a refuzat. Au fost prefecti care n-au avut culpabili de desemnat, căci toți cei bănuiți mai serios fuseseră concentrați și trimiși prin alte garnizoane, și au împușcat inocenți! Vă citez cazul de la Brașov, pe care l-am cunoscut... Domnule ministru, s-au omorât oameni degeaba, numai din cauza hienei de Urdăreanu care înnebunea pe Rege, de frică pentru pielea lui... care tot o să pleznească! De câte ori nu le-am spus, să stăm de vorbă cu oamenii, căci îi putem întoarce... N-au vrut; eu am ascultat de poruncă! M-au învinuit că tolerez în poliție oameni care s-au îmbogățit. Domnule ministru, cu oameni care nu se îmbogățesc voiau ei să ucid fără sentință??”⁵². Siderat de mărturisirile fostului prefect, Argetoianu nota: „Îl ascultam, îl ascultam, îl ascultam – și mă miram cum Dumnezeu dăduse limbă unuia din complicii bandeii care a pus stăpânire pe țară și o juipoaie..., căci nu e Gavrilă mai breaz ca Urdăreanu sau Malaxa. Aceeși șleahță...”⁵³.

Victimele represiunii din 21/22 septembrie 1939 erau pentru apropiați,

⁴⁸ Martha Bibescu, *Jurnal politic, 1939-1941*, Editura Politică, București, 1979, p. 100.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ *Ibidem*, p. 101.

⁵¹ *Ibidem*, pp. 101-102.

⁵² Constantin Argetoianu, *Însemnări politice, 1940*, Editura Machiavelli, București, 2007, p. 191.

⁵³ *Ibidem*.

prieteni sau rude - niște martiri, iar pentru autorități - niște criminali. Bizar mod de a privi moartea unor oameni... diferă doar perspectiva.

În lucrarea *Civitas Diaboli*⁵⁴, aparținând lui Victor Corbuț, martor ocular al celor petrecute la Vaslui, acesta oferă informații despre momentele care au precedat și au urmat asasinatelor din noaptea de 21-22 septembrie 1939.

Am citit această lucrare aflată în colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui și, fără a fi lipsite de modestie, am făcut o radiografie a acesteia. Cu permisiunea dumneavoastră, v-o prezentăm. În septembrie 1938, Victor Corbuț, deținut la închisoarea de la Miercurea Ciuc, a fost transferat, împreună cu mai mulți camarazi, în Lagărul de legionari de la Vaslui. Transferul s-a făcut fără nicio motivare din partea autorităților. La Ciuc au rămas Nae Ionescu, Mircea Eliade, prof. Codreanu, col. Ștefan Zăvoianu, col. Diaconescu, Radu Gyr etc., care se pare că au fost puși în libertate în lunile care au urmat. *Lagărul de la Vaslui* a fost cazarma Regimentului 25 Infanterie, unitate militară din care făcuse parte Ion Zelea Codreanu în timpul războiului de întregire a neamului, dar și Corneliu Zelea Codreanu, ca cercetaș. În clădirea în care se afla locuința directorului în perioada în care acolo a funcționat *Școala de băieți* se afla biroul comandantului și subordonaților acestuia. Clădirea, cu un singur etaj, cu țiglă roșie, se afla pe șoseaua Vaslui - Negrești - Iași; (clădirea este situată pe șoseaua Vaslui - Solești - Iași, ceea ce ne face să credem că autorul a făcut o confuzie, n.n.). La parterul clădirii se afla o sală de mese, iar pe fiecare etaj două jgheaburi de tablă cu mai multe robinete; nu-și amintește să fi avut baie. Într-o cameră, la etaj, stăteau comandanții Bunei Vestiri: Corneliu Georgescu, Ilie Gârneață, Radu Mironovici, Mile Lefter, Vasile Iașinschi etc. Deținuții se îndeletniceau cu sportul, șah,

⁵⁴ Victor Corbuț, *Civitas Diaboli. Cetatea Diavolului*, Editura Elisavaras, București, 2005.

table, prelucrau oasele de animale și lemnul, transformându-le în medalioane sau cruciulițe și au organizat un cor bisericesc care, după transferarea preoților la Sadaclia, s-a desființat. La etaj se afla o mică sală de rugăciune. În dormitorul în care era cazat Corbuț era și un colonel pe nume Lupașcu sau Lupescu, despre care nu știa nimeni nimic, iar deținuții îl bănuiau că era agent al Serviciului Secret de Informații. Printre deținuți se afla și Vasile Buhai, dușman declarat al lui Armand Călinescu și susținător al pedepsirii acestuia; în cameră, acesta desenase pe peretele de lângă patul său un sicriu în care se afla o persoană cu un ochi acoperit și lângă el, Moartea; pe un portativ care pornea din gura ei, scria: „Foaie verde spic de grâu, Armândică când să viu?”⁵⁵ Paza lagărului era asigurată de jandarmii în termen, iar acesta a avut, în perioada 1938-1939, mai mulți comandanți: maiorul Bârzotescu (ulterior locotenent-colonel), locotenent colonelul Bărnuțiu - despre care autorul susține că era nepotul lui Simion Bărnuțiu, colonelul Nicolescu, Craioveanu, Chirilovici, maiorul Hossu, rudă cu Iuliu Hossu, mort în închisorile comuniste; despre acest maior Hossu, Corbuț spune că i-a devenit subaltern în perioada în care a fost prefect legionar al județului, ca șef al legiunii de jandarmi al județului Vaslui. Nu știe nimic despre soarta lui. Unii comandanți (Craioveanu, Bârzotescu) au încercat să îi atragă pe deținuți de partea lor, fără prea mult succes; au existat și excepții, cum este cazul prof. Gr. Cristescu. Comandantul Craioveanu discuta personal cu deținuții; în rapoartele întocmite și trimise la Inspectorat lui Bengliu și Gherovici, acesta îi caracteriza pe deținuți după informațiile pe care le culegea. Craioveanu primea informații și de la Victor Medrea (deținut sau nu, nu am reușit să deslușim, n.n.). Datorită abilităților sale, Craioveanu se va menține în funcții și sub comuniștii care îl vor avansa general pentru serviciile sale. Comandantul Chirilovici,

⁵⁵ *Ibidem*, p. 180.

originar din Iași, a fost acuzat de comuniștii ajunși la putere că ar fi fost el însuși legionar. Despre colonelul Nicolescu, Corbuț spune că acesta a fost „nu mai bun decât ceilalți (...). Pentru ei, noi nu eram oameni, ci niște răzvrătiți.”⁵⁶ Comandantul Bârzotescu era comandant al Lagărului de la Vaslui încă din septembrie 1938, când Corbuț a fost transferat aici. Adjunctul său era un anume Traian Cinghiță, ajuns și el locotenent și care fusese coleg cu Corbuț. Cei doi nu purtau uniforme de jandarmi, epolet și petlițe. În septembrie 1939, Bârzotescu revenea la conducerea lagărului. Cu câteva zile înainte de masacru, Vasile Buhai, locotenent Florin Gârnicianu, Nicoară Iordache și Constantin Stoicănescu au fost mutați la Ciuc. Doar ultimul a supraviețuit, ceilalți fiind omorâți în Lagărul de acolo. În data de 21 septembrie 1939, un avion de mici dimensiuni aterizează pe câmpul din fața lagărului, iar un individ cu o servietă cobora din acesta. Câteva ore mai târziu, un subofițer aprindea lumina în sală, atrăgând atenția tuturor că va citi o listă la care să fie foarte atenți. Cei care vor fi citați urmează să își facă bagajele pentru că vor fi transferați înapoi la Ciuc. 32 de deținuți au ieșit în curte cu bagajele făcute, așteptând să fie duși la gară, în grabă pentru a nu pierde trenul. Cei rămași se întrebau, pe bună dreptate, de ce transferul se făcea noaptea și de ce atâția jandarmi înarmați cu armament greu îi păzeau. După ieșirea celor care trebuiau transferați, ceilalți deținuți au reintrat în camere. Spre ziuă, un pluton de jandarmi apărea în curtea lagărului; după o oră se aud primele focuri de armă din direcția Regimentului 25 Infanterie, urmate de cântecul fanfarei. Minute în șir, zgomotul armelor a fost dublat de cel al fanfarei. Atunci, cei din lagăr au realizat grozăvenia întâmplată. Când zgomotul armelor a încetat, a tăcut și fanfara. Deținuții rămași așteptau cu sufletul la gură venirea subofițerului care să citească altă listă. În schimb, apărea un deținut nou, căpitanul Ungureanu de la

⁵⁶ *Ibidem*, p. 193.

Craiova, al cărui fiu era internat la Vaslui de peste un an; el aducea vestea asasinării lui Armand Călinescu. Cei de afară, cei care trebuiau transferați la Ciuc, vor fi aflat și ei vestea și vor fi priceput repede soarta care îi aștepta. În tot acest timp, liniile telefonice au fost întrerupte, iar calea de acces în oraș dinspre Iași a fost închisă. Spre dimineață, cei din lagăr văd mulțimea de oameni grăbită să intre în oraș, după câteva ore în care acesta fusese închis. Căruțe cu cai, care cu boi, pâlcuri de oameni, copii... Caii, simțind mirosul sângelui, încep să se agite și, sforăind a groază, se întorc îndărăt pe șosea. Femei, bătrâni și copii încep să țipe și, făcându-și semnul crucii, aleargă spre șosea. Ulterior, autoritățile organizează adevărate pelerinaje la fața locului pentru a se vedea cum sunt pedepsiți dușmanii țării. Din camerele lor, deținuții văd coloane de eleve și elevi, în costume de străjeri, împreună cu dascălii lor care privesc masacrul. Toate școlile au fost obligate să aducă elevii la fața locului ca să vadă pedeapsa. Profesorii au fost puși să țină discursuri, prezentându-i pe cei morți ca pe niște răufăcători care și-au trădat țara. Pe stâlpii ridicați anume, erau puse afișe pe care scria: „Așa vor păți toți trădătorii de neam!”⁵⁷ Cadavrele celor executați au fost lăsate la vedere; căldura târzie de vară și gângăniile i-au desfigurat pe morți; câteva zile mai târziu, când au fost ridicați de acolo, trupurile acestora se descompuneau deja! În ziua de 22 septembrie, în camera lui Corbuț apărea locotenentul Cinghiță, fost coleg de clasă cu acesta. Cinghiță își exprima bucuria față de acesta că nu s-a aflat pe lista morții! De la el (Cinghiță) s-a aflat că pe lista morții, al 33-lea nume nu s-a înțeles bine, se vedea doar **C...IU**. S-a aflat că, în lipsa legăturilor telefonice cu București, comandantul Bârzotescu a decis să nu execute decât 32 de deținuți, fără a alege la întâmplare din cei al căror nume semăna cu **C...IU**. Va vedea ce e de făcut după reluarea legăturilor cu București. Aceste lucruri i-au fost spuse lui Corbuț deoarece până în anul

⁵⁷ *Ibidem*, p. 226.

1964 el a figurat în documente cu numele de **CORBUȚOIU**. În tot acest timp, Bârzotescu, deja avansat la gradul de locotenent-colonel, nu s-a arătat deloc prizonierilor; în viziunea acestora, absența lui Bârzotescu era modul în care acesta accepta că fusese implicat în masacru, fără a ști exact gradul acestuia de vinovăție. În aceeași zi, Corbuț a fost chemat la Bârzotescu; acesta i-a zis că nu e jandarm, arătându-i epoleții și petlițele de culoare neagră, spre deosebire de cele bleu ale Jandarmeriei. Parcă ar fi vrut să se disculpe de cele întâmplate, arătând că el nu e ucigaș, ci militar în armata regulată... I-a cerut să își spioneze camarazii, să afle starea lor de spirit. Corbuț a răspuns spunând că nu e nevoie să-i spioneze pentru că știe care este starea de spirit a acestora: camarazii sunt înspăimântați de cele întâmplate și se tem pentru soarta lor! Apoi, Bârzotescu îi arată acestuia o grămadă de lucruri care au aparținut celor executați, cerându-i să le identifice... în măsura în care poate. Corbuț spune că nu poate să identifice bagajele în care se umblase deja. Recunoaște pe biroul lui Bârzotescu stiloul care aparținuse inginerului Roșianu (Petre Rioșanu, n.n.). Primește ceasul lui Traian Clime, lovit de un glonte, care se oprise la ora la care acesta a fost omorât. Recunoaște și ranița lui Teodor Tudose după bocancii pe care acesta îi avea de la Petrică Bolintineanu. Lângă bocanci era portretul lui Tudose realizat de pictorul Basarab la Ciuc. Alte lucruri nu a reușit să mai recunoască. Ulterior, Bârzotescu l-a chemat pe Cinghiță să atașeze câte un bilet pe fiecare bagaj recunoscut. Despre Bârzotescu, Corbuț credea că este agent secret. În data de 23 septembrie, **Coșovliu** Ion era chemat de comandant la el; acesta se afla în curte. Bârzotescu i-a spus că el era cel de-al 33-lea legionar care ar fi trebuit executat, dar al cărui nume nu s-a văzut bine pe listă. Cum legăturile cu București fuseseră refăcute, a

aflat că numele **C...IU** era **COȘOVLIU** ION; deoarece execuțiile fuseseră sistate, acesta a scăpat. „Ai avut totuși noroc. Tot mai bine viu decât mort.”⁵⁸ Decizia lui Bârzotescu de a nu executa la întâmplare pe al 33-lea deținut a salvat viața lui **Coșovliu**, dar și a lui Corbuț, înregistrat în lagăr cu numele de **Corbuțiu**. Ce l-a făcut pe Bârzotescu să ia această decizie... e greu de deslușit. Din acea zi, nimeni nu l-a mai văzut pe Bârzotescu și nu știe nimic de soarta lui. Foarte rar a fost văzut Cinghiță. În 24 septembrie, Corbuț aude zgomot de motoare de la camioanele venite să ridice cadavrele aflate deja în putrefacție. Nu știe câte camioane au fost, cine au fost oamenii care au ridicat cadavrele, cine a turnat varul nestins peste ei, cine i-a îngropat în cimitirul animalelor de la bariera de la intrarea în oraș. Crede că primarul, generalul Vasile Rășcanu, și prefectul, al cărui nume nu-l știe, au știut de masacrul ordonat de București.⁵⁹ (Prefectul de Vaslui era Constantin Loghin; acesta a dat ordin ca niciun internat din lagăr să nu primească îngrijiri la Spitalul „Dimitrie Drăghici”.⁶⁰) În ianuarie sau februarie 1940, Corbuț și profesorul Ion (Nonea) Covrig au fost aduși la București. Aici au avut discuții cu șeful Jandarmeriei, gen. Ghelmegeanu, care le-a propus înrolarea în Straja Țării și împăcarea cu Regele, în schimbul trădării. Li s-au oferit, ca preț al acesteia, bani, posibilitatea de a-și relua studiile, locurile de muncă, grade similare cu cele din Legiune, iar pentru familiile celor executați, compensații financiare. Cei doi nu acceptă! Și sunt retrimiși la Vaslui⁶¹.

La 14 septembrie 1940, „printr-un Decret regal, România era proclamată *Stat național-legionar*, Ion Antonescu este investit Conducătorul statului, iar Horia Sima, șeful *Mișcării legionare*, devine vicepreședintele Consiliului de Miniștri.”⁶² „Ochi pentru ochi și dinte pentru dinte”: ajunși la putere, legionarii au continuat vendetta împotriva celor care au

⁵⁸ *Ibidem*, p. 232.

⁵⁹ *Ibidem*, p. 233.

⁶⁰ <https://www.monitoruldevaslui.ro/2022/09/martiriul-de-la-vaslui-suprimarea-fizica-intre-crima-si-moarte-martirica-in-amintirea-unui-moment-trist-si-dureros-pe-care-este-bine-sa-nu-il-uitam/>.

⁶¹ Victor Corbuț, *op. cit.*, p. 234.

⁶² Dinu C. Giurescu, Horia C. Matei, Nicolae C. Nicolescu, Marcel D. Popa, Gheroghe Rădulescu, Alexandru Stănciulescu, *op. cit.*, p. 447.

decis suprimarea Căpitanului. Au asasinat, în 26/27 noiembrie 1940, 64 de foști demnitari politici și militari la închisoarea Jilava⁶³. Cinghiță a fost și el ucis în acea noapte, numărându-se printre cei 64. În *Raportul medico-legal*, medicul legist al Tribunalului Ilfov invitat verbal de prim-procurorul Parchetului Ilfov, la 27 noiembrie 1940 la Jilava, constata că „Moartea lui Traian Cinghiță a fost violentă. Ea se datorește suprimării funcțiunilor cerebrale consecutiv fracturilor craniene și rănirii creierului prin proiectile de arme de foc”.⁶⁴ Nicolae Iorga și Virgil Madgearu au fost asasinați în 27 noiembrie 1940.⁶⁵ De asemenea, s-au luat măsuri pentru reabilitarea celor omorâți din ordinul lui Carol. Astfel, trupurile (desfigurate de varul nestins și de descompunere) au fost deshumate în cadrul unor ceremonii fastuoase, la care au participat rudele celor uciși, care cu greu și-au recunoscut frații, fiii, soții. Au fost duși cu trenul la Predeal, unde au fost înhumați cu onoruri în cimitirul Mănăstirii „Sfântul Nicolae” din Predeal. După preluarea puterii politice de către comuniști, cimitirul a fost distrus, crucile de lemn fiind arse; azi se mai păstrează bucăți din gard, o cruce veche și câteva gropi în care se afla cenușa unora dintre cei uciși. După Revoluție, a fost refăcut oarecum acel cimitir, ridicându-se un monument din marmură neagră pe ale cărui părți au fost scrise numele celor înhumați aici, monument ridicat cu binecuvântarea Mitropolitului din Ardeal în 1998.⁶⁶

Curiozitatea izvorâtă din interesul pentru istorie și relatările lui Corbuț ne-au determinat să căutăm, în Arhivele Poliției și

ale Prefecturii orașului Vaslui, informații în plus despre cele petrecute în Lagărul pentru legionari. Am găsit doar un singur document, cu nr. 17708 din data de 25 septembrie 1939, în care se spunea sec: „La adresa Domniei Voastre 8830/25 septembrie și următoarea cu nr. 8962/25 septembrie. Răspundem cu întârziere deoarece inculpații au lipsit din oraș, cât și pentru faptul că personalul Poliției în ultimele zile, a avut de executat importante chestiuni de siguranță. Șef poli(ție) C. VIERU”.⁶⁷ Din acest document, putem înțelege că importante chestiuni de siguranță, în care a fost implicat personalul Poliției, se referă la evenimentele din 21- 22 septembrie 1939.

Printr-un straniu joc al sorții, în data de 19 martie 2023, am ajuns la Predeal. După ce m-am cazat, profesorul de istorie din mine și-a adus aminte de povestea reînhumării legionarilor la Predeal. Am căutat informații despre mănăstire și, spre mirarea mea, mi-am dat seama că eram cazată la câteva sute de metri de aceasta. M-am îndreptat spre mănăstire și am văzut monumentul de marmură neagră cu numele acestora pe el.

Cu altă ocazie, când pașii și pasiunea pentru studiul trecutului ne vor purta pe Valea Prahovei, poate, zăbovind mai mult pe aceste meleaguri, vom scrie un articol și despre locul unde își dorm somnul de veci purtători de „cămăși verzi” din perioada interbelică. Pentru că ne dorim ca materiale care au legătură cu istoria unei comunități - construcții, instituții, minorități, familii, persoane etc. - să fie cunoscute, înțelese și să nu dispară.

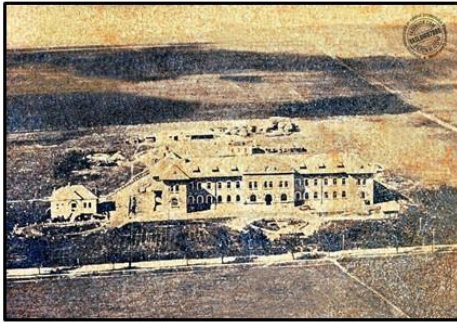
⁶³ *Ibidem*, p. 449.

⁶⁴ Stelian Neagoe, *Asasinatele de la Jilava...*, Snagov și Strejnicul, 26-27 noiembrie 1940, Ediția a II-a, Editura Scripta, București, 1992, p. 92.

⁶⁵ Dinu C. Giurescu, Horia C. Matei, Nicolae C. Nicolescu, Marcel D. Popa, Gheroghe Rădulescu, Alexandru Stănculescu, *op. cit.*, p. 449.

⁶⁶ <https://a1.ro/timp-liber/evenimente/manastirea-predeal-intre-istorie-si-kitsch-de-la-martiri-legionari-la-ratuste-si-pesti-exotici-id153501.html>.

⁶⁷ Arhivele Județului Vaslui, Dosar nr.3/1939, fond inventar Poliția Orașului Vaslui.

Scoala Normală de Băieți și Locuința Directorului – 1932

În prezent, Dispensarul TBC Vaslui

Sursa foto:

<https://www.facebook.com/vaslui607080/photos/p.1068692183192211/1068692183192211/?type=3>

22 SEPTEMBRIE 1939. Impușcarea legionarilor în masă în lagăre, în închisori și în țară.

Sursa foto:

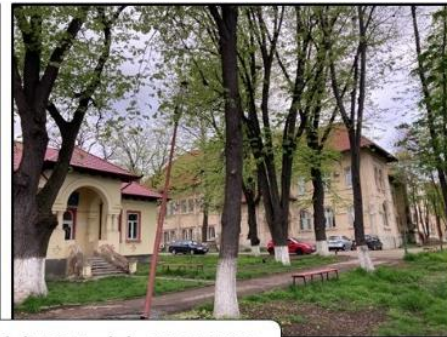
https://ro.wikipedia.org/wiki/Asasinatele_din_21/22_septembrie_1939#/media/Fi%C8%99ier:22-Septembrie-1939.jpg

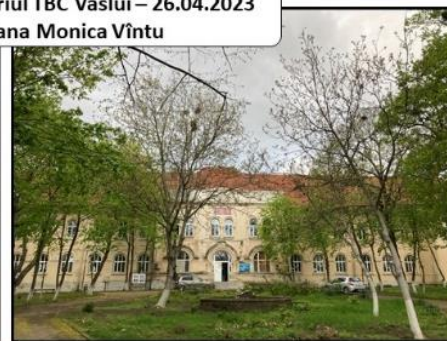
Sanatoriul TBC din Vaslui - 1951

Sursa foto:

<https://ro-ro.facebook.com/vaslui607080/photos/dupa-cladirea-liceului-mihail-kogalniceanu-finalizata-in-1890-a-doua-cladire-de-/1067119936682769/>

Dispensarul și Sanatoriul TBC Vaslui – 26.04.2023
Sursa foto: Dana Monica Vîntu

Biserica „Izvorul Tămăduirii” și troița - Spitalul Județean Vaslui
Sursa foto: Dana Monica Vîntu

Predeal, octombrie 1940.
Ceremonie religioasă de înhumare a legionarilor
executați în 21/22 sept. 1939

Sursa foto:
<https://www.buciumul.ro/2016/09/16/comemorare-la-predeal-legionarii-executati-sumar-la-2122-septembrie-1939-nu-sunt-uitati/>

Cimitirul legionar de la schitul „Sf. Nicolae” din
Predeal, în toamna anului 1940

Sursa foto:
<https://www.buciumul.ro/2016/09/16/comemorare-la-predeal-legionarii-executati-sumar-la-2122-septembrie-1939-nu-sunt-uitati/>

Mănăstirea „Sf. Nicolae” Predeal – 19.03.2023
Sursa foto: Doina Danu

Bibliografie:
 ARGETOIANU, Constantin. Însemnări politice: 1940, Editura Machiavelli, București, 2007;
 BIBESCU, Martha. Jurnal politic: 1939-1941, Editura Politică, București, 1979;
 BRESTOIU, Horia. Acțiuni secrete în România, Editura Științifică, București, 1973;

BUZATU, Gheorghe; CIUCANU, Corneliu; SANDACHE, Cristian. Radiografia dreptei românești: 1927 – 1941, Editura FF PRESS, București, 1996;

CAROL II, Rege al României. Între datorie și pasiune. Însemnări zilnice, vol. 2 (1939-1940), Casa de editură și presă „Șansa” SRL, București, 1996;

CODREANU, Zelea Corneliu. Din luptele tineretului român, Editura Fundației Buna Vestire, Ediția a III-a, 1993;

COMEMORARE LA PREDEAL, https://www.buciumul.ro/2016/09/16/comemorare-la-predeal-legionarii-executati-sumar-la-2122-septembrie-1939-nu-sunt-uitati/1012522_629772030380594_674062623_n-2/;

COMEMORARE LA PREDEAL. Legionarii executați sumar la 21/22 septembrie 1939 nu sunt uitați,

<https://www.buciumul.ro/2016/09/16/comemorare-la-predeal-legionarii-executati-sumar-la-2122-septembrie-1939-nu-sunt-uitati/>;

CORBUȚ, Victor. Civitas Diaboli. Cetatea Diavolului, Editura Elisavaras, București, 2005;

Execuția unor legionari în Lagărul de la Vaslui în 22 septembrie 1939, https://ro.wikipedia.org/wiki/Asasinatele_din_21/22_septembrie_1939#/media/Fi%C8%99ier:22-Septembrie-1939.jpg;

FĂTU, Mihai; SPĂLĂȚELU, Ion. Garda de Fier. Organizație teroristă de tip fascist. Editura Politică, București, 1980;

GIURESCU, C. Dinu; MATEI, C. Horia; NICOLESCU C. Nicolae; POPA, D. Marcel; RĂDULESCU Gheorghe; STĂNCIULESCU Alexandru. Istoria României în date, Editura Enciclopedică, București, 2003;

Județul Vaslui (interbelic), [https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bul_Vaslui_\(interbelic\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bul_Vaslui_(interbelic));

LUPU, Valeriu. Martiriul de la Vaslui (suprimarea fizică – între crimă și moarte martirică). În amintirea unui moment trist și dureros pe care

este bine să nu îl uităm, <https://www.monitoruldevaslui.ro/2022/09/martiri-ul-de-la-vaslui-suprimarea-fizica-intre-crima-si-moarte-martirica-in-amintirea-unui-moment-trist-si-dureros-pe-care-este-bine-sa-nu-il-uitam/>;

Mănăstirea Predeal, între istorie și kitsch. De la martiri legionari la rățuște și pești exotici, <https://a1.ro/timp-liber/evenimente/manastirea-predeal-intre-istorie-si-kitsch-de-la-martiri-legionari-la-ratuste-si-pesti-exotici-id153501.html>;

NEAGOE, Stelian. Asasinatele de la Jilava..., Snagov și Strejnicul, 26-27 noiembrie 1940, Editura Scripta, București, 1992;

PALAGHIȚĂ, Ștefan. Garda de Fier: Spre Reînvierea României, Editura ROZA VÎNTURILOR, București, 1993;

Sanatoriul TBC din Vaslui, în 1951, <https://ro-ro.facebook.com/vaslui607080/photos/dupa-cladirea-liceului-mihail-kogalniceanu-finalizata-in-1890-a-doua-cladire-de-/1067119936682769/>;

Școala Normală de Băieți și Locuința Directorului – 1932, <https://www.facebook.com/vaslui607080/photos/p.1068692183192211/1068692183192211/?type=3>;

Serviciului Județean Vaslui al Arhivelor Naționale, Fond inventar Poliția Orașului Vaslui: Dosar nr.3/1939;

Sfințirea unei troițe în memoria celor omorâți în lagărul de la Vaslui (19 oct. 2014), <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/793/sfin%C5%A3irea-unei-troi%C5%A3e-%C3%AEen-memoria-celor-omor%C3%A2%C5%A3i-%C3%AEen-lag%C4%83rul-de-la-vaslui-19-oct-2014>;

TRONCOTĂ, Cristian. Mihail Moruzov și frontul secret, Editura ELION, București, 2004.

**Doina DANU, profesor,
Liceul cu Program Sportiv Vaslui;
Dana Monica VÎNTU, bibliotecar,
Serviciul Relații cu publicul,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

memorie și istorie locală

CASA NAȚIONALĂ

(astăzi Biblioteca Municipală „Stroe S. Belloescu”)

Bârlad

Casa Națională

Prin acest articol am dorit să prezentăm o pagină importantă din istoria acestei urbe moldave pornind de la premisa unei mai bune cunoașteri a trecutului acesteia. În același timp, am considerat necesar să aducem în actualitate repere ale evoluției urbanistice și culturii specifice Bârladului (considerat, poate nu întâmplător, de George Călinescu „Weimarul Moldovei”) pe parcursul unei perioade ce transcende limitele unui secol, iar transformarea și modernizarea sunt cuvintele de ordine.

„La 15 noiembrie 1906 se constituie un Comitet de inițiativă avându-l în frunte pe poetul George Tutoveanu, ai cărui membri își propuneau: Astăzi, 15 nov. 1906, legându-ne între noi prin cuvânt de cinste, am hotărât să lucrăm cu tot entuziasmul curat al tinereții noastre pentru întreținerea unei Biblioteci

Publice din Bârlad. Așa să ne ajute Dumnezeu!

V. Simionov
G. Tutoveanu
Hristodur Dimopol
V. Georgescu-Bârlad
A. Balaban
P. Nechifor
T. Rătescu
N. Dorin
F. Chiriac
N. Petrea

„Făcut la Bârlad”

La început, biblioteca a avut drept locație casele poetului G. Tutoveanu. După mutarea în clădirea actuală, a cunoscut o dezvoltare accelerată, ajungând să dispună

de un număr impresionant de volume. A contribuit la strângerea de fonduri și cărți, pe lângă locuitorii orașului, și celebrul istoric **Nicolae Iorga** care a donat venitul conferinței din 1907 din Bârlad, intitulată „Rolul bibliotecilor în viața unui stat”.

Simțindu-se necesitatea unei clădiri care să adăpostească biblioteca creată, Stroe S. Belloescu, profesor de matematică la Liceul „Gh. Roșca Codreanu” (un cunoscut filantrop⁶⁸), a construit o clădire în 1909, pentru acest scop, pe care o donează la 28 noiembrie în același an către Primăria orașului. Pe placa inaugurală a scris: „Cu dorul ca neamul nostru românesc să meargă pururea înainte prin lumină și muncă, clădim această Casă Națională”. În documentul de donație se precizează: „[...] Călăuzit de acest adevăr, ridicat-am în Parcul orașului Bârlad (Parcul Primăriei⁶⁹) clădirea numită Casa Națională, pe care o dăruiesc acestei Comune în condițiile următoare: Acest așezământ nu va putea servi decât ca bibliotecă publică, pinacotecă și muzeu”.

Inaugurarea efectivă a noii instituții de cultură a avut loc pe 8 septembrie 1910⁷⁰, funcționând sub egida Primăriei.

Printre cei care au donat cărți, în afară de bârlădeni, s-au numărat și unele personalități ale culturii române precum: A.D. Xenopol, N. Iorga, Spiru Haret, I. Al. Brătescu-Voinești.

În localul Casei Naționale, pe lângă bibliotecă, au funcționat pinacoteca și muzeul (1914), mai multe societăți și Corul „Armonia”. Tot aici și-a desfășurat cea mai mare parte din

activitate „Academia Bârlădeană”, sala mare servind pentru ținerea unor conferințe cu public în cadrul cărora au conferențiat și mari personalități ale culturii românești: N. Iorga, Al. Vlahuță, V. I. Popa, V. Voiculescu, Cezar Petrescu, Ion Minulescu, G. Topârceanu, Ionel Teodoreanu, Tudor Vianu, N. Crainic, Emil Gârleanu.

În timpul Primului Război Mondial, Casa Națională nu și-a mai desfășurat activitatea obișnuită, iar cărțile au fost încărcate și duse spre păstrare în câteva sate apropiate, altele fiind urcate în podul clădirii. Majoritatea acestor cărți nu s-au mai întors pe rafturile bibliotecii, pierzându-se astfel o parte importantă a patrimoniului uneia din rarele biblioteci din țara noastră aparținând acelor vremuri.

După Primul Război Mondial, *Liga Culturală*, în frunte cu N. Iorga, I. Manolescu, președintele Caselor Naționale, precum și alți donatori (A. D. Xenopol, N. Gane, I. Ursoiu) au făcut eforturi considerabile pentru a reface prestigiul și fondul de carte al acestei importante instituții de cultură bârlădene.

În 1928, în urma unui apel lansat de câțiva locuitori ai orașului, s-a constituit „Asociația de Cetire a orașului Casa Națională de Bârlad - Stroe S. Belloescu”, cu această ocazie fiind realizată și o Pinacotecă. În prezent, piesele rămase se află în patrimoniul Muzeului „Vasile Pârvan” Bârlad.

Cu câteva luni înaintea dispariției sale⁷¹, Stroe S. Belloescu și-a scris testamentul:

„Testament

⁶⁸ A ridicat două biserici (una la Grivița în 1904 și o alta la Palermo/Tutova), o școală și o statuie a lui Cuza la Grivița (1892), precum și Casa Națională în Bârlad.

⁶⁹ În secolul al XVIII-lea aici a funcționat un ocol (loc de vânzare de vite și alte produse alimentare) format din locul cumpărat de la vistiernicul Canta, pe la 1825, a existat acolo, unde prin 1879 se numea grădina „tiriplic”. Pe acel loc se află astăzi *Casa Națională*, zidită de Stroe S. Belloescu și dăruită Primăriei orașului Bârlad. În fața clădirii acelei case, drept lângă trotuarul străzii mari, a existat și o „fântână roată”, care s-a desființat când s-a zidit Casa Națională. Că în acel loc a fost piață, țin și eu minte că, până la înființarea grădinii, se adunau acolo carele cu poloboace sau butoaie cu vin, ce se aduceau de sătenii podgoreni spre vânzare, fiind cotite de un funcționar al comunei. Iacov Antonovici, *Documente*

bârlădene, vol. IV, Tipografia și legătoria de cărți Constantin D. Lupașcu, Bârlad, 1924, pp. 299-300.

⁷⁰ Într-o carte poștală datată la 22 iunie 1910, Stroe S. Belloescu îi scria studentului bârlădean, la Iași:

„Iubite domnule Balaban,

Casa Națională din Bârlad nefiind cu totul gata nu se poate inaugura la 29 iunie 1910.

Nu sunt gata dulapurile, lumina electrică și o multime de alte lucruri. Cred că la septembrie să fie gata; așa că se amână inaugurarea. Vă salut cordial, S. Belloescu.” Traian Nicola, *Valori spirituale tutovene - Bibliografii*, vol. I (literele A-B), Primăria Bârlad, 1999, pp. 228-230.

⁷¹ A murit asasinat de niște hoți în ziua de 20 octombrie 1912.

În numele Sfintei Treimi

Las următoarele dispozițiuni după încetarea mea din viață.

Îndată ce corpul meu va fi scaldat, să fiu așezat în Casa Națională, de unde într-un car de boi să fiu dus în biserica din comuna Grivița și carul de boi să fie dat unor însurăței săteni.

Averea mea este astăzi, 9 iunie 1912, de 15.000 lei, în trei înscrisuri funciare rurale 5% și 8.500 la Banca Moldovei de Jos.

Total 23.500 lei. [...]"

Drept recunoștință, posteritatea i-a ridicat un bust în fostul Parc central/Domneasca, la 14 iunie 1936, în prezența Ministrului Educației Naționale, prof. dr. Constantin Angelescu, a episcopului Hușilor Nifon Criveanu și a elevilor Liceului „Codreanu” care au denumit Societatea lor literară în epocă după numele lui.

Fondul de carte al Bibliotecii „Stroe S. Belloescu” a fost inițial de 300 de volume, ajungând, în 1928, la 3917 volume, iar în 1993, la 100.000 volume. În prezent, inventarul bibliotecii municipale cuprinde peste 145.000 de unități de bibliotecă (cărți, discuri, casete etc.).

Din manuscrisele rare aflate în patrimoniu putem aminti:

- *Carte românească de învățătură*, Iași, 1643;
- *Îndreptarea legii*, Târgoviște, 1652;
- *Evanghelie*, București, 1682;
- *Biblia de la București*, 1688;
- *Evanghelie greco – română*, 1693;
- *Minei*, 1698.

Imobilul a fost renovat de Primăria Bârlad și a dispus de fonduri generoase pentru înnoirea fondului bibliografic. Există mai multe secții în diferite locuri:

- Evidența colecțiilor - catalogare, indexare;
- Secția împrumut la domiciliu adulți;
- Sala de lectură;
- Secția de împrumut pentru copii;

- Secția Limbi Străine și Tineret;
- Centrul de Informare și Documentare a Regimurilor Totalitare din România – Casa „Dej”;
- Centrul Cultural „Mihai Eminescu.”

Actualmente, în cadrul bibliotecii se desfășoară o intensă activitate culturală cuprinzând: simpozioane, lansări de carte, cenacluri literare și diverse activități dedicate elevilor. La acestea participă, pe lângă personalități literare, politice, și oameni pentru care cultura încă reprezintă ceva important în cotidianul și mentalitatea contemporană.

Bibliografie selectivă:

- Vrabie, Gh. *Bârladul cultural*. Bârlad, 1938;
- Nicola, Traian. *Liceul „Gh. Roșca Codreanu”*. Iași, 1971;
- Boteanu, Romulus (coord.). *A 75-a Aniversare a Bibliotecii Municipale „Stroe Belloescu” Bârlad, în Bârladul odinioară și astăzi*, vol. III. București, 1984, p. 7;
- Nicola, Traian. *Colegiul național „Gh. Roșca Codreanu” la 150 de ani*. Bârlad, 1996, p. 123;
- Nicola, Traian. *Valori spirituale tutovene: Biobibliografii*. vol. I (A-B). Primăria Bârlad, 1999, pp. 228-230;
- Oprea, Ion N. *Bârladul în presa vremurilor. De la revista „Părerii” la „Steagul roșu” -1932-1942*. Iași, PIM, 2007;
- Oprea, Ion N. *Mari personalități ale culturii române într-o istorie a presei bârlădene (1870-2008)*. Iași, PIM, 2008;
- Belloescu, Stroe S.: ctitor de cultură și filantrop*, Editura Dacri, Bârlad, 2009;
- Proca, Mirela; Proca, Marcel. *Viața cotidiană în Bârladul secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea*. Bârlad, Editura Sfera, 2011;
- Rășcanu-Gramaticu, Oltea. *Personalități bârlădene. Dicționar*. Iași, Editura Pim, 2012.

**Marcel PROCA, profesor,
Școala Gimnazială Nr. 1 „Iorgu Radu” Bârlad**

memorie și istorie locală

DIMITRIE CANTEMIR - DOMNITOR ȘI CĂRTURAR

(1673-1723)

„Prințul Cantemir întrunea talentul vechilor greci,
îmbinând știința literelor cu cea a armelor.”

(Voltaire)

Anul 2023 este anul omagial dedicat lui Dimitrie Cantemir, personalitate complexă a culturii române și europene, născută pe meleagurile vasluiene, care continuă să trezească interesul istoricilor și cercetătorilor din diverse generații. În acest an, de grație divină, se împlinesc 350 de ani de la naștere și 300 de ani de la moartea sa. Domnitor și mare cărturar, a fost una dintre marile personalități de la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea, de factură enciclopedică, numele său aflându-se pe fațada renumitei biblioteci Sainte-Geneviève din Paris, alături de alți savanți ai lumii.

A fost un deschizător de drumuri în numeroase domenii de creație, un spirit iluminist de talie europeană, istoric, scriitor, geograf, filosof, lingvist, muzicolog și compozitor cu o vastă activitate intelectuală. Domn al Moldovei în două rânduri (martie-aprilie 1693; 1710-1711) și membru al Academiei de Științe din Berlin, George Călinescu îl aprecia ca „un erudit de faimă europeană, voievod moldovean, academician berlinez, prinț moscovit, un Lorenzo de Medici al nostru.”⁷² Chiar dacă în unele chestiuni concrete nu a găsit cea mai bună soluție, a văzut cu ochii minții viitorul românilor și în

speranța dobândirii independenței, a creat o operă monumentală, apreciată de învățații vremii.

Dimitrie Cantemir s-a născut la 26 octombrie 1673, în satul *Silișteni* pe malul râului Elan, în ținutul Fălciu, comuna Dimitrie Cantemir, din județul Vaslui. După istoricul Sever Zotta, s-ar fi născut la Iași⁷³, iar medievistul Sorin Gorovei, într-un simpozion dedicat mării personalități, care a avut loc la Vaslui în 2019, considera că numele i-a fost dat de la Sfântul Zilei, Sfântul Dimitrie - izvorătorul de mir, și a fost botezat de Dumitrașcu Vodă. Era fiul domnitorului Moldovei, Constantin Cantemir (1685-1693), și al Anei, născută Bantăș, fiind a treia soție a voievodului. Familia era de origine nobilă, tatăl său fiind un mic boier preocupat de cariera armelor.

Primele studii de limbă greacă, retorică, logică, filosofie și teologie ortodoxă le-a urmat în țară, sub conducerea învățatului grec Ieremia Cacavelas. Este trimis în 1688 la Constantinopol, ca ostatic al tatălui său pe lângă Imperiul Otoman, unde a stat 12 ani, și frecventează cursurile Academiei grecești de pe lângă Patriarhia din Constantinopol, studiind limbile clasice, literatura antică, istoria, astronomia și filosofia. După terminarea studiilor, rămâne, cu mici

⁷² G. Călinescu, *Istoria literaturii române. Compendiu*. Editura pentru literatură, București, 1968, p. 28.

⁷³ Sever Zotta, *Despre neamul Cantemireștilor* (Extras din Buletinul „Ioan Neculce”, fascicula IX), Iași, Institutul de Arte Grafice „Viața Românească”, 1931, p.10.

întreruperi, în capitala Imperiului Otoman, ca reprezentant al fratelui său, Antioh Cantemir, până în 1710, păstrând strânse legături cu cercurile diplomatice de acolo, dar și cu cele culturale grecești și turcești. A fost căsătorit de două ori, mai întâi cu Casandra, fiica domnului Țării Românești, Șerban Cantacuzino, care i-a dăruit șase copii. După moartea acesteia, s-a căsătorit cu fiica unui principe rus, care i-a mai dăruit un copil.

La 10 decembrie 1710, Dimitrie Cantemir ajunge domn al Moldovei, ca un om credincios Porții Otomane. Domnia lui Cantemir s-a caracterizat prin încercarea de aplicare a ideilor sale de principe luminat. A încheiat la 13 aprilie 1711, la Luțk (Rusia), un tratat secret cu Petru cel Mare, în speranța eliberării țării de sub dominația otomană, în care se preciza integritatea granițelor și că ele vor fi apărate de oastea Moldovei. Întregul text al tratatului a fost redactat de Dimitrie Cantemir și a fost semnat de Petru cel Mare. El conținea 17 articole, stipulându-se, printre altele, că domnia era recunoscută pe viață, iar scaunul Moldovei va fi transmis pe cale ereditară, în familia Cantemir. Era adeptul politicii autoritare și adversar al mării boierimi, împotriva anarhiei feudale și transformării țărănilor liberi în șerbi, existând chiar un conflict între Dimitrie Cantemir și mării boieri ai Moldovei, conflict care a izbucnit în timpul războiului ruso-turc din anii 1710-1711. Când Dimitrie Vodă anunță că a trecut de partea rușilor, boierul lordache Ruset îi strigă de față cu ceilalți boieri: „Te-ai cam grăbit, măria ta, cu chematul muscalilor”⁷⁴.

Înfrângerea rușilor de turci la Stălinești, în iulie 1711, a determinat plecarea domnitorului în Rusia și a însemnat sfârșitul unei orientări politice care să asigure o domnie în spiritul veacului. În 1722, participă la campania întreprinsă de Rusia împotriva Persiei. În acest timp, boala de diabet de care suferea se agravează și este nevoit să se

întoarce la reședința sa din Dimitrovka. În seara zilei de 21 august 1723, trece în lumea de dincolo, la vârsta de 50 de ani. Corpul neînsuflețit a fost transportat la Moscova și înmormântat într-o mică biserică, ctitorită de marele cărturar. Osemintele i-au fost aduse în țară în 1935, la inițiativa lui Nicolae Iorga și au fost depuse în Biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași. Pe lespedeza raclei sale este scris următorul text: „Aici, întors din lungă și prea greaua pribegie înfruntată pentru libertatea țării sale, odihnește Dimitrie Cantemir, domn al Moldovei”

Contactul cu societatea rusă și reformele țarului Petru I deschid în bibliografia cantemireană seria unor lucrări fundamentale în care se resimt influențele iluminismului timpuriu, cultivate de cercurile Academiei ruse și atașate ideilor filosofului Leibnitz⁷⁵. A fost sfetnicul avizat al țarului în problemele lumii orientale, în special, dar și un cărturar atașat politicii de transformare a societății rusești. Mediul favorabil de la Curtea țarului a înlesnit activitatea științifică și dezvoltarea gândirii lui filosofice și social-politice. Prin erudiția sa, a stârnit curiozitatea și interesul Academiei din Berlin, fiind ales membru al acestui for științific la propunerea filosofului german Leibnitz, la 11 iulie 1714.

Opera lui Dimitrie Cantemir este extrem de diversă, pe măsura erudiției savantului poliglot, vorbitor a 12 limbi străine, între care araba și persana. Cărturarul este primul dintre spiritele enciclopedice ale neamului: Ion Heliade Rădulescu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Nicolae Iorga și Mircea Eliade. Dimitrie Cantemir a redactat cele mai importante lucrări în limba latină, presărată cu multe moldovenisme. A scris în această limbă pentru Europa și posteritate întrucât în secolul al XVIII-lea era o limbă de circulație internațională. Stilul este monoton și scrisul se citește ușor, nefiind latina din vremea lui Cicero, în pofida românismelor din operele sale. Savantul nu a luat contact direct cu

⁷⁴ Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei*, ediția Iorgu Iordan, București, p. 270.

⁷⁵ Nicolae Ciudin, Aurelia Ciudin, *Personalități istorice*, Editura Helios, Iași, 2000, p. 181.

operele anticilor, ci prin intermediari. Lucrările sale au contribuit la cunoașterea în lume a Moldovei natale, pe care a iubit-o atât de mult, și oglindesc cele mai importante probleme social-politice, economice și spirituale din acea vreme.

Menționăm câteva din lucrările fundamentale ale operei cantemirene. Astfel, o carte de educație creștină și de reflexie filosofică este *Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea*, fiind prima lucrare românească originală de gândire religioasă în care întâlnim disputele medievale despre timp, suflet, natură sau conștiință.⁷⁶ Dimitrie Cantemir sugerează superioritatea omului asupra celorlalte viețuitoare și face din om un stăpân al lumii, susținând importanța vieții spirituale asupra condiției biologice a omului.

În domeniul geografiei, a elaborat lucrări și hărți referitoare la Constantinopol și partea răsăriteană a Caucazului. Este autorul uneia dintre primele lucrări dedicate istoriei turcilor *Istoria creșterii și descreșterii Imperiului Otoman* (1714-1716). Ea răspundea unei necesități politice într-un moment în care criza imperiului era evidentă. Cartea a fost o lucrare de căpătâi pentru diplomația europeană timp de un secol, fiind tradusă în engleză, franceză și germană. A fost redactată în limba latină. În această lucrare, Dimitrie Cantemir relatează istoria Imperiului Otoman și analizează cauzele care ar duce la destrămarea sa. A insistat asupra posibilităților popoarelor asuprite de a-și recuceri libertatea. Cărturarul descrie evoluția politică a statului otoman, furnizând date importante în legătură cu biografiile a 19 sultani de la Osman, întemeietorul Imperiului Otoman, până la Ahmed al III-lea, contemporan cu savantul român. Sunt prezentate detalii interesante despre viața socială din imperiu. Prima parte a cărții se încheie pe la 1672, când imperiul intră în faza declinului politic și militar. Partea a doua este

consacrată decăderii Imperiului, (*scăderii*, după cum consideră autorul), fiind mai concisă decât prima și se limitează la ultimele patru decenii (1672-1712), însă este mai valoroasă, cuprinzând observații personale ca martor ocular la o parte dintre evenimentele istorice descrise. Dimitrie Cantemir prezintă aspecte din viața cotidiană, obiceiurile și tradițiile turcilor, ceremoniile primirii ambasadurilor la Înalta Poartă, sărbătorirea bairamului, ritualul circumciziei etc. Autorul folosește numeroase proverbe și zicători turcești. Deosebit de interesante sunt informațiile din armată, despre instituțiile statului otoman, dar și detalii inedite ale vieții de la palatul imperial, din școli, din viața ecleziastică, din muzică, literatura populară, despre monedele turcești etc.⁷⁷

Istoria ieroglifică, scrisă la Constantinopol în limba română (1705), este considerată prima încercare de roman social-politic, alegoric și autobiografic. Cantemir satirizează lupta pentru domnie dintre partidele boierești din Țările Române. Această luptă alegorică este prezentată printr-o dispută filosofică între două principii, simbolizate de Inorog și Corb, lucrarea cuprinzând cugetări, proverbe și versuri ale poeziei populare. După criticul George Călinescu, *Istoria ieroglifică* este un „adevărat *Roman de Renard* românesc”⁷⁸, unde sunt demascate realitățile dezolante ale epocii sale, savantul găsind necesar ca prin scris să prezinte tot ce nu a putut la vremea respectivă să spună. Ne descrie o luptă între diferite tipuri de animale, fiecare reprezentative pentru o anumită clasă socială, folosind forma alegorică pentru a realiza o corespondență între patimile animalelor și caracterele oamenilor din Moldova și Țara Românească. Lucrarea este văzută și ca un pamflet împotriva Imperiului Otoman, fiind reprezentat ca o „imensă organizație bazată

⁷⁶ Damian Hurezeanu, *Istoriografie generală și românească*, Editura Fundației România de Măine, București, 2001, p. 74.

⁷⁷ P.P. Panaitescu. „Dimitrie Cantemir, viața și opera” în *Biblioteca istorică*, III, Editura Academiei, București, 1958, p. 81.

⁷⁸ G.Călinescu. *op.cit.*, p. 28.

pe jefuirea supușilor și pe îmbogățirea demnitarilor”⁷⁹.

Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor este ultima operă a lui Dimitrie Cantemir, scrisă în latină în 1722 și tradusă în română. Este o lucrare de sinteză și prezintă concepția lui Dimitrie Cantemir asupra formării poporului român și a limbii române, tratând, pe baza unei variate documentări, din peste 150 de izvoare române și străine, originile poporului român și evoluția sa până la cel de-al doilea descălecat, al întemeierii țărilor române, Muntenia și Moldova.

O copie a manuscrisului *Hronicului* a fost cumpărată de Inochentie Micu-Klein, episcopul luminat al românilor din Transilvania, care o va populariza și o va face să circule, lucrarea fiind folosită de corifeii Școlii Ardelene (Petru Maior, Samuil Micu și Gheorghe Șincai) în lupta pentru afirmare națională a românilor. Ideea principală a *Hronicului* este romanitatea poporului român. Autorul îi consideră pe români ca urmași ai romanilor și numai ai romanilor, întrucât dacii ar fi fost exterminați în urma războaielor cu aceștia, susținând, ca majoritatea istoricilor umaniști, reprezentanți ai iluminismului românesc, latinitatea pură a românilor. Rezultatele la care a ajuns istoriografia de după Cantemir nu confirmă această teorie, știindu-se, astăzi, că dacii au rămas și au fost romanizați, romanizarea constând în adoptarea limbii și culturii latine de către băștinași. Cartea este un monument de erudiție, însuși titlul lucrării fiind semnificativ, între romani și moldo-vlahi existând o identitate.⁸⁰ Atitudinea critică, viziunea și argumentele susținute de autor sunt străbătute de un patriotism fierbinte, militant. A cuprins în raza scrisului său fenomenul românesc de pretutindenii și a căutat să integreze istoria românilor în cadrul celei universale. Această lucrare este un testament pe care îl transmite neamului său, susținând ideea unității poporului român, a

latinității și continuității în Dacia. Autorul evidențiază noblețea neamului românesc, nu numai prin ascendența romană, dar și prin faptul că romanii erau purtătorii unei strălucite civilizații, menținând lumea cucerită nu numai prin sabie, ci și prin cultura lor.

Descrierea Moldovei, scrisă în latină (1716), când trăia în Rusia, la cererea Academiei din Berlin, este prima prezentare interdisciplinară (geografie, demografie, etnografie, cartografie, psihologie colectivă) a Moldovei și locuitorilor ei. Lucrarea are trei părți: o primă parte este consacrată descrierii geografiei, unde sunt prezentate relieful, bogățiile și organizarea administrativă a țării; partea a doua se ocupă de viața politică, descriind pe larg forma de guvernământ, ceremonialul de la curtea domnească, obiceiurile, armata, justiția, finanțele, clasele sociale și politice; ultima parte este consacrată tradițiilor, religiei, culturii, cuprinzând și un capitol despre limba și literatura moldoveană.

În *Descrierea Moldovei*, principele cărturar prezintă harta Moldovei în scris, aceasta fiind prima hartă reală a țării, conținând detalii geografice și informații administrative. Lucrarea are drept scop cunoașterea Moldovei de lumea vremii sale, oferind informații geografice, imagini, detalii ale vieții politice și economice ale locuitorilor, fiind o primă scriere științifică a unui român. A folosit izvoare moldovenesti, letopisețele cronicarilor și scrierile autorilor antici, ale lui Ptolemeu, Strabo, Eutropiu și Ammianus Marcelinus.⁸¹ Această lucrare reprezintă prima monografie de geografie românească.

Umanist cu multiple preocupări, Dimitrie Cantemir s-a ocupat și de muzică, fiind abil interpret al instrumentelor turcești, ney și tambur. El a inventat și un sistem de notație pentru muzica turcă. A fost un fin cunoscător al muzicii orientale, realizând un studiu despre muzica din Imperiul Otoman și culegeri de cântece turcești, fiind primul orientalist român. De asemenea, a cules

⁷⁹ Petre P. Panaitescu, *op.cit.* p. 81.

⁸⁰ Dimitrie Cantemir, *Hronicul vechimii moldo-vlahilor*, Editura Albatros, București, 1981, pp. 8-9.

⁸¹ *Ibidem*, p.153.

informații despre instrumentele muzicale, obiceiurile și datinile populare românești, despre muzica de ceremonial.

Savantul a fost și primul român autor de lucrări filosofice propriu-zise, scriind studii de logică și metafizică, fiind în cultura românească cel mai de seamă gânditor și om de știință umanist, iluminist. A fost membru al masoneriei ca și țarul Rusiei, Petru cel Mare. Gândirea lui filosofică, raționalistă, reflectă lupta dintre concepțiile religioase și cele laice. Dimitrie Cantemir deschide în istoriografia noastră preocuparea pentru istoria culturii, stabilind locul și rolul poporului român în istoria Europei. Privită în ansamblu, opera lui Dimitrie Cantemir are o întreită semnificație: a contribuit substanțial la abordarea erudită a istoriografiei române aducând scrisul cronicăresc până în epoca luminilor și a înscris creația spirituală românească în circuitul de valori europene.⁸² Regretatul scriitor basarabean Nicolae Dabija considera că opera sa realizează o sinteză între cultura Orientului și Occidentului.

Dimitrie Cantemir este asumat azi de mai multe țări: România, Republica Moldova, Turcia, Rusia, chiar și de Transnistria. Numele său a fost atribuit multor străzi din localități ale României și Republicii Moldova. În sudul Republicii Moldova există orașul și raionul Cantemir. Numeroase instituții de cultură și educație din ambele țări îi poartă, de asemenea, numele. În România a fost turnat un film în regia lui Gheorghe Vitanidis, la fel și în Republica Moldova, în 1973. De curând, un parc și un muzeu din Istanbul au primit numele lui Dimitrie Cantemir. Această personalitate complexă a meleagurilor vasluiene a dat numele unei comune din județ, unor școli, fiind și patronul spiritual al unor instituții locale de referință.

Așadar, de peste trei secole, noi, românii despărțiți de granițe artificiale, ne-am întâlnit cu paginile scrise de prințul Dimitrie Cantemir și ne-am recunoscut nu ca rude, ci ca fiind de același neam. L-am putea considera „unificatorul de Limbă și Conștiință Românească” și nu e de mirare că, în cultura română, numele lui Dimitrie Cantemir este cel mai vehiculat după cel al lui Mihai Eminescu, chiar dacă unora, de mult, nu le mai face plăcere.

Bibliografie selectivă

- Baban, Ioan. *Univers cultural și literar vasluian, Dicționar*, Editura PIM, Iași, 2008;
- Cantemir, Dimitrie. *Hronicul vechimii moldo-vlahilor*, Editura Albatros, București, 1981;
- Călinescu, George. *Istoria literaturii române. Compendiu*. Editura pentru literatură, București, 1968;
- Cernovodeanu, Paul. *Cantemir, Dimitrie, Scurtă povestire despre stârpirea familiilor Brâncoveanu și Cantacuzinilor*. București, Editura Minerva, 1995;
- Ciobanu, Ștefan. *Istoria literaturii române vechi*, Chișinău, Editura Hyperion, 1992;
- Hurezeanu, Damian. *Istoriografie generală și românească*, Editura Fundației România de Măine, București, 2001;
- Panaitescu, Petre. „Dimitrie Cantemir, viața și opera” în *Biblioteca istorică*, III, Editura Academiei, București, 1958;
- Țarălungă, Ecaterina. *Dimitrie Cantemir. Contribuții documentare la un portret*, Editura Minerva, Editura Litera Internațional, București, 2004.

prof. dr. Nicolae IONESCU

⁸² Damian Hurezeanu, *op.cit*, p. 78.

memorie și istorie locală

DIN TRECUTUL TIPOGRAFIILOR HUȘENE

Evoluția tipografiilor hușene a stat în atenția preotului cărturar Anton Popescu, paroh al Bisericii „Sfântul Dumitru” din Huși, consilier eparhial (1935-1948), fondatorul și editorul revistei „Credința” (1932-1935; apoi „Credința strămoșească” până în 1944), profesor și director al Seminarului Teologic din Huși (1931-1932), autor de cărți, care a lăsat în manuscris lucrarea *Hușii. Contribuție la cunoașterea orașului*⁸³, text preluat și adaptat stilistic în monografia municipiului Huși, fără nici o altă contribuție sau întregire semnificativă⁸⁴.

Tipografia Asociaților (Typographia Asociaților), atestată în 1872, își are sediul la 1888 în strada Luminei⁸⁶.

⁸³ Costin Clit. „Biserica <<Sfântul Dumitru>> din Huși” în „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXXVII, 2016, pp. 120-124.

⁸⁴ Pr. Anton Popescu. „Tipografii” în *Istoria Hușilor*, volum îngrijit și coordonat de Theodor Codreanu, Galați, Editura Porto-Franco, 1995, pp. 222-223; Un manuscris al lucrării se păstra la Episcopia Hușilor, însă a fost pierdut în timpul episcopului retras Corneliu Onilă (2009-2017), un risipitor al bunurilor Eparhiei, iar altul a fost donat

Prin studiul de față încercăm să reconstituim demersul preotului Anton Popescu cu rezultatele cercetărilor noastre efectuate în peste 20 de ani de activitate în arhive și biblioteci, fără a emite pretenții exhaustive asupra temei puse în discuție. Observăm o vie activitate tipografică în orașelul de pe Drăslăvăț, definit de Virgil Caraivan, pe drept cuvânt, ca unul al isericilor și școlilor⁸⁵. Oferim informații privitoare la datarea tipografiilor, exemplificate prin lucrările tipărite de-a lungul timpului, fără a supraîncărca spațiul editorial acolo unde este cazul. Remarcăm lipsa unei tipografii în municipiul Huși după evenimentele din decembrie 1989, ceea ce conferă o notă proastă pentru locuitorii și intelectualii urbei, oamenii de carte fiind obligați să se deplaseze în diverse centre tipografice pentru a-și da la lumină creațiile. Dacă mai adăugăm și lipsa unui ziar local, ne dăm seama de starea culturală a municipiului Huși, într-o epocă prolifică în plan național, cu prezențe jurnalistice în comunele patriei, ce lipsesc într-un oraș care nu reușește să se ridice la nivelul înaintașilor în această privință.

Prima tipografie este atestată în 1872.

Autori și lucrări publicate: N. A. Caranfil, *Cântece populare de pre valea Prutului*, 1872, 94 p.⁸⁷; Innocentiu Moisiu, *Predicator său*

Bibliotecii Academiei Române în 1972, de care ne folosim și noi.

⁸⁵ Virgil Caraivan. „Hușii” în „Răzeșul”, revistă culturală lunară, Bârlad, Anul I, nr. 1, februarie 1926, p. 2; Ediție anastatică alcătuită și îngrijită de Cătălin-Andrei Teodoru, Membru al Academiei Bârlădene, Bârlad, Editura Sfera, 2015.

⁸⁶ Ziarul „Prutu”, an. I, nr 19, 4 februarie 1888, p. 4;

⁸⁷ A se vedea ediția anastatică îngrijită de Costin Clit și adnotată de Lucian-Valeriu Lefter, Iași, Editura PIM, 2017;

Carte de predică. Pentru toate Duminicile sărbătorile anuale, precum și pentru alte ocaziuni, Dedicată Clerului Român și cu deosebire Tinerilor Seminaristi, 1872, 287 p.; Ioan Mârza, *Regulile nunților (Căsătoriei). Care în vechime se păzea cu neștrămutare și care de către bunii locuitori săteni se păzesc încă până astăzi*, 1872, 21 p. (retipărită în 1893 la Tipografia Pr. N. Luca); Innocentiu Moisiu, Fost Rector Seminarului din Huși, Profesor Seminarului din Roman, *Manual de morală creștină*, Ediția II, 1873, 143 p.; Innocentiu Moisiu, *Scumpa suvenire* [Discurs funebru ținut de Archimandritul Innocențiu Moisiu, la înmormântarea Dómnii Ecaterina Savescu], 1874, 1 f. + 8 p.; *Acaftistul celui dintru Sfinți Părintelui Nostru Spiridon Episcopul Trimifundii făcătoriului de minuni*, retipărit cu cheltuiala D-lui C. Stălinescu, 1875, 14 p.; Vladimir Guetté, *Expunerea doctrinei bisericești creștine ortodoxe, însoțită de diferențele ce se întâlnesc în celelalte Biserici Chrestine*, tradusă de Iosif, Episcopul Hușilor, 1875, XVI + 328 p.; George Aramă, *Manual de istorie ecleziastică*, 1881; George Aramă, *Câteva discursuri rostite la diverse ocaziuni în orașul*, 1883 [pe copertă 1884].

Tipografia Luca și Brumariu, atestată în 1889.

Autori și lucrări publicate: *Geografia județului Fălciu*. Pentru clasa II primară urbană și a III rurală de Alexandru Bucur, Huși, 1889⁸⁸.

Tipografia Pr. N. Luca, atestată între 1893 și 1902.

Preotul Neculai Luca, născut la 1844, absolvent al Seminarului din Huși (1864), hirotonit ierodiacon la 27 octombrie 1870, apoi preot de arhiereul Policarp Popescu la 1 ianuarie 1875, ajunge subprotoiereu, prohirisit la rangul de sachelar de către episcopul Iosif Gheorghian, la 1878, devine paroh al bisericii

Sfântul Nicolae din Huși și este pensionat în 1914⁸⁹.

Autori și lucrări publicate: Ioan Mârza, *Poesia Buchelor Chirilice și fragmente de Cântece vechi auzite din gura poporului*, 1893, 15 p.; Preotul Coman Vasilescu, Revisor Eparchial, *Conferința pastorală ținută în localul sântei Episcopii de Huși în prezența preoților din județul Fălciu în ziua de 8 iunie 1894, asistând și Prea Sântia Sa D. D. Silvestru, Episcopul Eparchiei Hușilor*, 1894, 27 p.; Th. Ghiga, *Prima aniversare a patronului Gimnasiului clasic „Anastasiu Panu” din Huși la 22 ianuarie 1895*, 1895; Teodor Ghiga, Licențiat în Teologie de la Academia Teologică din Chiev, Profesor și Director la Gimnasiul clasic „Anastasiu Panu” din Huși, *Carte de predică*, Tipărite cu binecuvântarea Prea Sfințitului D. D. Silvestru Bălănescu, 1896, 206 p.; George Emilescu, *Doina lui Florea*, 1900, 30 p.; Iconomul Coman Vasilescu, paroh, *Creștinescul povățuitor sau „Treizeci cuvântări bisericesci”*, 1902, 114 p.;

Este atestată și în 1897⁹⁰, 1898⁹¹, 1899⁹².

⁸⁸ *Bibliografia românească modernă (1831-1918)*, vol. I (A-C), p. 486. Ne-am folosit și de volumele II-IV.

⁸⁹ Costin Clit, „Biserica <<Sfântul Nicolae>> din municipiul Huși, județul Vaslui”, în „Monumentul”, XVII, partea I, *Simpozionul Internațional Monumentul – Tradiție și viitor, Ediția a XVII, 1-4 octombrie 2015, Iași-*

Chișinău-Cernăuți, volum coordonat de Aurica Ichim și Lucian-Valeriu Lefter, Iași, Editura Doxologia, 2015, p. 314; ⁹⁰ „Almanach tipografic”, București, An I, nr. 1, 1897, p. 168; ⁹¹ „Almanach tipografic”, București, An II, nr. 2, 1898, p. 170; ⁹² „Almanach tipografic”, Editat de George Filip, București, An III, nr. 1, 1899, Institutul de Arte Grafice și Editură „Minerva”, p. 177.

Tipografia M-N Luca, atestată în 1903.

Autori și lucrări publicate:

Regulamentul poliției Comunale Huși, 1903, 19 p.

Tipografia Preotul I. Brumariu

Este atestată în 1897⁹³.

Tipografia Preotul I. Toderășcu.

Este atestată în 1889, 1897⁹⁴, 1898⁹⁵, 1899⁹⁶.

Un tipograf hușar de la începutul veacului: Preotul I. Toderășcu (cu familia).

Autori și lucrări publicate: *Regulament pentru construcția și golirea latrinelor*, 1889; *Cinstitul paraclis al doilea al prea sântei de Dumnezeu Născătoare*. Imprimat cu binecuvântarea Prea Sântitului Episcop al Eparchiei Husilor D. D. Silvestru Bălănescu, după Psaltirea editată sub auspiciile Sântului Sinod în tipografia cărților bisericești la anul 1890, de Iconomul I. Theoderașco. În

⁹³ „Almanach tipografic”, București, An I, nr. 1, 1897, p. 168;

⁹⁴ „Almanach tipografic”, București, An I, nr. 1, 1897, p. 168;

⁹⁵ „Almanach tipografic”, București, An II, nr. 2, 1898, p. 170;

Tipografia sa proprie din orașul Huși, Huși ([Tipografia autorului], 1892, 1 f. + 21 p.

„Tipografia Nouă” Josika Abramovici

În 1898 tipărește ediția a II-a a lucrării *Biografia arhimandritului Antonie Dumbravă: mai 1894*, semnată de Ioan Dumbravă, 12 p. (II 584, Galați).

Tipografia Națională M. Dimitriu

În 1902 era numită Librăria și Tipografia Nouă, iar în 1907 Tipografia Nouă M. Dimitriu.

În 1902 tipărea *Statutele Societății Economice Rurale „Sprijinul Românului” din comuna și cercul cultural Drânceni, județul Fălciu*. „Atelierul Tipografiei este în măsură de a executa orice lucrare atingătoare de această artă ca: Cărți, Registre de contabilitate, Invitații de nuntă, Cărți de vizită, Facturi. Toate imprimările necesare comunelor rurale, județului, etc., etc.” (publicitate din 1902).

Autori și lucrări publicate: Iconomul Coman Vasilescu, paroh licențiat în teologie, *Învățămintele morale din Istoria Patriei*, 1907, 14 p.

Reviste tipărite: „Situția generală și individuală pe clase a elevilor la finele anului școlar 1908-1909”, 1909.

Tipografia și Legătoria de cărți Constantin S. Lețcae (C. S. Lețcae) pentru rezultatele obținute va fi medaliată la Expoziția generală din 1906⁹⁷. Anuarul general din 1912 este considerat inexact de presa locală, planând acuzația fictivității, nefiind consemnate tipografia Lețcae și librăria Brochman⁹⁸. Tipărește la 1911 un caiet de sarcini pentru executarea clădirilor⁹⁹.

Lipsa unei tipografii bine înzestrate în Huși determină imprimarea „Gazetei Fălciului” la Bârlad, erorile tipografice continuând¹⁰⁰.

După stabilirea la Chișinău, Onisifor Ghibu, cu ajutorul lui Constantin (Doly)

⁹⁶ „Almanach tipografic”, Editat de George Filip, București, An III, nr. 1, 1899, Institutul de Arte Grafice și Editură „Minerva”, p. 177.

⁹⁷ „Sfatul poporului”, an II, nr 3, din 26 aprilie 1909, p. 4;

⁹⁸ „Hușul”, an I, nr 1, iulie 1910, p. 3;

⁹⁹ Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Ministerul Culturii și Instrucțiunii Publice, dosar3086/1911, f. 61-74;

¹⁰⁰ „Gazeta Fălciului”, an II, nr 15, din 9 aprilie 1906, p. 2.

Petrescu și a generalului Constantin Prezan, obține tipografia S. Lețcaie de la Huși pe care o predă *Societății culturale a Românilor din Basarabia*. „Această tipografie, care a fost în întregime opera ta, a avut un rol cu totul extraordinar în evoluția Basarabiei din anii 1917-1918. Prin ea s-a introdus, efectiv, în teritoriile rusești de dincolo de Prut și de Nistru alfabetul latin. Ea a tipărit prima și pe atunci singura revistă pedagogică românească: <<Școala moldovenească>>, în care s-au frământat primele măsuri pentru naționalizarea celor peste 800 de școli primare basarabene și a multor școli secundare, - aci s-a tipărit, în 100.000 exemplare, primul Abecedar moldovenesc, - o veritabilă Evanghelie a românismului; tot astfel prima, Carte de cetire românească, prima carte de religie și prima carte de aritmetică; de asemenea, Programele analitice pentru școlile primare. Tot aici s-a tipărit prima gazetă românească cu litere latine <<Ardealul>>, transformată, la 24 ianuarie 1918, în ziarul cotidian <<România Nouă>>, - <<organ de luptă pentru unirea politică a tuturor Românilor>>, în această tipografie s-au tipărit diferitele manifeste naționale, precum și actele de unire ale tuturor provinciilor românești: Basarabia, Valea Timocului sârbesc, Bucovina și Ardealu ...”¹⁰¹.

Autori și lucrări publicate: Preotul D. Lascăr, *Un răspuns. Din vinovățiile mele ca Protoereu al jud. Argeș de la 1896-1903*, 1909, 36 p.; Adrian Romanescu, *O pagină din Viața unui medic communal*, 1909, 57 p.; Iconomul Coman Vasilescu, paroh, Licențiat în Teologie, *Practice religioase sau Rânduiala ridicării Panaghiei la mireni*, Cu înalta binecuvântare a Sf. Sinod al Sfintei Biserici autocefale ortodoxe române, în ședința de la 18 O-brie 1917 (?), 1909, 13 p.; Ion Zelea-Codreanu, *Spre altă școală!... Fapte și păreri*, 1909, 1 f. + 104 p.;

Adrian Romanescu, *Impresia de la alegerile județene coleg. III de Fălciu. Utopii anarchiste și Demagogisme politice*, 1910, 13 p.; Const. I. Dinescu, *Faimoasa fiară sălbatică*, 1910; Irimia Gheorghiu, *Un Răspuns Ziarului „Viitorul” No. 980 din 25 august 1910* [în legătură cu alegerile din Huși], 1910, 10 p.; Preot C. I. Luntrariu, *Cuvântări ocazionale*, 1912, 52 p.; Neculai N. Tiron, *Cum vom birui*. Conferință ținută în Sala Teatrului din Huși, 1911, 38 p.; Neculai N. Tiron, *Primărița*. Comedie-farsă într-un act, 1912, 38 p.; Ștefan I. Răsnăveanu, *Răspuns lui „Cuard” la broșura „România Țara Agenților Sanitari”*, de un Medic de Plasă, [1913], 16 p.; Grigore C. Vericeanu, fost primar, fost deputat al Colegiului II de Cameră din Jud. Fălciu, *Peirea Orașelor*, 1914, 54 p.; Neculai N. Tiron, *Conducătorul practice al Funcționarului Administrativ*. Însărcinat cu pregătirea și executarea rechizițiilor, 1915, 40 p. + 6 f.; a se vedea și Ediția a II-a din același an, revăzută, corectată și adăugită. Aprobata cu ord. d. Ministru de Interne nr. 63855, 1915, 40 p. + 6 f.; Gh. E. Solomon, *„Farmecul vieții”*. Poezii, 1916, 20 p.; Sandu Jugaru, *Așa-i Exportul*. Cuplet Oriental, 1918, 8 p.

Reviste tipărite: „Anuarul Gimnaziului <<Anastasia Panu>> din Huși”, 1910; Școala Profesională de Fete din Huși, „Anuarul școlar”, Anul 1909-1910, 1910; „Anuarul Gimnaziului <<Anastasia Panu>> din Huși”, 1911.

Tipografia „LEȚCAE” George Jorică (Tipografia, Legătoria de cărți și cartonage „C.S.Lețcae George Jorică S-sor”)

Autori și lucrări publicate: *Carte pastorală către drept credincioșii creștini din Eparhia Hușilor, spre a se feri de învățăturile rătăcite ale acelor ce-și zic Adventiști și Creștini după Evanghelie*, 1927, 35 p.

Reviste tipărite: „Igienă satelor”, Revistă de popularizare, Directori, doctorii N. Lapteș, I.

¹⁰¹ http://www.dacoromania-alba.ro/nr39/onisifor_ghibu.htm; *Onisifor Ghibu în corespondență*, Cuvânt înainte, îngrijirea ediției, note, indici de Mihai O. Ghibu, vol. II, Editura Semne, 1998; a se vedea și Costin Clit, „Unele aspecte despre orașul

Huși în timpul Primului Război Mondial” în *Centenarul României Mari, Volum omagial*, coordonat de prof. dr. Ramona Maria Mocanu, Iași, Editura Junimea, 2018, pp. 104-105.

Bordea, C. Filipescu, medici primari ai județelor Fălciu, Vaslui și Tecuci, An I, nr. 1, decembrie 1910 și următoarele până la nr.9-10, 1911. În monografia dedicată orașului Huși se menționează apariția revistei în anii 1910, 1912 și 1916¹⁰²; „Zorile”, Revistă literară științifică a Liceului „Cuza-Vodă” din Huși, 1922-1923.

Tipografia și Legătoria de cărți Zanet Corlăteanu (Atelierele Corlăteanu, Atelierele Zanet Corlăteanu, Editura Corlăteanu) își avea sediul pe strada Ștefan cel Mare, nr. 52 (Casele Idriceanu). Redăm antetul folosit la 1915: „Tipografia și Legătoria de Cărți Zanet Corlăteanu. Huși, - Strada Ștefan cel Mare, No. 50 (Casele Idriceanu-Huși. Instalație cu motor. Atelier Tipografic Modern. Execută cu acuratețe și promptitudine orice lucrare atingătoare de această branșă. Atelier special de Legătorie de Cărți și Încadrare de tablouri. Prețuri moderate)”¹⁰³.

Reviste tipărite: „Gânduri bune”, Almanahul revistei populare catolice „Viața” pentru anul 1919, Anul IV, N° 12, 1 decembrie 1918, Redacția la Biserica Catolică din Corni, județul Fălciu, 48 p.; „Anuarul Școalei Secundare de fete gr. II <<Elena Doamna>> din Huși”, fondată în 1922. „Anul școlar 1922-1923”; „Anuarul Școalei Profesionale de fete din Huși pe anul școlar 1923-1924”; „Zorile”, Revistă literar-științifică a Liceului Cuza-Vodă din Huși, 1930, nr.1-2, 1931, nr.1; „Anuarul Eparhiei Hușilor pe anul 1935”, 1935, 116 p.; „Darea de seamă de activitatea Camerei de Agricultură a județului Fălciu de la 3 decembrie 1933-1 octombrie 1935”, 1935.

Autori și lucrări publicate: Iorgu Radu, Doctor în drept, Magistrat, *Chestiunea Dunărei. Studiu politic și juridic*, 1915, 79 p.; Iorgu Radu, *Conferința dela Haga și Declarațiunea de Război*, 1915, 36 p.; Grigore C. Vericeanu, deputat, *Provocatorii*, 1916, 62 p.; *Serviciul veterinar la divizia 3-a pe timpul campaniei* de medic Veterinar Lt.-Colonel, I. Bucică, 1918, 41 p. (I 51767)¹⁰⁴; Neculai N. Tiron,

Cercetări și curente economice, Partea I, 1918, 73 p.; Liceul de Fete „Elena Doamna” din Huși, *Act constitutive și statute*; N.N.Tiron, *Expunerea situațiunii administrative a jud. Fălciu în 1923*, 1923, 108 p.; F.Bettex, *Creștinismul și studiul naturii*, traducere de Ioan Negoită și Neculai Donos, prefață de pr. I. Mihălcescu din 23 noiembrie 1923, 276 p.; F. W. Foerster, *Înțeleșul și aplicarea predicii de pe munte*, Traducere de Preot Ioan Negoită, 1925, 34 p.; Iacov Antonovici, *Carte pastorală privitoare la înființarea unui Fond de ajutorare a săracilor la Sfânta Episcopie și la Bisericele Parohiale Urbane și Rurale*, 1928, 16 p.; Sf. Episcopie a Hușilor, *Regulamentul interior al Consiliului eparhial*, 10 p.; Preotul Gh. V. Șușnea, *Degetul lui Dumnezeu*, Ediția a doua, 1929, 80 p.; Econom-stavrofor Vasile Ursăcescu, *Istoria fostului „Vovidenia” din Huși*, 1929, 48p.; Economul Stavrofor Vasile Ursăcescu, *Sărbătorirea P.S. Iacov Antonovici Episcopul Hușilor cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani la 18 noiembrie 1926*, 1929, 122 p.; Iacov Episcopul Hușilor, *O călătorie la mănăstirea Putna în Bucovina cu prilejul celui al IV-lea centenar de la moartea marelui Ștefan*, Ediția a II-a, 1930, 38 p.; Const. Lascăr, *Contribuțiuni monografice asupra școalei primare din județul Fălciu*, 1936, 112 p.; Iacov Antonovici, *Carte pastorală către Prea Cucernicii Preoți și Diaconi din cuprinsul Eparhiei Hușilor*, 40 p.; Pr. Anton Popescu, *Graiul crucii*, 1937, 32 p.

Tipografia George Cerchez (Tipografia și librăria Gh. Cerchez, Tipografia librăriei George Cerchez, Tipografia Cerchez)

Lucrătorii tipografiei Cerchez din Huși cereau la 9 decembrie 1939 ajutor mitropolitului Olteniei Nifon Criveanu, ierarhul care s-a remarcat prin mila creștină față de semenii săi la Huși. Cererea era semnată de lucrătorii tipografi: Graur Spiridon, Constantin Savin și Vasile Șerban¹⁰⁵.

¹⁰² *Istoria Hușilor*, p. 315;

¹⁰³ Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Ministerul Culturii și Instrucțiunii Publice, dosar 4235/1915, f. 45.

¹⁰⁴ *Bibliografia românească modernă (1831 - 1918)*, vol. I (A-C), p. 483.

¹⁰⁵ Costin Clit. *Documente privind istoria Episcopiei de Huși*, Lucrare apărută cu binecuvântarea Preasfințitului

Autori și lucrări publicate: *Statutul Societății „D.Cantemir” a elevilor și absolvenților Școlii de Viticultură*, 1926, Pr. Anton Popescu, *Puterea lacrimilor*, Ediția I-a, 1934, 40 p.; Petru Ghenghea, *Monografia școlii nr. 3 băieți Huși și a circumscripției școlare nr.3*, 1935, 50 p.; Diaconul Constantin Brânzei, *Minunea apei*, 1938, 64, p.; Dimitrie Munteanu, *Viața și minunile Sfântului și marelui ierarh Nicolae*, 1939, 40 p.;

Reviste tipărite: „Anuarul Seminarului Teologic din Huși pe anii școlari: 1923-1924, 1924-1925, 1925-1926, 1926-1927, 1927-1928”; „Bugetul general de venituri și cheltuieli al județului Fălciu pe anul 1929”; „Bugetul general de venituri și cheltuieli al județului Fălciu pe anul 1930”; „Zorile”, Revistă literar-științifică a Liceului Cuza-Vodă din Huși, 1932, nr. 2; „Anuarul Eparhiei Hușilor pe anul 1934”, 1934, 88 p.; „Lumina”, Revista cercului cultural religios „Lumina” din județul Tutova, pentru îndrumarea religioasă și culturală a sătenilor, An. IV, nr. 7-8, iulie-august 1934, 16p.; „Cronica Hușilor”, de la nr. 1, An. I, martie 1934 până la nr. 3, An VII, martie 1940 și de la nr. 2, An. VIII, februarie 1941 până la nr. 12, An VIII, decembrie 1941, apariție lunară; „Anuarul Eparhiei Hușilor pe anul 1938”, 1938, 368 p.; Gimnaziul Teoretic „Elena Doamna”, Huși, „Anuarul din 1940-1941”, 1942.

Tipografia Ion Grigoriu cu sediul în strada Ștefan cel Mare, nr. 52.

Reviste tipărite: „Cronica Hușilor”, de la nr. 4-5, An. VII, aprilie 1940 până la nr. 2, An. VIII, februarie 1941.

Tipograful Ștefan Grigoriu licita în martie 1933 pentru închirierea caselor comunei Grumezoaia de pe strada Ștefan cel Mare din Huși alături de librarul Nicolae T. Mohor („Librăria Noastră își desfășurase activitățile specifice și în anii din urmă în casele respective”)¹⁰⁶.

Ordonanțele primăriei orașului Huși sunt tipărite în 1940 de tipografia în cauză¹⁰⁷.

Tipografia „Baiadera”

Societatea în nume colectiv „S. Kohn și D. Rafail, sub emblema Baiadera”, a fost înființată în anul 1924¹⁰⁸. La 14 ianuarie 1927 Rubin Serman, domiciliat în orașul Huși, strada Ștefan cel Mare, nr. 49, vinde „de veci”, lui Samy R. Kohn și David Rafail „imobilul, proprietatea mea, situat în Huși, str. Tăbăcari, 20”, o parte a imobilului respectiv fiind moștenire de la Rasela O. Serman, mama sa, decedată în 1920, iar o parte cumpărată în 1926 de la Avram Serman, fratele său. Imobilul este evaluat la 60.000 lei și constă în: terenul aferent, o casă „dărămată”, magazia din scândură acoperită cu tablă, beciul, fântâna din curte, locul viran pentru grădină¹⁰⁹. Pe terenul cumpărat Samy Kohn și D. Rafail au construit o fabrică, a cărei activitate este atestată și în 1938. Actul de ipotecare din februarie 1937 atestă împrumutul în valoare de 500.000 lei luat de cei doi de la Isac Varman din Iași și de la S. Lazăr¹¹⁰.

Din 29 ianuarie 1930 se păstrează actul de modificare prin care Societatea în nume colectiv „S. Kohn și D. Rafail” sub emblema „Bayadera”, cu sediul în Huși, strada Tăbăcari, nr. 20, își prelungește activitatea pe o perioadă de cinci ani, începând cu 1 septembrie 1929. Termenul se prelungește din cinci în cinci ani dacă nu este denunțat de către unul dintre asociați cu trei luni de zile anterior expirării. Societatea respectivă are ca direcții de activitate: comercializarea și industrializarea produselor chimice, executarea lucrărilor de tipografie și litografie, legătoria de cărți, „electrajul” electric, „*orice alt comerț în legătură cu obiectul societății*”. Capitalul social este apreciat la 530.000 lei¹¹¹.

Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, Huși, Editura Horeb, 2021, p. 932, nr. 832;

¹⁰⁶ Arhivele Naționale Vaslui, Fond Prefectura Județului Fălciu, *dosar 47/1933*, f. 14.

¹⁰⁷ Arhivele Naționale Vaslui, Fond Primăria Orașului Huși, *dosar 20/1940*, f. 15;

¹⁰⁸ Arhivele Naționale Vaslui, Fond Tribunalul Județului Fălciu, *dosar 25/1941*, f. 12;

¹⁰⁹ *Ibidem*, f. 11;

¹¹⁰ *Ibidem*, f. 14-15;

¹¹¹ *Ibidem*, f. 10.

În urma cercetărilor întreprinse de poliția orașului Huși, al căror rezultat este consemnat în procesul verbal din 13 noiembrie 1940 și din decizia prefectului legionar V. Corbuțiu „rezultă că la tipografia firmei Baiadera S.A., din Huși, proprietatea evreilor Samy Cohn și David Rafaila s-a găsit un depozit de tipărituri cu caracter subversiv interzise de noua ordine a Statului Român Legionar. / Considerând că această tipografie, cu tot personalul alcătuit din jidani, iar proprietari cu fișe la poliție, servește la întrunirea unui număr de persoane pentru o mișcare în contra siguranței Statului, pentru care constituie un permanent pericol. / Că exploatarea acestei tipografii este necesară economiei naționale și intereselor superioare de Stat aici la graniță. / În interesul ordinei superioare de stat și în vederea bunului mers al cercetărilor”. Prefectul legionar V. Corbuțiu dispune închiderea tipografiei „Baiadera” S.A. „proprietatea jidanilor Samy Cohn și David Rafaila din Huși și confiscarea tipăriturilor cu caracter subversiv aflate în depozit”. Conform articolului 3 din decizia prefectului „Mișcarea Legionară din orașul Huși, împreună cu Președintele Camerei de Comerț din Huși vor proceda la inventarierea tipografiei și predarea ei în custodie”¹¹².

Avocatul Petru Gh. Botez, mandatarul firmei comerciale „Baiadera” S. Kohn și D. Rafaila. Societate în nume colectiv, cere la 27 ianuarie 1941 tipografului Ioan Grigoriu ca în 24 de ore să readucă instrumentele, literele și tot inventarul luat în custodie în noiembrie 1940. În răspunsul său din 28 ianuarie 1941 dat avocatului Petru Gh. Botez, tipograful Ioan Grigoriu își manifestă înțelegerea de-a preda tipografia „care mi-a fost dată în custodie în stare perfectă”¹¹³. Se păstrează și inventarul preluat în custodie de Ioan Grigoriu¹¹⁴.

La 8 februarie 1941, Firma Comercială „Baiadera” Societate în nume colectiv S. Cohn și D. Rafaila, cu sediul în Huși, strada Tăbăcari, cere emiterea unei ordonanțe împotriva

tipografului Ioan Grigoriu din Huși: „prin care numita societate să fie repusă în toate drepturile ei anterioare datei de 14 noiembrie 1940, când prin un act de complectă ilegalitate, abuziv și samavolnic, numitul a fost instalat ca custode în atelierul de tipografie proprietatea societății <<Baiadera>>, de către Ct. Rădulescu, ca reprezentant al mișcării legionare și Vasile Boghiceanu din partea Camerei de Comerț și Industrie din Huși. / Îndepărtându-ne din administrarea și exploatarea atelierelor de tipografie pe lângă că ne-a uzurpat drepturile de proprietate consfințit prin toate legile în vigoare, dar a comis și un act de samavolnicie, instalându-se în ateliere, mi-a ridicat mașinăriile, literele, materiale albe și diferite instrumente, transportându-le în tipografia custodelui, act care frizează și coșul personal, suntem chiar informați că una din mașini a fost defectată, astfel că urgența și pericolul de întârziere în repunerea noastră în drepturile ce ne-au fost uzurpate se impune de la sine”. Se cere ca ordonanța să se refere și la drepturile „asupra întregului inventar, uzina electrică și toate materialele tipografice anterioare datei de 14 noiembrie 1940”¹¹⁵.

Conform ordonanței prezidențiale cu nr. 1332 figurează în calitate de părâți: Ioan Grigoriu, Vasile Boghiceanu, C. Rădulescu, reprezentați de avocatul V. Băltenoiu. Părâții „susțin că dâșii au rechiziționat tipografia cu toate instalațiunile și materialele pe baza ordinului Ministerului de Interne și a Deciziei nr 525/ 940 a Prefecturii Fălciu, totuși nu se opun la restituirea tipografiei și a întregului material conform inventarului încheiat la 14 noiembrie 1940.” Avocatul Petru Gh. Botez nu are pretenții asupra părâților, iar Ioan Grigoriu este obligat la restituirea bunurilor luate în custodie, conform inventarului. În februarie 1941 este atestat ca subprefect al județului Fălciu Bologa¹¹⁶.

Tipărituri: „Bugetul general de venituri și cheltuieli al județului Fălciu pe anul 1931”;

¹¹² *Ibidem*, f. 19.

¹¹³ *Ibidem*, f 5- 6.

¹¹⁴ *Ibidem*, f. 7-9

¹¹⁵ *Ibidem*, f 1;

¹¹⁶ *Ibidem*, f. 21;

„Zorile”, Revistă literar-științifică a Liceului Cuza-Vodă din Huși, 1932, nr. 3-4.

Tipografia Sfintei Episcopii a Hușilor

Scaunul episcopal din Huși a fost ocupat și de ierarhi tipografi vestiți, dintre care amintim pe Mitrofan, ajuns episcop de Buzău și care a contribuit la tipărirea *Bibliei* de la București din 1688 sau pe Veniamin Costachi, cu o activitate tipografică remarcabilă, asupra căreia nu stăruim.

Printre nevoile Episcopiei, Iacov Antonovici identifica, la scurt timp de la întronizare la 12 aprilie 1924, nevoia unui cămin monahal și a unei tipografii¹¹⁷.

Visul achiziționării tipografiei a fost împlinit de Episcopul Grigorie Leu prin deschiderea de la 1 iunie 1942¹¹⁸.

Încă din 11 mai 1942 Episcopia Hușilor intervine la Oficiul de vânzare a hârtiei pentru a solicita hârtia necesară: „posedând tipografie proprie și având trebuință a tipări imprimările necesare celor 3 județe din care se compune: Vaslui, Tutova și Fălciu - precum și pentru cancelaria proprie a Episcopiei, tipărind totodată și 2 reviste bisericești, dintre care una din ele săptămânal și în zece mii exemplare, cum și diferite reviste religioase și lucrări de-ale preoților din eparhie”¹¹⁹.

Tipografia a fost cumpărată de la Ath. D. Gheorghiu din Iași prin intermediul preotului Gheorghe Șuşnea, consilier referent al Episcopiei Hușilor. Episcopul Grigorie Leu își exprima sentimentele legate de noua achiziție: „E mare bucurie că ne-am cumpărat tipografie! Prin slova ei ne vom întări întru Domnul și ne vom înțelepți în păstoria misionară făcând și învățând. Să mulțumim lui Dumnezeu și să-L rugăm ca să ne învrednicească a ajunge și la scopul urmărit.

Luminarea slovei tipografice a venit la vreme căci trăim vremuri mărețe. Suntem la o răspântie a vieții noastre religioase și naționale. Se impun prevederi profetice pentru viitorul Bisericii și al neamului românesc și să înțelegem porunca vremii”¹²⁰.

Administratorul tipografiei era la 31 martie 1943 ierodiaconul Partenie Moraru¹²¹, căruia i se alătură și ierodiaconul Casian Tudor, atestat la 18 mai 1948: „pe lângă lucrul la tipografie, este răspunzătorul depozitului Tipografiei, ca și al fabricii de lumânări”¹²². Din martie 1944, tipografia este evacuată la Banloc¹²³, comună din județul Timiș, situată la granița dintre România și Serbia.

Episcopul Grigorie Leu avea la 2 septembrie 1947 pregătit pentru „Anuar” „materialul încă din iarnă și numai lipsa de hârtie și de lucrători în tipografie ne-a împiedicat”¹²⁴. Tipografii au reușit imprimarea paginilor „Anuarului” din 1948, fără a mai finaliza legarea și punerea în circulație, probabil din cauza evenimentelor care au dus la desființarea Episcopiei Hușilor și a eliminării fizice cu ajutorul otrăvii de bolșevici a Episcopului Grigorie Leu. Un exemplar se păstrează la Arhivele Naționale din Vaslui.

Grigorie Leu cerea la 17 iunie 1948 starețului Mănăstirii Neamț un „monah sau frate pregătit în tipografia de la acea mănăstire” „întrucât avem și noi tipografie, dar ne lipsesc lucrători calificați, pregătiți duhovnicește”¹²⁵.

Andrei Bucureșteanu, inspectorul/revizorul școlar șef al județului Fălciu, cere la 7 ianuarie 1949 aprobarea tipografiei Episcopiei Hușilor pentru tipărirea a 170 de exemplare din circulara cu nr. 130/1949¹²⁶.

¹¹⁷ Costin Clit, *Documente privind istoria Episcopiei de Huși*, pp. 804-805, nr. 716.

¹¹⁸ Idem, *Documente inedite privind începuturile tipografiei Episcopiei Hușilor*, în „Cronica Episcopiei Hușilor”, VII, 2001, pp. 249-252, nr. 716;

¹¹⁹ Adrian Nicolae Petcu, Pr. Nicolae Cătălin Luchian (editori). *Episcopul Grigorie Leu în vârtoarea istoriei. Documente (1942-1949)*, Volum apărut la inițiativa și cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, Iași, Editura Doxologia, 2019, pp. 408-409, nr. 188;

¹²⁰ Costin Clit, *op. cit.*, pp. 249-252;

¹²¹ Adrian Nicolae Petcu, Pr. Nicolae Cătălin Luchian (editori). *op. cit.*, pp. 483-484, nr. 211;

¹²² *Ibidem*, pp. 733-735, nr. 306;

¹²³ *Ibidem*, p. 257, nr. 257;

¹²⁴ *Ibidem*, p. 698, nr. 290.

¹²⁵ *Ibidem*, pp. 736-737, nr. 308;

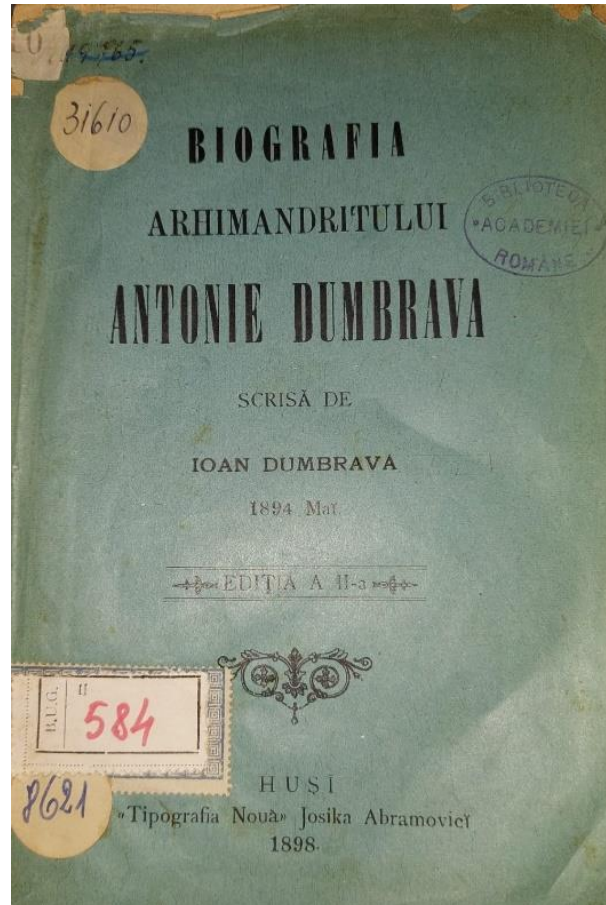
¹²⁶ Arhivele Naționale Vaslui, Fond Inspectoratul Școlar al Județului Fălciu, dosar 38/1949, f. 1;

Între 1949 și 1950 era tipărit „Buletinul Oficial al Comitetului Provizoriu Județean Fălciu”¹²⁷, probabil în fosta tipografie a Episcopiei Hușilor.

Tipărituri: „Cronica Hușilor”, „Credința Strămoșească”, *Calendarul*, *Cartea de Rugăciuni*.

În urma hotărârii Permanenței Consiliului Eparhial Huși din 6 februarie 2019 s-a înființat Editura Horeb, cu o bogată

activitate editorială până în prezent. Iată cum glăsuiește documentul: „La propunerea Preasfințitului Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, s-a hotărât înființarea editurii eparhiale a Episcopiei Hușilor cu numele: Editura Horeb”.

Carte tipărită la Tipografia Nouă Josika Abramovici din Huși (1898)

(în colecțiile Bibliotecii Județene „V. A. Urechia” Galați)

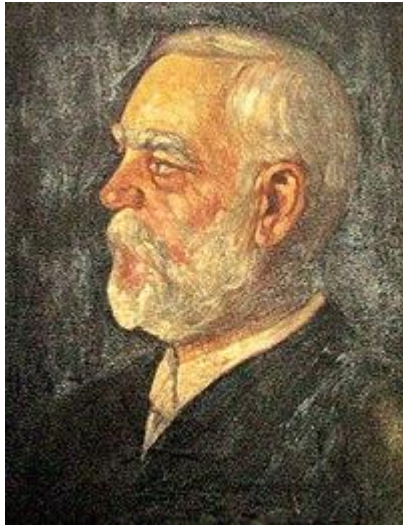
**Costin CLIT, profesor,
Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși**

¹²⁷ Costin Clit. „Repertoriul presei din municipiul Huși” în „Prutul”, Revistă de cultură, Huși, an III (XII), nr. 1-2 (51-52) / 2013, p. 171.

memorie și istorie locală

NUME NEPIERITOR, STROE BELLOESCU

” Orașul Bârlad, cu un trecut cultural de seamă în Moldova de Jos, se poate mândri că a avut oameni de o rară generozitate, de o rară abnegațiune de sine și de o mare iubire de aproapele, ca și de o mare pornire sufletească pentru a săvâși faptele acelea cari lasă nume nepieritor”. Despre Stroe Belloescu se făcea referire în aceste superbe cuvinte, despre el se vorbea în paginile revistei „Natura” (nr. 6/1937) spre a fi exemplu înălțător și frumos tinerelor generații.

Inginer, profesor, filantrop, om politic, întreaga-i viață fiind preocupat de luminarea celor aflați în bezna neștiinței, așa poate fi descris în puține cuvinte Stroe Belloescu. Nu e vasluian prin naștere, nu e bârlădean prin studii absolvite, dar a venit și a rămas în Bârlad dedicându-se activității didactice, educând generații de elevi din poziția de profesor de matematici al renumitului Liceu „Roșca Codreanu”. Și-a lăsat numele veșniciei ridicând lăcașuri unde fii de țărani și de

orașeni au aflat învățătură și educație, smerenie și religie, cultură și știință. Numele lui e încă prezent în conștiința tuturor drept ctitor de așezăminte pentru luminarea fraților săi, Stroe Belloescu trăind, muncind, dăruind toată agoniseala sa pentru binele neamului românesc.

Anul nașterii sale e 1838 (23 martie), răsărind în familia lui Stroe și a Stanei Beloiu, mocani de prin părțile Săcelelor Brașovului sau Poienii Sărate, stabiliți la Câmpina pentru a asigura școlarizarea pruncilor lor. Ce eforturi, ce sacrificii vor fi făcut acești părinți pentru a-și trimite la școală toți cei șapte copii nu mai are importanță căci mândri vor fi fost de rezultatele sânguinții lor, niciunul făcând umbră pământului degeaba. Ce s-a ales de ei? Un gospodar, destoinic mocan retras în satul părintesc (Ion), doi ingineri - unul practicând în Bacău (Gheorghe), celălalt devenit profesor de matematici (Stroe), trei comercianți cu afaceri bănoase în Brăila și Focșani (Vasile, Ștefan, Neculai), o fată măritată, la casa ei...

Stroe, al doilea născut, urmează clasele primare la Câmpina asemeni celor șase frați. Dimpreună cu cel de-al treilea copil al familiei Beloiu (Gheorghe), parcurge clasele secundare la București, urmează amândoi cursurile unei școli de meserii, Stroe alegând tâmplăria (celălalt fierăria) și tot împreună merge-vor unul după altul ca bursieri ai statului român la Universitatea belgiană pentru Arte și Manufacturi din Gand, obținând diplome de ingineri.

Stroe va activa într-ale ingineriei o scurtă perioadă de timp în Bacău, trăgându-și fratele

după el, poate chiar pregătindu-i locul în care să aplice bunele practici dobândite în străinătate. De altfel, cel ce se va numi de aici înainte Belloescu a avut grijă de toți ceilalți frați căci, rămași fără sprijinul patern (tatăl se îmbolnăvește prin 1849 și moare curând), lui Stroe îi va reveni rolul de călăuzitor, beneficiind pentru aceasta de o caldă iubire și duioasă stimă din partea lor.

Părăsește ținuturile Bacăului, capătă post în învățământ începându-și cariera profesorală la Școala Reală din Brăila, profitând de punerea în aplicare a Ordinului nr. 1867 al Ministerului Culturii și Instrucțiunilor Publice prin care se înființau aici două clase de reală în noiembrie 1863. Arhivele școlii arată că Belloescu a fost profesor de matematică și desen doi ani la rând, cumulând în 1866 și funcția de director. Nu se rezumă doar la activitatea didactică, aflăm din paginile revistei „Natura” (22 decembrie 1865) că la Brăila se organizau conferințe populare, lecturi, prelecțiuni publice. Preluate după modelul francez, așezate de Maiorescu în context românesc încă din 1860, aceste întâlniri cu publicul larg organizate în orașe mari sau mici deveneau principala formă de comunicare, de culturalizare, de informare cu privire la tot ce prezenta vădit interes pe plan intern sau internațional. Iată ce afirma sus-menționata publicație: „Primim de la d. Belloescu, profesor la Școala reală din Brăila, o epistolă prin care ne anunță începerea conferințelor publice în acest oraș, conferințe la care participă un public numeros, distinct”. „Numai luminând spiritele”, zicea dl Belloescu în discursul său de inaugurare a conferințelor, „vom ajunge a vedea lucrurile așa cum sunt și vom distinge civilizația de corupție, știința de șarlatanism”. Din același număr de revistă citim articolul „Conferință monetară internațională” și descoperim mențiunea conform căreia „D. Belloescu face în acest minut în Brăila lecturi publice pentru a explica acest sistem în contextul evenimentelor în care mai multe țări au adoptat măsurile și greutățile franceze bazate pe sistemul

metric”. Iată cum un tânăr de numai 27 de ani propaga cultura și știința, atrăgând spre cunoaștere nu doar minți fragede de elevi, ci diverse categorii sociale și de vârstă ale populației urbane.

Din luna septembrie 1866 îl vom afla la Bârlad, în colectivul de cadre didactice al Liceului „Roșca Codreanu”, predând neîntrerupt matematici la cursul inferior până în anul pensionării (1898). Absolvenți ai acestei instituții au fost Al. Philippide (1877), Al. Vlahuță (1878), Garabet Ibrăileanu (1890), se prea poate ca profesorul nostru să le fi predat (suplinind câteva ore) matematica conform programei de liceu. „Aritmetica în toată întinderea”, „algebra”, „geometria plană”, „trigonometria rectilinie și sferică” erau noțiunile matematice ce erau prevăzute în programa școlară a elevilor de clasele I-IV, în 32 de ani de catedră trecându-i prin băncile școlărești sute, mii de învățăcei! Cu răbdare i-a dezbărat de cunoscutul socotit pe degete, lecție cu lecție i-a deprins cu elemente tot mai dificile și complexe ale științei numerelor. Ca dascăl nu era niciodată vesel, dar nici sever, era blând, era iertător, îi dojenea pe neștiutori încercând a-i motiva a se apropia de carte și învățătură. Când câte unul se încurca în raționamentele vreunei operații de aritmetică, vocea caldă a profesorului spunea: „Măi băiețuș, n-o să faci nici o bucurie lui tătâne-tu, gândește-te mai bine”, iar când dădea peste unul lenș îi înfățișa sumbrul viitor ce îl aștepta dacă nu se deștepta: „O să ajungi să cari apă la jidani, păcat de chipul tău, că parcă ar fi de negustor”. Umbla în permanență prin clasă, supraveghea atent lucrul copiilor din bănci, era la tablă explicând. La orele lui de matematică exercițiile erau rezolvate întotdeauna împreună cu elevi scoși la tablă, antrena întreaga clasă, se asigura în acest mod de corectă, logică însușire a metodelor de rezolvare, sesiza și remedia pe loc eventuale poticneli. Pentru Stroe Belloescu profesoratul nu era un post de odihnă, ci un prilej de muncă încordată care îi oferea momente de înălțare sufletească. Se spune că profesorul Stroe Belloescu oficia în

școală asemeni preotului ce slujește în altar, era mai mult decât un profesor, era un apostol!

Tânăr profesor de matematici, Stroe Belloescu a depus o muncă titanică, transformată într-un crez însuflețit de un entuziasm rar. Trebuie menționat că Belloescu a predat gratuit aceeași disciplină la Școala Normală de băieți care, nou înființată (1870), nu dispunea încă de fonduri pentru plata profesorilor și nu le va avea până la etatizarea unității școlare (1874). Așa se face că prima promoție de 52 de învățători calificați ce vor ocupa catedre în satele din județ în toamna lui 1874 fost-a școlită de profesorii Liceului „Codreanu” primind drept plată patru ani la rând doar satisfacția datoriei împlinite. Unica lor recompensă s-a concretizat în răspândirea valorilor morale și spirituale ale omenirii către cele mai îndepărtate cătune ale Tutovei, profesorii de altădată contribuind cu devotament și sacrificiu la alfabetizarea comunităților rurale. Este și meritul profesorului de matematică Belloescu prin al cărui har didactic prima serie de învățători se alătură altor 18 deja existenți, copiii de țărani primind șansa de a fi formați de cadre calificate. În treacăt fie spus, la vremea aceea Tutova avea 70 de școli sătești și dacă facem un calcul simplu, reiese că fiecare dintre ele avea un dascăl cu diplomă de specialitate. Nu știm cât timp a profesat Belloescu aici, dar certitudine este că peste mai bine de un deceniu, în 1883, Stroe Belloescu preda aici matematica, Anuarul școlii tipărindu-i numele în lista corpului profesoral. Înțelegem că Stroe Belloescu a funcționat în paralel la cele două instituții de învățământ, cursurile sale adresându-se școlărilor mici și adolescenților ce își doreau să devină învățători, solicitându-l a preda diferențiat noțiuni matematice. Demn de menționat este faptul că în școlile județului de odinioară suport de predare devenise „Cursul de aritmetică”, manual elaborat de Belloescu, adoptat ca material didactic la Liceul „Codreanu” și la Școala de băieți Bârlad încă din anul apariției, 1872. Solicitat curând de toți colegii din țară,

manualul avea să fie folosit peste două decenii ca bază de studiu, drept care avea să cunoască patru reeditări (1875, 1882, 1886, 1892). Munca sa nu avea să treacă neobservată de autoritatea școlară superioară, astfel încât în 1902 lui „Stroe Belloescu, senator, pensionar, fost profesor la Liceul Bârlad, pentru servicii aduse învățământului primar și educației populare, i-a fost conferit din partea Regelui României, Carol I, medalia de răsplată a muncii pentru învățământul primar”.

Să nu credeți că s-a remarcat doar prin munca la catedră, nu e vorba doar de activitatea strict didactică (predare, ascultare, evaluare), nu asta l-a transformat într-un om de renume, ci o mare calitate umană. Pentru altruismul său nemărginit a devenit Stroe Belloescu faimos. Din generozitate a botezat zeci de prunci, dezinteresat a cununat tineri și i-a înzestrat cu câte puțin spre a-și încropi gospodării țărănești. Școlarii mai măricei erau recompensați bănește pentru rezultatele bune la învățătură, în toamna fiecărui an majoritatea dintre ei găseau pe pupitrele lor manualele pe care le plătea personal, mulți alții erau încurajați să-și dezvolte abilități artisanale, rogojinile și pălăriile ieșite din mâinile lor fiind cumpărate totdeauna de profesorul Belloescu. Era darnic, leafa sa era împărțită celor nevoiași și nu refuza niciodată să acorde sprijin celor cu dificultăți materiale, copii, tineri, oameni loviți de nenorociri plecau de la poarta acestui om alinați sufletește, încurajați, ajutați. În pragul iernilor nesfârșite, convoaie de căruțe cu lemne duceau mângâiere în casa văduvelor și săracilor, rânduri întregi de copii aveau an de an haine, opinci, ghete, căciuli. Aceste fapte nu s-au uitat, odată cu trecerea timpului binefacerile lui Belloescu au căpătat aură de legendă astfel încât nimeni nu mai știa dacă ceea ce făcea era calitate, slăbiciune umană, defect sau boală imposibil de remediat. Nimeni nu mai poate spune astăzi câte suflete a scos din nevoie, poate nici nu s-a știut vreodată, căci binele îl faci în tăcere, nu-ți faci laudă din asta trâmbițând în patru zări!

Au rămas însă dovezile clădite ale altruismul său, școli, biserici, așezăminte culturale ridicate din neștrămutata lui convingere că toate lipsurile, mizeriile, viciile, necazurile sărăcimii de la orașe și sate provin nu numai din neștiința de carte, ci și din indiferența față de sentimentul religios. Iată din ce rațiuni în 1892 Belloescu ridică în Grivița un impunător local de școală și nu cred că va fi fost construită din chirpici sau vălătuci pe bârne de lemn, căci clopoțelul vestitor al orelor de curs a răsunat aproape 90 de ani aducând în sălile de clasă multe generații de școlari. Pentru biserica apărută aici peste 12 ani (1904), Belloescu avea să aducă și să plătească cu bani frumoși meșteri zidari și meșteri populari care să „lucre” bine și durabil. Avem informații că sfântul lăcaș a fost construit din cărămidă pe blocuri de beton și blocuri de piatră cioplită, că icoanele au fost rânduite pe pereți de pictorul Ion Ioanid, iar catapeteasma de stejar căpăta prin mâna și dalta sculptorului M.C. Babcić admirabile motive țărănești. Astfel, biserica din Grivița devenea o adevărată bijuterie, unică pe toată Valea Tutovei. Avea să fie sfințită doi ani mai târziu așa cum reiese din paginile ziarul „Vocea Tutovei” (17 octombrie 1906). Jurnalul își anunța cititorii despre „sărbătoarea sărbătorilor” prilejuită de „sfințirea bisericii Sf. Împărați Constantin și Elena din comuna Grivița”, poporenii participând la solemnele momente. Dar ce mi se pare extraordinar de menționat e că, peste Carpați, ziarul „Răvașul” din Cluj din aceeași zi aducea laude filantropului nostru dezvăluind totodată că „marele român cu inimă creștină, Stroe Belloescu”, se înscrieseră printre „fondatorii noii biserici din Cluj”, ceea ce înseamnă fără nicio fărâma de tăgadă că faptele lui creștinești și românești erau săvârșite nu doar în Grivița, ci oriunde le credea binevenite. Și mai demonstrează „fițuica” de Cluj că satul era cunoscut în presa națională pentru aceste așezăminte făurite din grija filantropului Stroe Belloescu.

Însă altceva aducea celebritate națională micului sat din inima Tutovei. Statuia

domnitorului Al.I. Cuza! Așezată aici în 1904, era opera artistică a sculptorului C. Bălăcescu, era armonios întregită de basoreliefurile laterale reprezentând pe M. Kogălniceanu și Costache Negruzzi, sfătuitoarii de seamă ai domnitorului cu origini bârlădene! Știa Belloescu că primul gest de recunoștință pentru dezrobitorul țăranilor se concretizate în micuța comunitate sătească, știa de asemenea că niciun oraș din țară nu avea un monument dedicat domnitorului Cuza, dar ce imensă bucurie, ce sentiment de mândrie îl va fi cuprins când va fi citit „Gazeta Transilvaniei” din 22 iunie 1907. Satul Grivița devenise subiect de reportaj, jurnalistul descriind așezarea rurală în cuvinte simple, fermecat de oamenii ei și de edificiile ridicate aici: „din mijlocul tăpșanului verde, pe care sunt răspândite căsuțele înălbite, se înalță cu mândrie școala, biserica și statuia lui Cuza-Vodă, podoabe uimitoare de o măreție și o frumusețe cum numai prin povești se mai pomenește”. Continuă anonimul ziarist subliniind că „înlănțuirea lor laolaltă întrupează viața plină de fapte mari și patriotice a celui ce este Domnul Stroe S. Belloescu”. Grivița noastră ajunge și în paginile „Neamului Românesc” din 13 februarie 1909! Prin rubrica „Serbările de la 24 Ianuarie în localitățile României”, ziarul lui Nicolae Iorga spunea întregii țări că „în comuna Grivița din județul Tutova, unde este ridicat cel dintâi monument al celui de neuitată și veșnică amintire Cuza-Vodă, s-a sărbătorit frumos și curat, în chip luminos și înălțător, ziua întrupării idealului și strădaniei de secole a neamului nostru de la Dunăre”. În curtea școlii din Grivița în care sta chipul în bronz al Domnitorului Unirii, în 24 ianuarie 1909, la împlinirea semicentenarului Unirii Principatelor Române vorbea „răspicat, plin de bărbăție și vigoare încă, bătrânul venerabil, martorul vremii de la 1859, senatorul Belloescu”, arătând celor prezenți cu „multă putere și înflăcărare jertfele mărețe, pline de foloase reale și de renaștere ale lui Cuza-Vodă”. Așadar, truda lui Belloescu nu fusese zadarnică, țăranii, copiii, mici funcționari erau

deplin conștienți de identitatea lor istorică, înțelegeau că aparțin neamului românesc, de trebuință se dovedeau școala și biserica cu sacrificii întru luminarea lor ridicată.

Adept al educației și al culturii în rândurile țăranilor, profesorul Belloescu va continua opera filantropică și după pensionare, ceea ce face ca în 1907 să construiască școală în satul Pleșa, iar peste cinci ani să ofere copiilor din Palerma (Trestiana de astăzi) bucuria, posibilitatea, șansa de a merge la cursuri într-o clădire special înălțată în satul lor. Și cum asta nu i se pare suficient, lasă prin testament 23.500 de lei pentru întreținerea lor. Spun surse autorizate că bisericile din Trestiana și Odaia-Bursucani sunt clădite tot de Belloescu. Avem deci numărate trei școli constituind tot atâtea „arme puternice în lupta pentru existență a națiunii și a individului”, după cum spunea adesea Belloescu. Și mai avem numărate trei biserici, datorite sufletelor din perimetrul actualei comune Grivița, alături doar Dumnezeu știe de câte alte cărămizi din tot atâtea sfinte lăcașuri din țara asta mare. A donat sume importante Societății „Astra” cu filiale în întreaga Transilvanie, economiile lui au fost datorate Societății Culturale a Românilor din Bucovina, Spitalului din Bârlad, Episcopiiilor din Huși și Cluj. Contribuția materială a lui Belloescu a fost consistentă, susținută, constantă, permanentă, s-a făcut simțită și a fost de mare folos chiar și românilor din străinătate. Nu uitați că bănuții din leafa sau pensia lui de profesor au ajutat sute de elevi sărmani din arealul Tutovei să parcurgă diferite stagii de învățământ, leuții lui ajungeau chiar și la studenți din București! În taină, nenumărați studenți erau ținuți la învățătură cu banii acestui Mecena, iar presa vremii confirmă că Belloescu nu a ezitat să trimită lui Iorga suma de 100 de lei pentru „ajutorul studenților răniți, martiri ai românismului” (în martie 1906, 27 de studenți erau răniți luptele de stradă generate de mișcarea pentru apărarea limbii naționale, ca protest împotriva maniei de a vorbi franțuzește pe scena Teatrului Național).

Arhivele Liceului „Roșca Codreanu” stau mărturie donației din 1897 prin care suma de 12.000 lei fost-a lăsată de Belloescu spre a fi folosită ca bursă anuală pentru școlarizarea a câte cinci elevi proveniți din familii sărace de țărani. Impresionant este cum aceasta a asigurat atragerea în activitatea școlară a 70 de copii, căci a fost chibzuit distribuită timp de 24 de ani, neputând nici în anul școlar 1921-1922. Câte alte donații contribuit-au la „mărunte” faceri de bine fără a rămâne înscrise în acte oficiale!

Dar moștenirea cea mai de preț lăsată lumii noastre este Casa Națională din Bârlad, biblioteca este darul de suflet lăsat de Belloescu bărlădenilor. Inițiativa construirii ei apare după 29 decembrie 1906, când Iorga, prezent în Bârlad, conferența la Teatrul „Iancu Ionescu” despre rolul bibliotecilor în viața unui stat. E drept că orașul avea bibliotecă populară (noiembrie 1906) cu un fond de 300 de cărți, toate donate de membrii comitetului, grupului de tineri intelectuali avându-l președinte pe George Tutoveanu. E adevărat că puținele cărți puteau fi lecturate în casa lui Tutoveanu, însă nu era îndeajuns. Foarte curând, A. Balaban, P. Chiriac, H. Dimopol, N. Dorin, V. Georgescu-Bârlad, P. Nechifor, N. Petrea, T. Rădescu, A. Siminov, A. Tenea vor înțelege că entuziasmul și volumele donate din bibliotecile personale nu erau suficiente pentru a realiza o bibliotecă funcțională, vor conștientiza că era nevoie de un sediu corespunzător astfel încât dorința lor de a transforma cartea într-un instrument util procesului cunoașterii și educației să fie realizabil și să producă efecte pe termen lung.

Aici intervine Belloescu care își va asuma rolul de finanțator, adresându-se organismelor administrative în 12 decembrie 1907, solicitând „aprobarea terenului necesar pentru clădirea unui local menit a servi de bibliotecă, muzeu și o mare sală a artelor”. Cheltuielile pentru ridicarea construcției se vor dovedi cu mult mai mari decât cele estimate de filantropul nostru (20.000 lei), așa încât Primăria va avea partea ei de contribuție, binevenite fiind fondurile

angajate. Clădirea în stil neoromânesc, respectând proiectul arhitectului A.C. Hârjeu, avea să fie finalizată doi ani mai târziu, iar la sfârșitul lunii noiembrie 1909 Stroe Belloescu semna actul de donație prin care „Casa Națională” devenea de drept a Primăriei, obligată însă a respecta condițiile impuse de filantrop „să întrețină și să îngrijească acest așezământ” care „nu va putea servi decât numai ca bibliotecă publică, pinacotecă și muzeu”. Iată cum, din puternicul sentiment de dragoste de țară, Stroe Belloescu avea să clădească „în grădina Parcului din Stradă Principală” din Bârlad „un frumos și admirabil așezământ în stil românesc care va fi pus la îndemâna mulțimii doritoare de lumină, de cultură, de înălțare sufletească”. În 8 mai 1910, „Neamul Românesc” publica un articol semnat de Virgil Gabrielescu precizând că „aici vor veni și meseriașul, și negustorul, și funcționarul și oricine va voi să vină în clipe de răgaz ce le îngăduie apriga luptă a vieții și își vor îmbogăți mintea cu cunoștințe folositoare, și își vor înălța sufletul la citirea factor mari ale eroilor noștri, și vor încerca să se deprindă a fi mai buni, mai dreپți, mai iubitori de țară și de neamul lor”. Deci, cum am spune astăzi, biblioteca se adresa tuturor categoriilor socio-profesionale având ca obiectiv primordial culturalizarea prin accesul la informații variate. Așadar, și în vremea lui Belloescu precum și în timpurile noastre aceste așezăminte de „utilitate publică au o însemnătate foarte mare, după ele se poate judeca gradul de dezvoltare a unei țări, ele sunt monumente văzute care spun tuturor despre cultul ce o națiune îl are pentru instituțiile ei fundamentale”. Conform informațiilor din jurnalistică vremii, „Casa Națională” devenea funcțională în 1910. Dotată cu mobilierul specific, biblioteca se deschidea în noiembrie fiind organizată sub forma unui „cabinet de lectură” ce pune la dispoziția cititorilor interesați un fond documentar (ordonat, inventariat de însuși Belloescu) alcătuit din „800 de volume științifice și literare” plus „58 de reviste de tot felul din care se vor face colecții pe ani”.

„Cu dorul ca neamul românesc să meargă pururea înainte prin lumină și muncă, clădit-am această casă de cultură națională”, sunt nobile cuvinte aparținând lui Stroe Belloescu încrustate și astăzi pe placa dezvelită solemn la inaugurarea „casei unde se adăpostește sufletul național”. Vestea ridicării acestui minunat edificiu a fost purtată de N. Iorga în conferințele ținute cu regularitate în țară, marele istoric laudând și dând exemplu de urmat inițiativa lui Belloescu, vorbind plin de apreciere despre ctitorul și a sa ctitorie bărlădeană menită a susține viața culturală a urbei. Așezământul cultural găzduia în sălile sale conferințe, festivaluri artistice și literare, „Casa Națională” era cunoscută ca sediu al mai multor instituții culturale precum „Liga Culturală”, „Legiunea cercetașilor”, „Societatea culturală Armonia”, „Cercul Studentesc Tutovean”. Cât despre muzeu și pinacotecă, acestea încep să prindă contur abia din 1914, iar în anii de după primul război mondial se fac primele demersuri pentru aducerea în colecții a unor lucrări aparținând marilor maeștri Grigorescu și Tonitza, urmate de picturi semnate de Stavru Tarasov, Bulgăraș, Petrașcu, Băncilă etc. Demn de amintit este gestul lui Vlahuță care va dona portretul tatălui său realizat de Grigorescu, lucrarea artistică având o mare valoare sentimentală, scriitorul numind-o în actul donație „icoană sfântă sufletului meu” căci aceeași pânză reunea amintiri dragi inimii lui Vlahuță (tatăl immortalizat în ultimul său an de viață de penelul prietenului artist). Muzeul, numit Național al județului Tutova, lua ființă grație donației episcopului Iacov Antonovici, alt sânguincios cercetător al trecutului județului de odinioară.

Până în ultima zi a vieții sale, Stroe Belloescu a fost inițiatorul și susținătorul majorității activităților culturale din Bârlad și nu greșim afirmând că Belloescu a contribuit în mod semnificativ la definirea identității Bârladului ca oraș cultural. Faptele și meritele sale personale au fost răsplătite de bărlădeni nu cu onoruri sau favoruri, ci prin încredințarea unor locuri de frunte în diferite

societăți, comitete, epitropii. Belloescu a fost membru în Consiliul General de Tutova, membru al Consiliului de Administrație al Spitalului din Bârlad, unitate medicală al cărui director a fost scurtă perioadă de timp. Este cunoscută implicarea lui ca membru al comitetelor care au pus bazele primelor publicații bârlădene „Bârladul”, „Vocea Tutovei”, „Paloda”, „Semănătorul”. Se știe că a făcut parte din toate comisiile și comitetele care au creat societăți culturale, asociații, ligi. A fost numit președinte al Ligii Culturale (filiala bârlădeană înființată în 1909), a fost ales secretar și apoi președinte al secției bârlădene a „Ateneului Român” (înființată în 1885), reușind să-i diversifice activitatea nu doar pregătind conferințe, ci mai ales cooptând în cadrul acestei organizații personalități locale alături de importante personalități culturale și politice naționale. Aflat în contact permanent cu lumea științei, neobositul cărturar era prezent nu doar în așezările Tutovei unde făcea oficiile de gazdă la sosirea unor personalități, ci ajungea și în centrele universitare din țară. E motiv de mândrie să amintim că Stroe Belloescu a conferențiat pe diverse teme culturale participând ca delegat la evenimente culturale din țară, dovedindu-se interesat de mișcarea științifică națională. Îl găsim participând în 1904 la sărbătorirea a 40 de ani de activitate științifică a lui Grigore Ștefănescu. Profesorul de geologie și paleontologie al Universității din București adusese în atenția lumii comuna Mânzați căci descoperise aici o măsea ce a stat la baza reconstituirii celui mai mare deinotherium, „animal îngrozitor” (traducere din grecește) care, trăitor în pleistocen pe „imașurile” noastre, atingea 4,50 metri înălțime, cu mult peste media globală.

În februarie 1906, Stroe Belloescu este prezent în aula Universității din Iași unde Petru Poni era omagiat la împlinirea a 40 de ani muncă științifică. Ziarele capitalei și ale Transilvaniei surprind importanța momentului, adunându-se atunci oameni de știință din Iași și București, membri ai corpului didactic, studenți, foști elevi ai ilustrului

savant, nenumărați prieteni și admiratori. Mai mult ca sigur, printre vorbitori s-a evidențiat și Belloescu, elogiile sale completându-le pe cele ale oficialilor Sturdza (delegat al Academiei Române), Climescu (rector al Universității Iași), Hurmuzescu (secretar în Ministerul Instrucțiunilor), Istrati (delegat al Societății pentru răspândirea științelor), Pangrati (Universitatea București), Bădăreu (Ministerul de Justiție).

Stroe Belloescu s-a remarcat ca luptător în primele rânduri ale Partidului Național Liberal, întrupând idealul Școlii lui Bărnuțiu de naționalism (extremist și puritanist). Pentru a înțelege mai bine orientarea sa politică, trebuie să menționăm că de numele și istoria PNL se leagă o pleiadă de oameni politici de calibrul lui Kogălniceanu, Sturdza, Golescu, valoroasa serie de Brătieni, contemporan cu aceștia. Trebuie să enumerăm importante evenimente din istoria modernă a României ce sunt subscrise liniei politice liberale. Instaurarea monarhiei constituționale (1866), obținerea independenței de stat (1877), ridicarea României la rang de regat (1881), războiul de întregire a neamului reprezintă fapte istorice profund trăite și simțite de Belloescu. Reținem, de asemenea, revoluționarul 1848, dar și unificatorul 1859, ani cu deosebită încărcătură istorică pentru devenirea națiunii române care au lăsat impresii adânci și în conștiința viitorului iubitor de neam. Este evident că în plan politic Stroe Belloescu s-a dovedit a fi om al datoriei riguroase și al muncii cinstită, admirat om al economiei și al cumpătării ferme, neclintite. A făcut politică fiind constant în principiile sale, pe care nu se sfia a le apăra cu multă elocvență în fața adversarilor. Înfocat partizan al ideilor patriotice și naționale, a fost unul dintre marii naționaliști și patrioți ai țării, cunoscut înverșunat combatant al cosmopolitismului pe care îl considera adevărată primejdie pentru România. Vibra ori de câte ori i se părea că e în pericol vreuna din chestiunile de preț inimii lui de bun român, de patriot, de cetățean luminat, de om politic cinstit. Viața îl învățase că răul și

eroarea își croiesc foarte ușor drumul în lume, dar știa că binele și adevărul vor birui, acționa călăuzit de aceste eterne drepte și juste judecăți. Respecta părerile sincere ale altora și rămânea neșămbat în ale sale. Cu aceste calități și o deșteptăciune scilicet s-a impus tuturor, drept pentru care a fost numit în două rânduri membru în Consiliul General al Ministerului Instrucțiunii Publice, de patru ori deputat liberal, de două ori senator, membru al Uniunii interparlamentare pentru pace și arbitraj. Serviciile sale cetățenești au fost răsplătite prin acordarea de distincții, Stroe Belloescu primind Ordinul „Coroana României” în grad de ofițer (1882, 1897), Ordinul „Coroana României” în grad de comandor (1904), Ordinul „Coroana României” în grad de Mare Cruce (1909).

Se stingea tragic în octombrie 1912, asasinii jinduind la averea ce o credeau ascunsă în casa în care locuia. Alta era averea lui Belloescu, altundeva și în văzul tuturor! Din dragoste de neam fusese adunată, cu generozitate fusese dăruită. Câtă muncă și câtă iubire pentru semenii săi! Iată pentru ce numele său nu se pierde în uitarea secolelor!

Bibliografie:

- „Natura”, nr. 12/1865, nr. 6/1937;
 „Răvașul”, 13 octombrie 1906;
 „Unirea”, 10 februarie 1906;
 „Vocea Tutovei”, 17 octombrie 1906;
 „Gazeta Transilvaniei”, 22 iunie 1907;
 „Neamul Românesc”, 13 februarie 1909, 10 mai 1910;
 Tămășanu, Zâna. „Stroe S. Belloescu, profesorul, ctitorul, om” în „Academia Bârlădeană”, nr. 4/2006;
Centenar Casa Națională „Stroe S. Belloescu” Bârlad: 1909-2009. Bârlad, Tipografia Dacri, 2009;
 Revista „Art-Emis”, septembrie 2011;
 Rășcanu-Gramaticu, Oltea. *Bârladul și gloria militară*. Iași, Editura PIM, 2013;
 Ionescu, Nicolae. *Învățămintul vasluian: file de istorie*. Iași, Editura PIM, 2014;
 Rășcanu-Gramaticu, Oltea. *Istoria Bârladului*. Iași, Editura PIM, 2015;
 „Acta Moldaviae Meridionalis”, vol. XXXIX, II, 2019;
www.grivitavs.ro;
www.cersipamantromanesc.wordpress.com;

**Mihaela OCHIANU, bibliotecar,
 Serviciul Relații cu publicul,
 Biblioteca Județeană "Nicolae Milescu Spătarul" Vaslui**

memorie și istorie locală

VASLUIUL, DUPĂ PRIMUL MĂCEL MONDIAL...

Început în ziua de 28 iulie a anului 1914, Primul Război Mondial s-a terminat cu peste patru ani mai târziu, la data de 11 noiembrie 1918. În această zi, la ora 11.00 a.m., focul a încetat și armatele beligerante au început să se retragă. „Datorită ordinelor confuze și a încercărilor criminale ale unor ofițeri de a se evidenția în ultimul moment, peste cadavrele bieților soldați, în aceste șase ore teribile, după ce totul fusese încheiat și semnat la masa tratativelor, au murit inutil aproape 3.000 de soldați și au fost răniți alți peste 6.000. George Lawrence Price este considerat ca fiind ultimul soldat ucis cu un glonte german în frunte, la ora 10.59.

Starea de război între cele două tabere a persistat pentru încă șapte luni până la încetarea finală, consacrată prin semnarea Tratatului de la Versailles cu Germania (28 iunie 1919) și a următoarelor tratate cu Austria (la St. Germain), Ungaria (la Trianon), Bulgaria (la Neuilly) și Imperiul Otoman (la Sèvres). Astfel, unele surse oferă ca dată finală a războiului anul 1919. În contrast, cele mai multe comemorări ale războiului se concentrează asupra armistițiului din 1918¹²⁸.

Conform unor date, în acest sângeros conflict au murit aproape 8 milioane de oameni din rândurile Aliaților din Antantă și peste 5 milioane din rândurile Puterilor

Centrale. Țara noastră și-a micșorat populația masculină adultă cu peste 880.000 de cetățeni chemați sub arme și care au căzut la cote înalte de eroism atât pe câmpurile de luptă, cât și din cauza necruțătoarelor boli specifice lipsei de igienă din tranșeele insalubre, precum: tifosul exantematic, febra tifoidă, febra recurentă, dizenterie, holeră, pneumonie și multe altele. Se apreciază că, din cauza lipsei medicamentelor, numai în Europa au murit (din ambele tabere) peste 10 milioane de soldați¹²⁹.

La Vaslui, pe lângă toate nenorocirile aduse de război, aici înscriindu-se și numărul mare de refugiați din teritoriile ocupate de inamic ce s-au oploșit atât în oraș, cât și în mediul rural, în noaptea de 29/30 iulie 1918¹³⁰ istoria a consemnat și uriașa explozie a unui depozit de armament și muniție care, chiar dacă fusese (cel mai probabil) amplasat în afara orașului, a provocat numeroase pagube materiale precum și un mort din rândurile militarilor care-l păzeau.

De la înregistrarea primului deces al unui militar român în orașul Vaslui¹³¹ (caporalul Iorgu Ioan, de 25 de ani; regimentul 9 Vânători, cu ultimul domiciliu în satul Podul Corbencii, județul Dâmbovița, mort pe 12 septembrie 1916) și până la ultimul (20 martie 1919, sublocotenent Burcușescu Christian, în vârstă de 21 de ani, din Craiova, județul Dolj),

¹²⁸ Sursa: Wikipedia.org;

¹²⁹ Idem;

¹³⁰ Primăria orașului Vaslui, *Starea civilă, secțiunea „morți”, 1918.*

¹³¹ Paul Zahariuc. *Fălciu, Tutova, Vaslui. Secvențe istorice (1907-1989). De la Răscoală la Revoltă*; Editura PIM Iași, 2012, pp.127-155;

Statistica Primăriei orașului a înregistrat 753 de decese din rândurile militarilor, dar și 98 din rândurile prizonierilor Puterilor Centrale dintr-un lagăr, cel mai probabil mutat în urbe odată cu refugiul din fața invadatorilor.

Pierderi uriașe a suferit și populația necombatantă Starea civilă înregistrând, de asemenea, câteva sute de victime. Din cauza nemaipomenitei aglomerații de la singurul cimitir de atunci, unii oameni și-au îngropat morții chiar și în spatele caselor¹³².

Totuși, chiar dacă războiul luase sfârșit, nu despre toți cei chemați la oaste în vara anului 1916 se aflase câte ceva, excluzându-i pe cei sosiți teferi pe la casele lor, dar și pe cei despre care se știa exact că muriseră, astfel că rămăseseră multe semne de întrebare și de speranță pentru cei de care nu se știa nimic și care sunt numiți, dintotdeauna, „dispăruți fără urmă”. Familiile acestora au fost nevoite să apeleze la instanțele civile de judecată pentru a-i declara decedați conform unor legi care funcționează și în zilele noastre. Mai târziu, au apelat la această formă de ștergere din registrele Armate chiar și centrele de recrutare.

Pentru a ilustra exact o atare procedură, este necesară citarea unei sentințe civile din epocă: „România. Judecătoria Mixtă Vaslui. Carte de judecată nr.1.077. Ședința publică din 18 Noiembrie 1926. La rând, constatarea morții prezumate a lui Strul Haim din comuna Vaslui, în timpul războiului din 1916-1925¹³³. JUDECATA. Văzând foaia matricolă a Cercului de Recrutare Vaslui. Văzând că din procesul verbal dela dosar se constată că s-a afișat la ușa Judecătoriei și la ultimul domiciliu al numitului aflat de pe cererea de constatare a morții lui, după cum prevede articolul 3 din legea privitoare la constatarea morții

prezumate în timpul războiului cum și că a trecut termenul de o lună dela afișare. Văzând și mutațiile făcute de Cercul de Recrutare Vaslui pe foaia matricolă atașată la dosar de unde iarăși prezumăm că numitul este mort. PENTRU ACESTE MOTIVE HOTĂRĂȘTE. Constată moartea prezumată a lui Strul Haim (...). Dată astăzi, 18 Noiembrie 1926. Judecător: Gheorghe Ciuhodaru”.

O altă modalitate de constatare a morții era aceea cerută de familie. În cazul soției dispărutului, hotărârea judecătorilor era esențială atunci când aceasta își cerea drepturile de văduvă de război, coroborate și cu ajutoarele acordate de Stat orfanilor. În acest caz, procedura era ceva mai complicată și, poate, cu un rezultat cam îndoielnic deoarece solicitantul (solicitanții) era (erau) obligat (obligați) să se prezinte în fața instanței cu doi martori care, pe baza jurământului de a spune adevărul, relatau justițiarilor modul în care camaradul „X” a murit în fața lor, dar al cărui trup nu a mai fost recuperat niciodată.

După epuizarea tuturor formalităților, a rezultat faptul că orașul Vaslui (fără suburbiile pe atunci) a pierdut un număr de 223 de bărbați, majoritatea dintre ei fiind tineri sau în floarea vârstei. Sacrificul lor nu a fost în zadar deoarece, după terminarea războiului și după desfășurarea conferințelor de pace, ni s-au recunoscut drepturile asupra Basarabiei, Bucovinei, Transilvaniei, Banatului și Cadrilaterului cu excepția știută de-acum și anume aceea a Rusiei sovietice care a tratat unirea Basarabiei cu Patria-mamă drept un... rapt teritorial!

Imediat după realizarea României Mari, a început o perioadă foarte grea. Resursele naturale fuseseră grav afectate de jaful

¹³² În anul 1996, din cauza unei surpări de mal de pământ survenită în spatele casei locuitorilor Aurica și Constantin Zahariuc, domiciliați pe strada Nicolae Milescu, nr. 23, a fost deranjat (accidental) un mic cimitir aparținând acelei epoci, conform declarației femeii Dica Balaban (decedată în anul 2000, în vârstă de peste 90 de ani). Într-adevăr, pe lângă scândurile putrezite ale sicriilor, s-au găsit și urme de var ceea ce poate atesta faptul că acei oameni au murit în urma gravelor

epidemii de tifos exantematic, febră tifoidă, holeră, ș.a. care au făcut ravagii în epocă. A fost chemat și un specialist arheolog de la Direcția pentru Cultură și Culte a județului Vaslui, Corina Ursache, doctorand (pe atunci) în Istorie, care a confirmat ipoteza (n.a.);

¹³³ Firește, războiul se terminase încă din 1919 (pentru România), dar procedurile reclamau folosirea anului când a fost formulată cererea (n.a.).

instituit după ocuparea Țării Românești și a Dobrogei de către neprieteni noștri care, în cei doi ani cât au fost stăpâni pe ceea ce nu li se cuvenea, au exploatat nemilos tot ce se putea exploata. Este demn de reținut faptul că țara noastră nu a primit nici pe departe compensațiile cuvenite pentru dezmățul dușmanilor în teritoriul ocupat vremelnice. Chiar și un fost aliat, Rusia țaristă, nu a catadicsit să ne returneze imensul tezaur pe care conducătorii noștri l-au transferat, cu bună credință, în imperiu pentru a nu cădea

în mâinile Puterilor Centrale și sateliților acestora.

Așadar, din cauza acestui nerușinat furt bolșevic, vistieria țării era complet goală. Colac peste pupăză, ne-am trezit dintr-odată că pe teritoriul României Mari circulau mai multe valute, așa că se reclama urgent preschimbarea acestora în lei. Totuși, cu toate aceste uriașe greutateți, gloriosul Rege Ferdinand I-ul și-a ținut făgăduința dată soldatului-țăran român (și nu numai lui!) de a realiza o mare reformă agrară.

Alți eroi vasluieni căzuți în Războiul de Reîntregire a neamului românesc 1916 – 1919

Nr. crt.	Numele și prenumele	Gradul	Vârsta	Data morții	Observații
1.	Radion Ion	Soldat	-	11.11.1918	Accident feroviar în satul Ungheni
2.	Chiriac Radu	" "	-	20.04.1919	Mort la Spitalul „Mârza” Huși
3.	Nemțeanu Marin	" "	24	04.01.1919	Mort la Spitalul garnizoanei Vaslui
4.	Crâșmaru Constantin	" "	21	18/3.02.1919	Mort la Spitalul militar Iași
5.	Popescu Grigore	Slit.	-	-	Accident feroviar la Galați
6.	Mălureanu Marin	Soldat	-	29/30.07.1918	Mort în explozia dep. de muniții Vaslui
7.	Avram Aron Finchelștain	-	28	24.03.1918	Cazarma C.Instr. Bacău, febră recurentă
8.	Haim L. Pincu	-	-	26.08.1917	Mort în lupta de la muntele Secu(i)
9.	Vârlan Ioan	Soldat	28	09.08.1917	" "
10.	Grimberg Aizer	" "	-	25.12.1916	Mort de răni la Sp. chirurg. Roman 242
11.	Ștrul B. Iosup	" "	43	12.10.1917	Rgt. 65 Inf. tifos exantematic
12.	Șmil Ștrul Leiba	" "	31	17.09.1916	-
13.	Țăranu Ion	" "	32	19.12.1917	-
14.	Rosenfeld Ilie	" "	26	30.01.1919	Mort împușcat de bolșevicii ruși
15.	Zeilic Leiba	" "	27	09.03.1920	Mort la spital
16.	Volonici Nicolae	" "	26	11.02.1918	Mort în Spitalul 2 de prizonieri Tuchil
17.	Solomon Avram M Slima	Soldat	-	02.07.1918	Omorât de bolșevici la Dubăsari, Ucraina
18.	Greco Mihail	Subof.	21	08.03.1920	Mort la Spit. militar Regina Elisabeta
19.	Vasiliu Toader	Soldat	35	05.03.1917	Mort la lazaretul din Tuchil (prizonier)
20.	Costin Ion	Caporal	26	27.08.1917	Tifos exantematic într-un sat din Bacău
21.	Gabăr Iosif	Soldat	20	11.10.1916	Împușcat în cap la Poiana Ursului
22.	Diaconu Ion	Sergent	33	03.09.1917	Mort în explozia unui obuz

23.	Bătu Arghir	Soldat	-	22.03.1918	Tuberculoză pulmonară (prizonier)
24.	Iancu Casiel	" "	-	01.08.1917	Mort în lupta de la Mărăști
25.	Ciocan Eduard	Plut.	40	12.09.1917	Febră tifoidă la Spit.2 Adjud
26.	Iosup Herșcu	Soldat	-	Oct.1916	-
27.	Bobu Constantin	Sergent	35	23.02.1917	Tifos exantematic la Sp.5 Vaslui
28.	Bălușescu Aurel	Locot.	28	29.09.1917	Tifos exantematic Sp.3 Tecuci
29.	Fără T. Niculae	Soldat	25	02.03.1917	(Din Rediu), tuberculoză, prizonier
30.	Maleș Gheorghe	" "	-	Martie 1917	Mort priz. la germani în lagărul Ploiești
31.	Leiba H Faierștain	" "	-	-	Mort într-o explozie
32.	Dumitriu Constantin	Caporal	22	27.06.1923	Arsenalul Aeronautic râni grave
33.	Lefter Gheorghe	Soldat	-	-	Mort lovit de un obuz la Pralea
34.	Oisie David	" "	-	-	Mort în luptă
35.	Popovici Gheorghe	Lt. col.	-	24.08.1916	Mort la Turtucaia
36.	Miha Cuperberg	-	-	-	Declarat prezumtiv mort de Trib. Vaslui
37.	David Toader	-	-	-	Declarat prezumtiv mort de Trib. Vaslui
38.	Frunză Gheorghe	-	-	-	" "
39.	Neagu Zaharia	-	-	-	" "
40.	Moise Galer Haham	-	-	-	" "
41.	Smil Moise	-	-	-	" "
42.	Grădinaru Al. Sofronie	-	-	-	" "
43.	Ioina Grimberg	-	-	-	" "
44.	Iancu Camber	-	-	-	" "
45.	Vasiliu N. Marcu	-	-	-	" "
46.	Ganea V. Grigore	-	-	-	" "
47.	Lefter Gheorghe	-	-	-	" "
48.	Ursan Ion	-	-	-	" "
49.	Sârbu Vasile	-	-	-	Declarat prezumtiv mort de Trib. Vaslui
50.	Herșcu sin Froim	-	-	-	" "
51.	Naciu Costică	-	-	-	" "
52.	Fără Dumitru	-	-	-	" "
53.	Ușer Avram	-	-	-	" "
54.	Ion Ion	-	-	-	" "
55.	Haralambie Vasile	-	-	-	" "
56.	Grimberg Avram	-	-	-	" "
57.	Azamfirei Grigore	-	-	-	" "
58.	Avram Avram	-	-	-	" "
59.	Grimberg Iancu	-	-	-	" "

60.	Zalariu Ion	-	-	-	" "
61.	Solomon Avram	-	-	-	" "
62.	Morariu I. Mihai	-	-	-	Declarat prezumtiv mort de Trib. Vaslui
63.	Zenovei Ion	-	-	-	" "
64.	Mititelu Vasile	-	-	-	" "
65.	Goldștain I. Iancu	-	-	-	" "
66.	Rosenfeld Aron	-	-	-	" "
67.	Strul Haim	-	-	-	" "
68.	Volonic Vasile	-	-	-	" "
69.	Artene Teofil Gheorghe	-	-	-	" "
70.	Setughiu M. Mitrofan	-	-	-	" "
71.	Iosub M. Herșcu	-	-	-	" "
72.	Nourescu C. Pavel	-	-	-	" "
73.	Nechita Maria Vasile	-	-	-	" "
74.	Mihăilă N. Irimia	-	-	-	" "
75.	Lupu Iorgu	-	-	-	Declarat prezumtiv mort de Trib. Vaslui
76.	Nadler Iancu	-	-	-	" "
77.	Rupiță P. Ion	-	-	-	" "
78.	Marcu Lupu Herșcu	-	-	-	" "
79.	Țopa Constantin	-	-	-	" "
80.	Herșcovici I. Hascal	-	-	-	" "
81.	Crusniciuc Constantin	-	-	-	" "
82.	Nehler Iancu	-	-	-	" "
83.	Hermelin A. Hascal	-	-	-	" "
84.	Avram M. Moise	-	-	-	" "
85.	Mihalache T. Costache	-	-	-	" "
86.	Barbu Ion zis Ilie	-	-	-	Mort în noiembrie 1916 pe front
87.	Grigoraș Nicolae	-	-	-	Declarat prezumtiv mort de Trib. Vaslui
88.	Artene Gheorghe	-	-	-	Declarat prezumtiv mort de Trib. Vaslui
89.	Zalaru Ion	-	-	-	Mort în lagărul Tuchil (prizonier)
90.	Manea Mihai	-	-	-	Din Moara Grecilor. Mort prezumat
91.	Aftaragaci Iancu	-	-	-	Din Bahnari. Mort prezumat
92.	Grigoraș Andrei	-	-	-	" "
93.	Lăcătușu Ștefan	-	-	-	Declarat prezumtiv mort de Trib. Vaslui
94.	Chirilă Simion	-	35	1916	Mort în județul Argeș, în timpul luptei
95.	Michel Moisă	-	-	-	Declarat prezumtiv mort de Trib. Vaslui
96.	Asofiei Ilie	-	-	-	" "

97.	Melincovici Velimire	-	-	-	„”
98.	Burăh Șaim	-	-	-	„”
99.	Luchian Alexa	-	-	-	„”
100.	Iosub Avram Simion zis Strul	-	-	-	„”
101.	Poiană Vasile	-	-	-	Declarat prezumtiv mort de Trib. Vaslui
102.	Tîzu Petru	-	-	-	„”

Frapante în această listă sunt decesele soldaților vasluieni Rosenfeld Ilie și Solomon Avram M. Slima care au fost împușcați de către „...bolșevicii ruși”. Probabil cei doi nefericiți fuseseră luați prizonieri și pentru a nu fi o „povară” în plus, au fost suprimați de către criminalii de la Răsărit.

În grădina casei de la numărul 23 de pe strada Nicolae Milescu, a fost deranjat accidental un mic cimitir din Primul Război Mondial. Potrivit declarațiilor unor vârstnici, aici au fost înhumați morții de tifos exantematic din mahala. Faptul a fost confirmat, științific, și de către Corina Ursachi, directorul Direcției pentru Cultură și Patrimoniu a județului Vaslui, care a observat urme de var ce a fost aruncat peste cadavre.

Paul ZAHARIUC,
Vaslui

studii culturale

NICOLAE DOCAN, PATIMĂ ȘI PASIUNE PENTRU ISTORIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ

Multe familii boierești din Țara de Jos a Moldovei au dat descendenți ce și-au clădit renumele prin forțe proprii, inteligența și apriga dorință de a munci călăuzindu-i pe tot parcursul vieții. Din vechiul neam al Docanilor, numeroși bărbați au ocupat dregătorii administrative specifice secolelor XVII-XIX, ranguri boierești mai mici sau mai mari precum cele de vătaf, comis, serdar, căminar, clucer, paharnic, vornic aducându-le cinste, bunăstare materială, dovadă că moșiile lor s-au întins în Tutova, Bârlad, Vaslui. Ne întoarcem pe firul istoriei, nu prea mult, în căutarea unor străbuni, ne oprim la seria de frați Panait, Grigore, Neculai, lancu Docan. Ne interesează mai cu seamă Panait Docan polcovnicul în vremea lui Calimachi, căminar sub domnia lui Șuțu când ia de soată pe Zoița Cuza, având cu aceasta trei flăcăi, Neculai, Gheorghe și Ioan, cunoscuți în epocă. De prisos a sublinia că fiii lui Panait fi-vor veri primari cu Domnitorul Unirii. Dar nu e zadarnic a menționa că Neculai Docan (1825-1896), fiul lui Panait, participase la întrunirile de la Mânjina, centrul revoluționar de pe moșia lui Costache Negri unde veneau I. Ghica și N. Bălcescu. Bun amic cu Kogălniceanu și Alecsandri, contribuie alături de ei la înființarea Societății „Unirea” din Iași la 25 mai 1856. El va face parte din delegația română trimisă în Turcia spre a participa în iulie 1861 la înscăunarea sultanului Abdul Aziz, scrisoarea de recomandare semnată de Al. I. Cuza arătând că „vărul meu primar se bucură în mod special de încrederea mea”. Acest Neculai, din spița

Docanilor, transmite marelui vizir sugestia rezolvării spinoasei probleme a Unirii pe calea negocierii directe. Fi-va un bun ministru al Lucrărilor publice în 1877. Mai trebuie spus că Neculai este menționat în majoritatea surselor biografice ca fiind tatăl celui căruia încerca-vom a-i contura un portret evidențiind, cum altfel, aspecte (aproape deloc cunoscute) din viața, activitatea profesională și științifică.

Urmaș al acestui neam moldovenesc, juristul, istoricul, academicianul Nicolae Docan se naște la 24 iunie 1874 în Bârlad, având, ca orice copil de pe lumea aceasta, și mamă, și tată. Personal înclin să cred că Neculai (și nu Gheorghe) i-a fost tată, întâi de toate pentru că diferența de vârstă între cei doi ar fi de peste 20 de ani, aproape imposibil având în vedere că Panait trebuie să fi fost de vreo 40 de ani la cea de-a doua căsătorie. Apoi, „moș” spui cuiva bătrân, nicidecum fratelui mai mare denumit și în generația părinților noștri „bădie”, „nene”... E doar un punct de vedere care poate fi confirmat sau infirmat de corespondența de familie din „Arhiva Docan” aflată în posesia Academiei Române. Putem fi însă pe deplin convinși că părinții erau creștini cu frică de Dumnezeu, îngrijindu-se îndeaproape să asigure educația vâstarului lor. Elev de școală primară se va numi Nicolae Docan prin 1880, poate 1881, terminând clasele mici în vremea în care Bârladul avea o adevărată rețea de instituții de învățământ. Rețineți că în anul școlar 1886-1887 Bârladul avea capacitatea să repartizeze 1599 de elevi în 10 școli primare (6 de băieți, 4 pentru fete),

cei de gimnaziu și liceu fiind orientați spre școala profesională, școala normală sau Liceul „Codreanu”. Nu știm în care din cele 6 școli de băieți a învățat Nicolae Docan citirea și aritmetica, după cum iar nu știm din ce pricini își va continua studiile secundare în Galați, tot aici susținând examen de bacalaureat în 1892, obținând media 8,12. Certitudine este prezența lui în orașul dunărean, Arhiva Prefecturii Galați păstrând documentul prin care i se solicita eliberarea unui pașaport pe numele tânărului Nicolae Docan în vârstă de 18 ani, act necesar pentru a merge la studii în Franța. Tot certitudine este că de aici se va îndrepta spre Paris, cu stricte „directive” trasate de autoritarul tată care îi spunea într-o scrisoare că „nu e suficient să te chemi Docan, mulți poartă nume frumoase, dar nu întotdeauna sunt demni de numele ce-l poartă și în asemenea triste cazuri aceasta este chiar rău pentru ei”. În aceeași epistolă îi amintea tradiția împământenită în neamul său, exprimându-și dorința de a nu o întrerupe atâta timp cât „moșul meu Nicolae Docan (fratele bunicului Panait) a fost licențiat în drept a facultății din Paris în 1840, eu sunt licențiat a aceleiași facultăți la 1862” așa încât și „tu absolut trebuie să fii licențiat, dar doctor în drept”. Nu a cutezat să iasă din cuvântul tatălui, dar a gustat și din farmecul vieții pariziene, ispitit fiind de traiul fără griji al studentului întreținut din belșugul părintesc. Dar vorbele tatălui îl trezesc repede, căci usturătoare vor fi fost criticile așternute în scrisorile care îi reproșau restanțele de an. Se pare că „pe lângă școală avea atâtea trebi”, precum „îngrijitul unei cocoane, sculatul târziu, toaletă până la 10 ore, dejunul lung cu lectura jurnalului foarte instructiv L'Echo Paris, făcut de nostime fotografii cu ochelarii în nas, țigări de fumat, împopoțonarea în redingote lungi până la călcâi, băutul cu oameni pe stradă...”. Unde sunt părinții de odinioară veghind din umbră și dojenind ori de câte ori era nevoie, aducând copilul pe calea cea bună de urmat în viață? Avea Nicolae Docan vreo 20 de ani când i se cereau explicații pentru comportament neadecvat,

părintele temându-se că fiul luase „calea pierzaniei”! Însă Parisul nu l-a „stricat”, Parisul l-a modelat căci tânărul nostru s-a afundat în liniștea bibliotecii universitare, consolidând o amplă și diversificată cultură generală, dezvoltând-o la proporții enciclopedice. În orele de răgaz a urmat cursuri de vioară, a luat lecții de scrimă, a urmat ceva timp chiar și studii politice. Nu a lipsit de la cursurile vestitei universități franceze Sorbonne, drept pentru care și-a luat licența în drept în noiembrie 1896, iar la scurtă vreme promovează examenul în urma căruia devine doctor în dreptul internațional maritim. Era cel dintâi român cu o asemenea doctoratură juridică! Și spre mândria noastră, românul era bârlădean!

Anii ce urmează revenirii în țară stau sub semnul schimbării și al migrării în căutarea locului de muncă merit să îl reprezinte. Așa se face că, în iulie 1897 Docan practică avocatura, înscris fiind în Baroul din București, peste câteva luni, nu mai departe de noiembrie, este numit „ajutor de judecător” la Judecătoria Ocolului Iași, apoi la Judecătoria Ocolului Bucium de unde va demisiona după un an (noiembrie 1898). În aprilie 1899 este numit avocat și șef al serviciului contencios al Primăriei Iași, unde rămâne doar până la finele anului 1900. În 1903 descoperim că Nicolae Docan participă la concursul de ocupare a postului de secretar de legație în Ministerul Afacerilor Străine, poziționarea sa în fruntea listei candidaților dându-i dreptul a deveni înalt funcționar guvernamental. Va trece prin toate gradele corpului diplomatic, ajungând șef de serviciu al lucrărilor speciale și de fruntărie (graniță) în perioada în care D. A. Sturdza era prim-ministru și deținea portofoliul externelor (1907-1908). De la 1 aprilie 1914 până în septembrie 1918 este director al afacerilor politice și ale contenciosului, iar la 4 noiembrie 1917 este numit membru al Curții superioare de prize (capturi) maritime, post pe care l-a ocupat până la moartea sa prematură. Prin decretul regal din 27 septembrie 1918 era înaintat ministru plenipotențiar. Trebuie subliniat că

îndeplinise până atunci și atribuțiile secretarului general al Ministerului, după cum e necesar să amintim că toate funcțiile ministeriale au fost dobândite prin examen sau concurs, demonstrând de fiecare dată profesionalism și deplină stăpânire a cunoștințelor juridice.

Există puține mărturii despre activitatea lui Docan în Ministerul Afacerilor Străine, dar aruncând o privire în legislația curentă și spicuiind doar puține din atribuțiile specifice fiecărei trepte ierarhice reușim să ne formăm o imagine destul de cuprinzătoare asupra volumului de muncă, dar și a responsabilităților nu doar asumate, ci îndeplinite la standarde înalte. În calitate de director politic era direct răspunzător de felul în care erau elaborate documentele și materialele de sinteză ale politicii externe, asigura conformitatea acestora cu documentele strategice internaționale, trebuia să coordoneze activitatea de planificare politică prin elaborarea de documente de sistematizare a priorităților politicii externe. Prin departamentul de contencios pe care îl conducea cu mână de fier trebuia asigurată asistența și reprezentarea juridică în fața instanțelor judecătorești române, prin aceasta directorul Nicolae Docan era direct răspunzător de legalitatea actelor emise de minister. Acte juridice, acte avocațești, documente, sinteze, analize, prognoze, rapoarte toate treceau prin biroul lui spre a fi studiate, corectate, avizate din prisma respectării legislației, convențiilor, tratatelor naționale și internaționale. Ca secretar general asigura stabilitatea funcționării întregului minister, departamentele, compartimentele sale fiind atent și eficient supravegheate, monitorizate, coordonate. E de înțeles că a devenit în scurt timp unul din stâlpii Ministerului Afacerilor Străine, cunoscut și apreciat jurist, cu merite deosebite în domeniul dreptului internațional. Acestea fiind spuse, nu trebuie să producă uimire faptul că Nicolae Docan a fost parte activă în alcătuirea *Codului jurisdicției de prize maritime* (expunerea de

motive, dar și raportul către rege îi aparțin) sau că a reprezentat România la Comisia Europeană a Dunării, ca specialist în drept internațional public și privat.

Facem un mic ocol prin memoriile celor ce au interacționat profesional cu al nostru Nicolae Docan, ne oprim la *Amintiri din viața diplomatică* a lui Raoul Bossy, diplomat de carieră. Proaspăt absolvent al facultății de drept din Paris, Bossy avea să fie repartizat în februarie în 1918 la direcția politică din Ministerului Afacerilor Străine unde îl va avea „director pe temutul Nicolae Docan, un istoric și jurist de valoare, codificarea Dreptului nostru maritim fiind opera sa, membru corespondent al Academiei Române”. Mai vechii angajați îl vor avertiza că Docan este „un ursuz cum nu se poate” și va înțelege imediat că directorul „inspira o sfântă teamă în minister”. Însă trecerea timpului îi înfățișează un Docan „prevenitor și curtenitor” care îi arăta „o simpatie și o prețuire de care nu era îndeobște darnic”. Dovedindu-se muncitor și dedicat, Bossy va fi numit „șeful celorlalți atașați de legăție, cărora ar fi urmat să le împart lucrul după judecata mea”. Așadar, sub aparenta platoșă ursuză se afla un om amabil, politicos, mereu atent cu cei din jur, observând și prețuind pe fiecare după merite farmaceutic așezate în balanță. În spatele înșelătoarei armuri era un șef capabil să delege sarcini noilor veniți ce promiteau a fi buni reprezentanți ai corpului diplomatic, la adăpostul unei atitudini rigide era un director care avea știința de a promova tinerele speranțe ale diplomației românești. Știa să zâmbească, să aprecieze, să motiveze pe cei aflați la început de carieră! Recunoscătoare amintire îi va purta Raoul Bossy și peste ani căci de la Nicolae Docan învățase tot ce știa, pornind de la „bazele juridice ale meseriei noastre” până la „marea importanță a stilului de redactare” a textelor. Docan cerea „claritate, conciziune”, recomanda îndepărtarea elementelor inutile și evitarea frazelor prea înflorate. Iată „cauza” pentru care Docan este recunoscut ca promotor al unui stil adecvat al comunicărilor diplomatice.

Raoul Bossy vorbește nu doar despre activitatea diplomatică a lui Nicolae Docan, remarcăm aprecieri cu privire la faptul că bărlădeanul se evidențiasse ca fiind unul din cei mai importanți istorici ai vremii lui, la 41 de ani devenind membru al Academiei Române. Este surprinzător și totodată impresionant cum Docan găsește timp și pentru pasiunile sale pe care le aduce la nivel științific. De folos avea să-i fie acel formidabil bagaj de cunoștințe „furat” din fondul de carte al bibliotecii din Sorbonne, multitudinea de noțiuni acumulate avea să-i permită a efectua fructuoase cercetări în diverse domenii ce nu aveau nicio tangență cu pregătirea sa profesională. Genealogie, istorie literară, cronologie, cartografie, numismatică sunt domenii care poartă sigiliul perenității.

S-a preocupat de literatură și lingvistică, dar nu în calitate de creator sau critic de opere literare, ci publicând în 1900 un studiu ce analiza o temă de drept medieval. *Frate în documente* va atrage atenția istoricului A. D. Xenopol, mai întâi prin noutate, subiectul nefiind dezbătut în mediul științific românesc, mai apoi prin vigoarea argumentelor ce demonstau că în trecut cuvântul „frate” nu avea înțelesul restrictiv de astăzi. Tânărul Docan (26 de ani) arăta că termenul era întrebuințat ca formulă de adresare și pentru veri primari, dar și pentru rude apropiate. Vă dați seama că din punct de vedere istoric studiul producea efecte retrospective, fiind necesară reevaluarea genealogiei multor familii medievale, dar și a drepturilor lor de moștenire. În 1901 Nicolae Docan trimitea spre publicare în „Arhiva” ieșeană *Lucrări de versificație românească publicate de un sas în veacul al XVII-lea*, supunând atenției istoricilor limbii și literaturii române șapte zicători latine traduse în limba română în anul 1679, transliterarea aliniind cursiv litere latine într-o epocă în care tipăriturile noastre foloseau exclusiv caractere chirilice. O altă contribuție de valoare în domeniul literaturii vechi românești este descoperirea unei cronici în versuri (1328 versuri) care nara principalele momente ale domniei lui Petru

Nicolae Mavrogheni, voievod al Țării Românești. Studiul *O povestire în versuri încă necunoscută despre domnia lui Mavrogheni*, publicat în 1911, era rezultatul unei meticuloase analize comparative a mai multor texte, Docan reușind să dateze cronica rimată ca fiind anterioară și total diferită de *Povestea mavroghenească* a pitarului Hristache.

În cronologie este atras și de studierea diferitelor sisteme de măsurare a timpului, cercetările sale fiind adunate în lucrarea *Despre elementele cronologice românești* citită în ședința din 9 octombrie 1909 a Academiei Române. El puncta la vremea aceea necesitatea cunoașterii unor termeni, noțiuni precum crugul soarelui, mâna anului, numărul de aur, temelia, ciclurile pascale, căci folosite frecvent în popor pentru delimitarea zilelor și adesea menționate în cronici și documente vechi, puteau fi de ajutor la datarea cu precizie a faptelor și evenimentelor istorice. „Numai ținând seama de aceste elemente se poate fixa mai bine văleatul care a dispărut într-o împrejurare oarecare, din documente sau inscripții”.

În ceea ce privește cartografia, Docan a înțeles că harta tinde să ocupe un loc esențial și în cadrul multor discipline, altele decât geografia, aducând un plus de informații în economia politică, statistică, lingvistică, dar mai ales în istorie. Va arăta importanța izvoarelor cartografice în studiul *Memoriu despre lucrările cartografice privitoare la războiul din 1787-1891* publicat în 1912. Interesul lui pentru cartografie se reflectă și în stăruințele sale pe lângă Arhiva de război din Viena, instituție ce va dăruia Academiei Române un număr considerabil de hărți, printre care și o copie contemporană a hărții Olteniei alături de un exemplar original al hărții Țării Românești totalizând 161 de planșe. De asemenea, tot prin intervenția lui Docan, Biblioteca Academiei Române are și păstrează în colecțiile sale documente întocmite în aceeași perioadă (1787-1891), conținând descrierea și statisticile regiunilor românești.

Dar „patimă puternică” a fost „cercetarea monetelor vechi”, mărturisind într-o scrisoare către Ioan Bogdan (filolog, lingvist, istoric, vicepreședinte al Academiei Române) că „n-am putut să spun adio numismaticii”, chiar dacă „am voit să pun capăt acestei îndeletniciri ingrâte și costisitoare și să încerc a-mi întrebuița timpul într-un chip mai folositor pentru mine și pentru alții”. Nicolae Docan s-a numărat printre pasionații colecționari deveniți specialiști care au avut o contribuție importantă în dezvoltarea numismaticii românești atât prin elaborarea unor lucrări științifice care au scos la iveală informații referitoare la monedele țării, cât și prin donațiile sale. Se impunea și devenea o autoritate în această ramură auxiliară a istoriei în 1902, an în care se publica prima monografie românească privitoare la monedele emise de Ștefan cel Mare. „Die Münzen des Moldavischen Fürsten Stephane des Grossen” purtând semnătura lui Nicolae Docan avea să fie cuprinsă în paginile unei revistei germane de specialitate „Numismatische Monatschrift” (nr. 6 din 1902). Lucrarea prezenta monedele ștefaniene în strânsă corelație cu ideologia și mentalitatea răsunătoarei epoci, urmărea ideea de unificare a sistemului monetar în Țara Românească și Moldova punctând chiar încercările în acest sens a ctitorului de la Putna. Bun cunoscător al monedelor „bătute” în a doua jumătate a secolului al XV-lea, cu vast material doveditor în notițele manuscrise completate prin cercetarea cabinetelor numismatice din Dresda, Berlin, Viena, Gotha, este aproape sigur că Docan își propusese întocmirea unui catalog al tipurilor monetare. Din nefericire însă, cunoscuta-i meticulozitate poate fi considerată în acest caz un mare defect, căci dorința cuprinderii de informații acerb verificate va face ca preconizatul catalog să rămână la stadiul de proiect în variantă manuscrisă.

Peste patru ani, în 1906, dădea citire în aula Academiei Române unui material abordând probleme noi și originale pe teme

de numismatică românească. Gândiți-vă că avea doar 32 de ani, venea mânat de o pasiune, susținea o dizertație în fața unui auditoriu format din cercetători cu mare experiență și îndelungă practică în știința studierii monedelor, se adresa întemeietorilor numismaticii românești. Expunerea lui Docan a atins un nivel științific elevat, iar domeniile științifice investigate cu reală competență aduceau un suflu nou în istoriografia noastră.

Lucrarea „Notiță despre monetele lui Petru Mușat” lămurea într-o manieră didactică aspecte legate de emisiunile monetare, detalia criteriile de clasificare ale monedelor, explica două din cele mai frecvente cauze ale apariției variantelor monedelor aflate în circulație (demonetizarea, greșelile fabricației). Comunicarea sa, din modestie intitulată „notiță”, oferea informații despre sistemul metrologic, despre heraldică monetară și sigilară în vremea în care istoricii nu manifestau prea mare interes pentru aceste științe speciale. „Notița” lui Docan se oprea și asupra tehnicilor monetare, studia tiparele, descria modalitatea de realizare a cercurilor perlate de metal, sugera analiza chimică a monedelor. Probă convingătoare că acest studiu s-a bucurat de apreciere unanimă în lumea științifică românească este publicarea în anul imediat următor (1907), Editura Institutului de Arte Grafice „Carol Göbl” din București preluând manuscrisul în vederea editării.

Rămânem în 1906, an în care Nicolae Docan dăruia Academiei Române colecția sa de monede vechi cuprinzând atunci 930 de „piese de la toate timpurile celor mai vechi ale ambelor principate, până la sfârșitul secolului al XVIII – lea”. Nu se va desprinde cu ușurință de valoroasa colecție poate și pentru faptul că monedele fuseseră „adunate timp de zece ani cu stăruință și sacrificii” așa încât va impune Academiei condiția de rămânere în posesie, angajându-se a o completa și studia. Că a fost studiată o dovedesc lucrările editate ulterior, că își menține oferta ca donator o demonstrează testamentul întocmit în 26 mai

1915 prin care lăsa Academiei nu doar colecția numismatică, ci întreaga sa avere. Numai că în primul război mondial colecția s-a aflat în pericol, comandamentul german intenționând confiscarea și trimiterea peste graniță. Evacuarea și ocupația a lăsat tuturor convingerea că tezaurul monetar s-a pierdut, Constantin Moisil afirmând cu regret același lucru în decembrie 1933, la jumătate de an după decesul lui Nicolae Docan. Dar nu s-a întâmplat așa ceva căci vigilența pasionatului numismat a pus la adăpost în loc tănuit „comoara românească”. Presupunem că a stat îngropată pe moșia sa din localitatea Tomești (sat al comunei Pogana, județul Vaslui), brazde groase de pământ ferind-o de cruntul flagel mondial, dar și de lăcomia vânătorilor de comori. Redescoperirea a fost anevoioasă, necesitând multe investigații, dar efortul a meritat. Docan se ținuse de cuvânt, îmbogățise colecția dublând-o numeric. Istoricul lăsa moștenire 1859 de piese numismatice distinct depozitate în trei cutii conținând în ordine 1062 monede românești, 269 monede străine, 536 de bronzuri. Colecția era întregită cu medalii și sigilii românești, pietre gravate antice. De dincolo de moarte, Nicolae Docan dăruia statului român o colecție deosebit de prețioasă deoarece reprezenta „aproape toate seriile monetare moldovenești și muntenești de la înființarea monetărilor acestor două principate și până la Cuza Vodă”. Lăsa inedite variante (monede cu erori de inscripționare) alături de numeroase monede austro-ungare, poloneze, sârbești, bulgărești, italiene, toate într-o clasificare științifică foarte riguroasă. Remarcăm atât conținutul, cât și modalitatea de organizare, elemente ce reflectă disciplina în muncă, dar și înaltul profesionalism al celui ce a reușit să înfăptuiască și să treacă nevătămată prin urgiile timpului o surprinzătoare colecție. E momentul să amintim că Docan a fost și filatelist, Academia intrând în posesia colecțiilor sale de cărți poștale românești, superbe exemplare de vechi ștampile poștale pentru francat scrisorile, timbre de binefacere și timbre

poștale străine. Spun surse avizate că de-ar fi fost donată în 1918, această colecție filatelică ar fi putut determina înființarea unei secții speciale de filatelie a cabinetului de numismatică al Academiei.

Ajungem în 1909, anul în care Docan revine în sălile Academiei Române, nu o dată, ci de două ori, impresionând cu fiecare intervenție mai ales că era istoric din pasiune, nu din pregătire universitară. În octombrie 1909 membrii celui mai înalt for științific și cultural național ascultau cu interes comunicarea „Despre elementele cronologice românești”, iar luna următoare, în noiembrie Docan lectura fragmente din „Studii referitoare la numismatica Țării Românești”. Pentru cea din urmă lucrare adunase și dispunea de informații științifice pe cât de exacte, pe atât de numeroase și diversificate încât va fi necesară structurarea lor în trei părți componente (bibliografie, documente, anexe), amplul studiu totalizând peste 100 de pagini aflând lumina tiparului în Memoriile Secției Științifice și Istorice (seria a II-a, tom XXXII, 1910). Interesant de semnalat este faptul că pentru a-și termina „Studiile referitoare la numismatica Țării Românești” se adresa în scris prim-ministrului D.A. Sturdza (om politic, ministru, președintele Academiei Române) solicitând aprobarea „a veni după amiaza la Minister” motivând că orele dimineții îi sunt destinate consultării documentelor Academiei Române și Arhivei Statului. Așadar, cu muncă în afara programului de la Minister, a „cercetat cu de-amănuntul toate codicele și toate pachetele de documente mănăstirești”, cu migală și răbdare a realizat „extracte” urmărind alte criterii de clasificare a monedelor, evitând „traducerile sau copiile, în general eronate”.

Avea colecția sa de monede la îndemână, în țară existau altele asemănătoare, dar lipsea cu desăvârșire o cercetare scrisă privitoare la istoria monetară a Țării Românești. Docan își dorea să ajute la realizarea unui astfel de material care să ofere descrieri detaliate ale monedelor medievale atribuindu-le denumirea corectă. Va fi

preocupat nu doar de aceste aspecte, ci și de relațiile în care se aflau unele față de altele, dar și de modificările ce au suferit de-a lungul timpurilor. Va studia cu precădere actele interne care se refereau la comerț, la tranzacții de proprietăți, descoperind astfel cum plățile se efectuau în florini, ducați, aspri, bani în Țara Românească, în zloți, groși în Moldova. Va constata că asprii vor deveni monedă curentă din veacul al XV-lea până târziu în secolul al XVII-lea, înlăturând prin concurență zdrobitoare dinarul de pe piața noastră. Aflăm din studiul lui Docan că în epoca medievală circulau în teritoriile românești fertunul și perperul, dar nu erau monede propriu-zise, ci monede de socoteală, prima substituind florinul unguresc, cea de-a doua reprezentând o variantă a monedei bizantine (iperperon). Cercetările amănunțite asupra colecțiilor de monede îi dezvăluie că unele semne de pe monedele românești sunt asemănătoare cu cele ungurești stabilind că aceste similitudini se datorează gravurilor unguri care au confecționat tiparele românești utilizând însă imagini cu a căror gravare se obișnuiseră la baterea monedelor ungurești. Evidențiem că lucrarea înfățișează un istoric atât de informat în problematica numismaticii medievale în general, și a Țării Românești în special, fapt ce justifică îndârjirea cu care își apără opiniile juste, aprobând sau criticând autori consacrați în numismatica românească și străină precum D.A. Sturdza, Fischer, Kovacevici, Retly. Face rectificări ale descrierilor unor monede, stabilește cu precizie căror perioade istorice aparțin, sub domnia căror personaje istorice au apărut. Atrage atenția asupra importanței cercetării tezaurilor monetare simultan cu studiile comparative în numismatică, acesta fiind „singurul mijloc de a ajunge la o clasificare temeinică”. Emite ipoteza conform căreia „un tezaur numismatic este în regulă generală rezultatul sustragerii subite din circulațiune a unei cantități oarecare de monedă curentă și ca atare nu poate cuprinde decât rezultatele prevăzute cu putere liberatorie într-un anumit moment și nu

specimene vechi de un secol”. Răspundea prin aceasta indirect lui Sturdza care afirmase că tezaurul de la Prahova ar fi conținut monede emise sub domnitori urmând la tron mai bine de un secol (între 1364 și 1467). „Studiile referitoare la numismatica Țării Românești” se impuneau așadar prin exactitatea informațiilor și seriozitatea aprecierilor critice, lucrarea era socotită pe drept cuvânt model de bibliografie critică în domeniul numismaticii românești, iar autorul ei căpăta un binemeritat prestigiu european.

Cu multilaterală sa pregătire intelectuală, dar și ca urmare a afirmării sale științifice în atâtea ramuri adiacente istoriei, Secțiunea Istorică a Academiei Române va propune includerea eruditului Nicolae Docan în plenul academic al membrilor corespondenți. De reținut că elogiul noului academician a fost rostit de Dimitrie Onciul (vicepreședinte al Academiei și șef al școlii critice de istorie), cunoscut prin cumpătare și moderație în acordarea de attribute laudative. Ședința publică din 26 mai 1915 îl proclama ales, iar cuvântul de bun venit în Academie remarca meritele incontestabile ale lui N. Docan. Vicepreședintele enumera lucrările și evidenția activitatea științifică, aprecia că prin „aceste scrieri publicate între 1902-1914, dl. Docan s-a afirmat ca cercetător foarte asiduu și metodic al numismaticii românești”, specialitate în care „domnia sa este recunoscut ca cel mai bun cunoscător”, dar și „un foarte merituos colecționar”, având „o prețioasă colecție la care lucrează de mulți ani”. Concluziona subliniind cum studiile, cercetările „se disting prin analiză științifică, prin expunere îngrijită și aleasă”, Docan dând „contribuții importante la istoria noastră”. Prieteni și colaboratori s-au bucurat sincer. Al. Saint-Georges (colecționar), George Severeanu (numismat), Ernest Juvara (doctor, rudă), I. I. Brătianu (om politic) sunt bunii lui prieteni care l-au susținut și l-au încurajat în demersurile sale științifice. Reproducem mesajul lui Ioan Bianu (filolog, bibliograf, membru și președinte al Academiei) ce poartă data de 27 mai: „Ieri ai fost ales

membru corespondent la secția istorică în unanimitate. Felicitările mele, că s-a recunoscut munca și metodică lucrărilor tale de până acum. Nu mă îndoiesc că altele vor fi făcute în viitor, cari vor lăsa în umbră pe cele trecute”. Cuvinte frumoase despre un om care a muncit în atât de variate domenii, de la diplomatie, magistratură până la istoriografie, meritând din plin a se alătura pleiadei de academicieni români. Insist asupra ineditului aspect, Docan e cunoscut mai degrabă ca istoric, numismat, pasiunea și nu formarea profesională aducându-l în rândurile savanților români... Născut, nu făcut!

A continuat să muncească cu aceeași râvnă, „Sama visteriei Moldovei între 1805 și 1826” rămânând în manuscris dimpreună cu bogatul material de cercetare a veniturilor locuitorilor din Tutova. Referințele despre neamuri, dregătorii, cronologia boierilor moldoveni schițate încă din 1892 duc cu gândul că intenționa să întocmească un dicționar al dregătoriilor. De asemenea, manuscrisele lui Docan conțin multe însemnări bibliografice, o consistentă listă cu titluri de lucrări ce ar fi urmat să le consulte și să le folosească pentru elaborarea unei istorii a Transilvaniei. Neștiută căci nu au fost publicată este și „Comisia Europeană a Dunării”, un metodic rezumat al drepturilor, îndatoririlor, mijloacelor de manifestare a acestui organism. „Chestiunea controlului sanitar la gurile Dunării” este o expunere foarte interesantă a luptei guvernului român între anii 1878-1882 pentru a-și exercita drepturile în această chestiune. Au rămas fișele sale de lucru care abordează multitudine de teme precum elucidarea convenției de extrădare, convenției comerciale, condiția străinilor în România, dar

și fragmente ale unei cercetări asupra românilor macedoneni, un nefinalizat studiu ce ar fi clarificat situația economică a românilor din Grecia. Filele manuscrise amintesc de diversele sale preocupări, teme din sfera activității zilnice de la Minister, numeroase studii dovedind pasiunea pentru istoria veche.

Dar viața nu i-a fost darnică în ani, a trăit mult prea puțin pentru cât își propusese să realizeze, murea în 25 aprilie 1933, la 59 de ani, în urma lui rămânând idei, proiecte, fișe, notițe...

Bibliografie:

- Liviu Mărghitan, Ioan Mancaș. *Membrii Academiei Române originari din județul Vaslui*. Editura Multimedia Internațional, Arad, 2006;
- Traian Nicola. *Valori spirituale tutovene : biobibliografii* : volumul 3 (Editura Sfera, Bârlad, 2002);
- Constantin Moisil. „Monete și podoabe de la sfârșitul veacului al XV-lea. Tezaurul de la Țifești, județul Putna” în *Buletinul Societății Numismatice Române*, nr. 27/1916;
- Aurel Golimaș, Aurică Smaranda. „Nicolae Docan” în *Buletinul Societății Numismatice Române*, nr. 131-133/1983-1985;
- Constantin Moisil. „Cabinetul numismatic al Academiei Române” în „Boabe de grâu”, decembrie 1933;
- Nicoleta Stan-Țurcanu. „Din viața lui Nicolae Docan” în „Academica”, nr. 1-2/2020;
- Petronel Zahariuc. „Nicolae Docan : 1874-1933” în „Arhiva genealogică”, nr. 1-4/2000; Academia Română. Filiala Cluj; Biblioteca Digitală Cluj;

**Mihaela OCHIANU, bibliotecar,
Serviciul Relații cu publicul,
Biblioteca Județeană "Nicolae Milescu Spătarul" Vaslui**

rânduri vasluiene

Dorina STOICA

- s-a născut pe 14 martie 1952 în comuna Răchitoasa, județul Bacău; stabilită în Bârlad; poetă, prozatoare, publicistă;
 - autoare a volumelor: *De la poezie la rugăciune* (2008); *Daruri* (2009); *Izvorul îndepărtat, Raiul în care am fost* (2011); *Bietul om sub vremi* (2012); *De Florii în țara lui Iisus* (2013); *Când nu Te iubeam* (2014); *Ochiul curat* (2015); *Pâinea lui Bragi* (2016); *Lumina din cuvinte* (2017); *Timpul ce îmbătrânește în mine* (2018); *Zbor cu aripi de lut* (2020); *Sentimente sub formă de acatist* (2021);
 - membră a Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Bacău, din 2020.

Rugul acesta de vie

Se uită pe geam rugul acesta de vie
 și vede guri strâmbate de ceartă,
 de râs, de ură, de somn, de sete,
 de plâns. Își spune rugul acesta de vie:
 „Când mă voi face vie o să fac struguri,
 strugurii se vor face vin, vinul Euharistie.
 Oare gurile acestea le voi împărtăși?
 Unde sunt ochii acestor guri?
 Unde sunt gurile acestor ochi?
 Aici sunt!
 Dincolo fi-vor?”

Ca o zăpadă

A venit pe lume ca o zăpadă a mieilor,
 dar nu le-a făcut nicio bucurie părinților săi.
 Nu că ar fi fost oameni răi, dar mai aveau
 două fete acasă. Copil nedorit!
 Când a aflat, tatăl a exclamat: „Altă chiatră!
 Încă o gură de hrănit! și a plecat necăjit
 să se îmbete de supărare în sat.
 (s-ar fi îmbătat și dacă era băiat!)
 În satul acela, femeile ce nășteau fată

(mai mult de o singură dată) erau
 disprețuite,
 socotite nevrednice și neiubitoare!
 Atunci copila a vrut să se poată întoarce
 acolo,
 la închisoare, în pântecul mamei sale bune.
 Ce rost ar avea un copil ce-a venit
 nepoftit pe lume
 ziua în amiaza mare
 într-o zi de primăvară
 cu nămeții cât casa,
 într-o lume neprimitoare?
 Dar a rămas.
 Venirea ei pe lume avea un rost.
 Trebuia să fie scriitoare.

O femeie își poartă pe străzi

Trece în fiecare dimineață
 prin dreptul ferestrei mele
 o femeie cu părul cărunț,
 acoperit cu basma, ce-și poartă pe străzi
 și prin parcuri într-o sacoșă mândria rănită,
 umilinta și bucățele de suflet zdrențuit.

Deasupra capului ei cerul se face tot mai înalt,
privirea e din ce în ce mai absentă, spatele tot mai rotunjit de atâtea iertări. Prin orașul cu prea multe pisici și câini fără stăpân, cu destule porți de biserici pentru toți cerșetorii, ea, femeia, moare puțin câte puțin,
până ce va muri de tot și-i va băntui pe toți, acei ce n-au înțeles-o, n-au iubit-o, dar mai ales pe el!

Distanțare

Pietre căzute din munte
ne rostogolim la vale,
alunecăm,
din zi în somn,
din somn în altă zi,
mai asemenea,
mai altfel,
mai străini,
mai mici,
mai reci,
mai răi,
ne privim,
dar nu ne vedem.
Mai împreună,
dar despărțiți,
fiecare cu ocupația sa,
cu pisica sa,
cu pastilele sale,
cu durerile sale,
cu viața sa,
cu moartea sa,
distanțați,
străini până la țipăt!

Incognito

Când va muri, unii vor spune:
„Aceasta a fost o femeie credincioasă!”
Ca și cum ei ar ști ce a fost în inima,
în capul ei, dar mai ales ce a gândit Dumnezeu despre ea.
Nu, nu a fost nici fierbinte,
nici rece, a fost ca o supă reîncălzită,

așa că, într-o zi din Săptămâna Mare,
Dumnezeu a lăsat o haită de demoni să-i sfășie sufletul.

A căzut în deznădejde
și nimeni dintre oameni n-a știut,
nu s-a întrebat: ce-i cu ea? A fugit. S-a ascuns.

Poate cineva i-ar fi întins o mână să o scoată de acolo. Dar avea atâta mândrie!

Se lupta cu ei pentru vreo glorie literară,
se credea Făt-Frumos ce în luptă cu balaurul

îi taie toate capetele!

De fapt era o frică de iepure fugită din realitate în on-line „incognito”, ascunsă în spatele monitorului ca să-i pândească fără ca ei să știe.

Într-o noapte și-a revenit!

S-a aruncat în genunchi
la icoana Lui cerându-i milă și iertare,
și-a șters lacrimile,
toate conturile virtuale,
a deschis ferestrele,
ușile, porțile, inima,
s-a întors în lumea reală!

Cușca

Imediat cum ai venit în lume
cineva te smulge din pântecul mamei,
te închide într-o cușcă.

Pe ea scrie ora, ziua, numele, anul
și locul în care te-ai născut.
Apoi, tu nu ai altceva de făcut decât
să țipi, să trăiești, să crești,
să mergi în picioare,
la școală, să iubești, să faci copii,
să minți, să crezi,
să nu crezi,
să faci bani,
să faci copii,
să capeți o poziție socială și
putere asupra celorlalți
ca să ți se dea o cușcă mai mare.

Ieri eram floare în fereastră

Când aveam talia subțire,
părul lung, lucios și negru,
purtam fusta scurtă și bluza decoltată,
toate ușile se deschideau parcă singure
bagajele erau cu mult mai ușoare,
bărbații se ridicau să-mi ofere locul,
șoferul de pe autobuz mă poftea pe scaunul
din față, iar femeile măritate își
păzeau bărbații de mine.

Acum, părul e alb, fața palidă,
port ochelari, capul acoperit
și stau mai mult prin biserici.
De cele mai multe ori trec neobservată
chiar dacă am crescut copii,
am construit case și am scris o mulțime de
cărți.
În curând, un preot și o mână de oameni
mă vor așeza undeva,
cu o păturică de piatră deasupra
și o cruce la căpătâi pe care-mi vor scrie
numele și toți vor uita că
ieri eram floare în fereastră,
atât de frumos înflorită.

Ca o zăpadă

„Mic eram între frații mei”,
Ei „erau buni și mari”, au învățat multă
carte,
au plecat prin lume departe să-și facă un
nume.
*Doar eu am rămas în casa părinților mei
să am grijă de ei,*
să culeg vara mușetelul,
floarea de tei și floarea de soare,
să prășesc porumbul, să cresc animale,
păsări, porumbei.

Frații mei erau frumoși ca merii în floare!
Acolo unde sunt știu ei oare că
părinții s-au mutat tăcuți sub ninsoare?

Ambele lumi

De la prima clipire a ochilor
te-am văzut, mamă,
te-am văzut, tată.
Te-am gustat, pâine, de la
prima mușcătură a dinților,
te-am băut, apă, de la prima sete
a gurii mele.

Te-am văzut, cerule, atât de
adânc, ca o umbra a lui Dumnezeu
așternută peste mine,
ca un semn uriaș de întrebare.

Te-am simțit, soare, de la prima
rază intrată pe fereastra dinspre răsărit,
te-am auzit, pasăre, cântând
pe o floare de magnolie
în primăvera vieții. În lacrimi durere
a curs, timp după timp.

Miere din adâncul grădinilor, te-am gustat,
iar apoi durere peste durere,
ca o repetată alungare din rai.
Târziu, am primit Cuvântul
și nu l-am despărțit în silabe
ca să-mi fie punte între bine și rău,
între afirmație, negație,
trecut, prezent, viitor.

Înnoptândă va fi ultima zi
începută în lumea aceasta
și sfârșită în cealaltă,
ambele lumi!

rânduri vasluiene

Miruna Maria ZGĂVÂRDICI

*elevă, clasa a XI-a, Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși,
câștigătoare a Marelui Premiu la
Concursul județean de creație literară „Mlădițe literare”, ediția a V-a, 2023, Vaslui*

Cântecul angosului Leonard vindecă insomnii

Gura lumii și-a rezervat loc de cinste pe mâinile mele, când catadicsește că nu am mai pus în discuție de tare mult timp irelevantă existență a lumii trecute. Este ceva peste puterea mea de înțelegere, să te hrănești cu scandalitățile celui ce este nevoit să le sufere. De asemenea, când nu livrezi la timp sau nu o faci suficient, gura lumii sărută lama trădării înainte de a ți-o înfige în spate. Sângele curge șiroaie până în vârful pantofilor și se înșiră pe podea formând cuvintele „Doamne, știi ce a mai făcut aia?”

Cu toate acestea, eu nu țin ranchiună pe nimeni și pe nimic. Lumea are loc și în patul meu. Tocmai de aceea, vă invit! Oricum, vremea de afară este nevrotică, nu se cade nici să lași un câine de partea cealaltă a ușii! Rămâneți peste noapte, insist! Numai bine, mai povestim, ca vechii prieteni, deși eu nu vă cunosc când voi mă cunoașteți mult prea bine. Ați crede că mă tem de această diferență nivelară, de incertitudinea imaginii ce se reflectă în privirea celui din fața mea, dar nu este cazul. Sunt o persoană destul de stabilă, așa spune eu.

Cred cu tărie că... o clipă doar! Eu dorm pe partea stângă. M-am obișnuit așa, dar nu vă faceți griji! Nu va sta nimeni înghesuit (nu

vorbesc din experiență, ci din pură intuiție). Așa, cum spuneam, cred cu tărie că cea mai intimă experiență umană este visul. Nu mă credeți? Nu sunteți obligați. Doar priviți-o astfel, unica plăsmuire a imaginației ce este unu la unu cu gândul ascuns al ființei, cu secretul murdar ce nu iese niciodată la iveală; toate impulsurile ce se stăpânesc pe ele însele înainte de a te stăpâni pe tine pe timpul zilei, noaptea se eliberează de orice fărâmbă de rațiune și-și dau frâu liber pornirilor. Te trezești uneori înotând în propria-ți rușine, speriat de ce este capabil propriul tău subconștient. Omul din vis este omul natural, omul curajos, omul real.

Mai cred că nu ar trebui să ne respingem sinele mai neînfricat decât noi. Mai mult de atât, ar trebui să-i strângem mâna și să-l întrebăm dacă mai are loc la meditații. Cred că am putea învăța câte ceva de la el; nu tot, însă. Este important ca bariera dintre vis și realitate să rămână ireparabilă. Eu, personal, pot mărturisi că nu mi-aș dori ca eu din vis să vă vorbească acum. Doamne, câte ar mai spune (râd, dar nu e râsul meu)! Adevărul e că îmi cam stați în ceafă și mă îngrădiți. Trebuie să fiu deosebit de civilizată când vorbesc cu voi, să nu se ducă zvon mai departe că aș fi vreo necioplită. Tocmai de asta iubesc să fiu o visătoare. Aș visa mereu. Aș lăsa viața întreagă să treacă pe lângă mine, dacă asta ar însemna că aș putea visa din pruncie până în mormânt.

E fructuos să fii natural de la început până la sfârșit, să te cunoști și să te vrei așa cum ești.

Ați adormit? Nu m-am gândit că micul meu prolog v-ar plictisi. Îmi e totuna dacă dormiți sau nu, dar trebuie să recunosc că egoul mi-ar fi julit dacă nu ați fi de acord cu filozofia mea sau ați lua-o în batjocură. Mă rog, sinele meu neînfricat hiperfixează asupra unei persoane din când în când, mi se pare hilar. Mă trezesc din vis și emoțiile îmi variază, deși visez ca un copil la aceeași persoană de câteva luni. Vă cunosc, curiozitatea vă dă târcoale. Vă voi ameliora chinul și vă voi povesti, în regulă?

În visul meu, vis ce nu-mi denigrează total până și ultima fărâmă de demnitate, sunt pictoriță. Îl invit pe Leonard în garajul tatălui meu, îl priponesc pe un scaun și las ușa larg deschisă. Este mijloc de iulie și mă grăbește, vrea să termin mai repede să ne putem plimba. Tot trag cu ochiul la universul ce se dezvăluie dincolo de ușa ruginită a garajului, la oamenii de rând ce se opresc și îndrăznesc să-l privească, să se holbeze cu nerușinare la Leonard al meu. El nu-i vede, el se uită unde-i spun și arată formidabil. Își scutură capul ca un cățel în ploaie și buclele îi cad asemenea pieselor de domino într-un ansamblu implacabil de piese ciocolatii.

-Ai terminat deja?

Vocea sa se aude ca un ecou vibratil ce îmi mângâie canalul auditiv. Tac, căci niciodată nu vorbesc în timp ce lucrez. Indicațiile cu privire la poziția pe care doresc să o portretizez i le dau mereu azvârlind pensula stânga - dreapta, asemenea unui dirijor.

Doamne, sunt insuportabilă! Își repetă întrebarea de câteva ori până când se ridică și... gata. Pictura va sfârși neterminată, produs al nerăbdării sale. Îmi încleștez pumnul pe mânerul de lemn al pensulei, îmi închipui că este deja a șasea lucrare pe care o las să râncezească la naftalină. Îmi șterg mâinile de vopsea și când îmi întorc privirea îi întâlnesc ochii albaștri veseli de după șevalet.

-Ne putem plimba acum?

Râde. Râd. Plecăm ținându-ne de mână și salopeta mea este murdară de vopsea.

În visul meu cel mai îndepărtat, o mandarină este desfăcută pe blatul curat și chichița este că n-am iubit mai mult decât o fac acum. Îmi iau chitara și Leonard își scoate capul ud din baie.

-Poți cânta piesa aia care știi că-mi place? Iau peria de păr și te acompaniez vocal, haide!

Râd. Râde. Interpretez primul acord și își încordează corzile vocale formând cel mai asurzitor urlet de care un om ar putea fi capabil. Nu îl opresc. Zâmbetul lui se remarcă în fiecare notă muzicală pe care o ratează și cred că sunt martoră la cea mai splendidă melodie a lumii vii. Prin geamul nostru nu mai e cu putință să pătrundă vreo fărâmă de lumină, căci este absolut astupat de mulțimea de corpuri anoste ce se aruncă spre tenorul meu cu delăsare muzicală în ambele urechi asemenea unor fire de trandafir. Totuși, tot nu-l opresc. Cântă-ne, Leonard! Cântă-ne! Mai presus de tot și de toate, cântă-mi mie!

În visul ce mi-a devenit realitate, Leonard e plecat de acasă. Îmi e frig în oase și ninge în Aprilie. Îmi fac un ceai cu ghimbir și consum ultimele fărâme ale paradisului filipin. Mă așez la calculator și scriu povestea noastră. Iluzia poveștii noastre. Nimic nu a fost real.

„Sunt cel mai bun lucru care aproape că i s-a întâmplat.”

„Sunt colosala dragoste la care a dat cu piciorul.”

Îmi repet, încercând să mă conving că a avut vreodată nevoie de mine sau că am fost măcar un gând fugar în mintea lui supradezvoltată. Plâng în fața ecranului și nu reușesc să scriu nimic.

Încerc să mă obișnuiesc cu faptul că trăiesc într-o lume în care mâinile lui se încălzesc în buzunarele paltonului altcuiva, iar paltonul meu rămâne prăfuit în cuier. Îl voi privi privindu-mă cum sângerez și-i voi observa privirea opacizându-se când spun sub cea mai surdă respirație cum cred că o să petrec ani întregi încercând să nu necesit prezența lui. O voi spune cu bărbia în piept, cu tremur în șoaptă de parcă nu e cea mai sigură afirmație pe care am făcut-o vreodată, de

parcă acum nu este momentul final al confesiunii.

Cât de mult vreau să fiu cum vrea el să fiu. Dar ce vrea el să fiu, până la urmă? Mă întoarce pe dos și apoi mă vrea din nou pe față. Mă învâрте pe alei întunecate și când ne oprim îmi mărturisește că nu-i plac titirezii. Nu-i place nimic. Prin urmare, nu-mi place nimic. Plăsmuiesc contradicții și arunc vina cât colo, încât se întoarce cu un mecanism de bumerang ideal și mă lovește. Plâng. Râde.

În visul pe care nu l-am mărturisit nimănui, Leonard își lasă capul în poala mea și vorbim despre cărți, despre Wilde și Camus. Râde și râd. Plânge și plâng. Cârliionții lui îmi gâdilă buricele degetelor și parcă aş sta așa o viață. Vorbesc, vorbesc și nu mă mai opresc, iar el mă privește și are un zâmbet atât de tâmp și de provocator de lacrimi.

-Mă căutai, îmi spune și îi strâng degetul inelar în pumn, ca un copil distrat ce vede marea pentru prima dată; atât de dornic să se avânte cât mai departe, atât de terifiat să se desprindă de tatăl său.

Se întinde și-mi sărută fruntea.

-Mă căutai în visul tău.

Lumea arde în jurul nostru. Au izbucnit războaie în locurile unde ne-am intersectat. Universul se răzvrătește împotriva noastră și microzeii ne huiduiesc în vorbe mizere. Contează fleacurile astea cu adevărat? Îl căutam și știa în tot acest timp.

-Nu m-am oprit vreodată din a te căuta, Leonard.

În visul meu, în visul meu, ăsta nu este visul meu! Ce este asta? De ce vă găsesc până și aici? Visăm la comun sau ce? De ce încercați să-mi pătrundeți în circumvoluțiunile minții chiar și în somn să mă descoaseți? Mișeilor!

Stricaților! Nu vă ajunge vorba din lumea pământescă, vreți și mișeliile din ceresc! Martor îmi e chiar creatorul acestei capcane, nu voi mai îndrăzni să visez vreodată! Doamne, ce decor de prost gust, se vede că nu m-am ocupat eu de el! În așa univers nici propriul corp nu-mi dă ascultare, ce să mă mai aștept de la conștiință. Cine știe ce mârlnii îndrug și voi, lei și leoaice flămânde, sunteți aici să captați orice undă sonoră ce-mi părăsește gâtul. Și ce-i cu valul ăsta de lumină? Dați de la voi cu nemiluita? Opriti-vă! Nu-mi mai împingeați picioarele spre faux-paradisul ăla spălăcit!

În visul în care îmi e tot mai greu să cred, dragostea nu este un mit. Este ora prânzului, într-o zi de aprilie și soarele are tot locul din lume să-mi inunde baia. Îmi îngrop nasul în loțiune solară și iubirea pe care am așteptat-o o viață este acum în parcul din centru și mă așteaptă. Caserola de căpșuni luată de mama este pe masă și ies. Nu m-am mai ferit de atât de mult timp. Un cor angelic îmi înconjoară întregul corp infim și lumina paradisiacă îmi trece prin pleoape. Deschid reflexiv ochii.

...

Oh, doamne! Pesemne că am adormit, îmi cer mii de scuze! Oricum, cred că nici dumneavoastră nu ați mai stat mult cu ochii beliți pe pereți. Spun asta deoarece ne-am întâlnit, de câteva ori, în visul meu. De gura lumii nu scapi nici în somn; se strecoară, cumva, până și-n vis adunarea băgăcioasă. Dar gata, nu mai contează. E iar dimineață și visul a luat sfârșit.

Una peste alta, sper că odihna în cadrul meu utopic nocturn v-a fost prielnică tuturor. Merg să pun cafeaua pe foc, poate mai povestim la o ceașcă. Bună dimineața, lume!

scriitori vasluieni din țară și diasporă

Eugen COJOCARU

Farmacul locului în care am văzut lumina zilei ne creează un sentiment unic – cel de „acasă” - chiar dacă dorim să cunoaștem locuri noi, să întâlnim oameni noi, să călătorim pentru a ne îmbogăți universul cunoașterii, să ne bucurăm ochii, mintea și sufletul cu frumusețile lumii. De aici, de acasă, au plecat mulți oameni valoroși care ne inspiră și care ne ajută să apreciem mai mult efortul lor de a oferi celorlalți ceea ce ei știu să facă mai bine - să trezească emoții, să împărtășească din propria lor zestre sufletească. Unul dintre aceștia este Eugen Cojocaru, vasluian trăitor la Cluj-Napoca, cu un „popas” de 25 de ani în Stuttgart, Germania.

„Am făcut din viața mea o artă”¹³⁴, susține scriitorul și jurnalistul Eugen Cojocaru. Scrie articole, interviuri, reportaje, poezii, povestiri, critică de teatru și film, studii de istoria și teoria artei, multe fiind traduse în engleză, franceză, germană. Pentru el, succesul este să

scrii o carte atât de bună încât să ajungă la inimile oamenilor.

S-a născut în Vaslui pe 11 decembrie 1965, dar s-a mutat cu familia în Cluj-Napoca unde a locuit până în 1990. Între anii 1982-1987 urmează cursurile Facultății de Litere, secția română-engleză, din cadrul Universității Babeș-Bolyai. În timpul studiilor universitare devine corespondent la mai multe publicații din țară: „Echinox”, „Făclia”, „Napoca Universitară”, „Steaua”, „Tribuna”, iar după 1990 publică la „Astra”, „Convorbiri literare”, „Familia”, „Poesis”, „România literară” ș.a. De asemenea, publică și în ziare și reviste („Cuvântul românesc”, „Dorul”, „Ithaka”, „Lumea românească”, „New York Magazine”, „Observator”, „Origini”, „Vocea ta” etc.) din Canada, Danemarca, Franța, Irlanda, Germania, U.S.A.

La 22 decembrie 1989, alături de alți entuziaști, se numără printre fondatorii revistei săptămânale „Atlas-Clujul liber”, prima publicație liberă, independentă, anticomunistă, la care a fost redactor-șef până în august 1990 când primește invitație de o lună în Statele Unite din partea unei universități californiene. În urma acestei călătorii, se hotărăște să rămână în Occident, stabilindu-se în Germania unde primește azil politic.

Își continuă activitatea jurnalistică în calitate de corespondent extern în Germania la publicațiile „Astra”, „Curierul Național”, „Evenimentul zilei”, „Monitorul de Cluj”, „România liberă” etc., timp în care

¹³⁴ „Cine ești tu... Eugen Cojocaru?”, interviu realizat de Gabriela Roman în cadrul emisiunii „Cine ești tu...?” la postul NCN TV Cluj, 4 mai 2018.

preocuparea pentru traiul de zi cu zi îl face să întrerupă activitatea literară pentru o perioadă. Între anii 1992-1994 face studii de marketing și publicitate în Hamburg.

Este co-fondator al Comunității Ortodoxe Române „Nașterea lui Iisus Cristos” (1997) și al Asociației Germano-Române – AGERO (2000), ambele în Stuttgart; a fondat și coordonat în primii ani Cenaclul Cultural și Revista AGERO (2001).

Reluându-și preocupările literare, în 1998 termină primul volum al unei proiectate quadrilogii a spiritului românesc decodat pe linie ludic-ironică: *Rezistența veselă sau D’ale Balcanismelor*. Astfel, volumul, publicat la Editura Clusium, Cluj-Napoca în 2000, constituie debutul său editorial, fiind lansat un an mai târziu și la Uniunea Scriitorilor Români, Filiala Cluj, la care au prezentat prof. dr. Mircea Muthu și scriitorul Constantin Zărnescu. Volumul se bucură de succes la public și critică literară; în 2020 reeditează romanul (refăcut și adăugit) la Editura Hoffman, Slatina.

În 2003 publică volumul de istoria și teoria artei *Arta – Concept și Istorie. O definiție a artei moderne* la aceeași editură clujeană, lansat la Cluj-Napoca și Baia Mare.

În martie 2006 publică romanul *Big Bangs Back* la Editura Ideea Europeană, București, volum ce reflectă o echidistanță spirituală față de Est și Vest/ perioada petrecută în SUA, sistemul comunist și Revoluția din Decembrie 1989 și perioada de tranziție. În același an, la Editura Crigarux din Piatra-Neamț îi apare *Plimbare pe tăișul gândului*, volum de poeme la editura specializată în lirică a criticului literar și de teatru Cristian Livescu; de asemenea, este prezent cu povestirea *Die kühle des letzten Bildes/ Răcoarea ultimului tablou* în antologia *Rumänische Schriftsteller in Deutschland/ Scriitori români în Germania* la Editura Radu Bărbulescu, München.

În 2007, urmează tipărirea la Editura Ideea Europeană, București, a unei culegeri de articole publicate între 1992-1996 despre situația României în lume, cum e văzută în

Occident, politica Vestului față de ea, eseuri despre Zeitgeist-ul actual, situația internațională, viitor etc. sub titlul *Șocul viitorului – România*.

După o lungă și intensă documentare, apare în 2008 la Editura Crigarux din Piatra-Neamț volumul *IISUS* care constituie o viziune nouă și aprofundată a adevăratei personalități ce a revoluționat istoria omului, proiectându-ne în umanitate; ediția a II-a, revăzută și adăugită, apare la Editura Ecou Transilvan, Cluj-Napoca, în anul 2022.

În 2009 scrie *The Windows – And I kissed that heaven too*, un volum de teatru (trilingv: română, engleză, franceză) publicat la Editura Crigarux, Piatra Neamț, despre renumitul solist Jim Morrison (*The Doors*); îi apare volumul de proză scurtă *Fața nevăzută a Lunii* la Editura Pergamon, Bistrița.

În 2011 apare *Plimbare pe tăișul gândului*, volumul 2, la Editura Crigarux, Piatra Neamț; reeditează romanul (refăcut și adăugit) *Big Bangs Back* cu titlul *Iubiri, Revoluții și alte libertăți* la Editura Ecou Transilvan, Cluj-Napoca.

Anul 2012 vine cu volumele *Liebe, Revolutionen und andere Freiheiten*, traducere în limba germană a romanului *Big Bangs Back*, 2011, Verlag Radu Bărbulescu, München; se bucură de o cronică bună în *Süddeutscher Zeitung/* august 2012; *The Windows, Mafia&Artistul, Adam&Eva* – teatru, bilingv: română/germană, Editura Eikon, Cluj-Napoca; *Rajasthan* – povestire cu ilustrații, trilingv: română/ engleză/ germană, Editura Eikon.

În 2014, publică *Theater - The Windows, The Mob&The Artist, Adam&Eve, Neanderthal Stylin’* – patru comedii, în limba engleză, la Editura Colorama, Cluj-Napoca; piesa *Mafia și Artistul* este difuzată la Radio România Internațional, iar *Adam și Eva* la Freies Radio Stuttgart.

Traduce în limba germană volumele lirice *Secreta petrecere a nepetrecutului/ Das geheime Vergehen des Unvergehens* (2015) și *Elixirul albastru / Das blaue Elixier* (2016) de Rodica Scutaru-Milaș, Editura Ecou

Transilvan, Cluj-Napoca/ Klausenburg.

La 18 iunie 2017 are loc premiera piesei *Adam, Eva și...* la Teatrul National Cluj.

În 2019 publică volumul de cronici de teatru *Viața e o scenă – Cronici de teatru fără mască!* la Editura TRIBUNA, Cluj-Napoca.

Are numeroase lecturi și interviuri pentru presă, radio (Radio România, Radio România Internațional) și televiziune (TVR 1,3, TVR Cultural, Internațional ș.a.) în țară și pentru presă și radio (SWR/Radio Contra, Freies Radio Stuttgart, Deutsche Welle) în Germania, USA, Canada, Danemarca, Franța etc.

Este prezent în numeroase antologii printre care: *Clujul din cuvinte*, Editura Casa Cărții de Stiință, Cluj-Napoca, 2008; *Transilvania, mon amour* – germană, Editura Hora, Sibiu, 2009; *Jahrbuch für das Neue Gedicht* – Colecția *Frankfurter Bibliothek*, Editura Klaus F. Schmidt, Maçon&Brentano Gesellschaft, Frankfurt, 2010; *Florilegiu poetic vasluian*, Bârlad, Editura Sfera, 2015 ș.a.

Pentru volumele sale a fost răsplătit cu premii precum: *ARTA – concept și istorie*: premiul I la categoria *Eseuri&Critică de artă și literară* al Asociației Internaționale a Artiștilor Români / LITERART XXI – 2003; *Big Bangs*

Back: revista de cultura „Discobolul” Alba Iulia - „Cel mai bun roman al anului 2006” și propus pentru Premiile USR; Premiul „Ion Băieșu” al Fundației Geo Saizescu pentru romanele *Rezistența veselă sau D’ale balcanismelor* și *Big Bangs Back* – 2012 ș.a.

Din anul 2003 susține direct arta plastică română și internațională ca galerist și impresar, organizând numeroase expoziții în România, Germania și Belgia. Este co-fondator și co-proprietar al Galeriei de Artă „NAHVISION” Stuttgart – 2003. Este fondator al Parohiei Româno-Ortodoxe „Nașterea lui Isus Cristos” Stuttgart, 1996.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România din 2010, Filiala Cluj, vicepreședinte al Asociației Scriitorilor Români din Germania, membru al Asociației Internaționale a Artiștilor Români - LITERART XXI, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

Din martie 2015 s-a stabilit înapoi la Cluj Napoca, unde își continuă activitatea literară și cultural-artistică.

Eugen Cojocaru se înscrie în rândul scriitorilor care, prin har și dăruire, îmbogățesc patrimoniul cultural și spiritual al județului Vaslui, titlurile prezentate mai jos putând fi lecturate și în biblioteca noastră.

Liliana MOGA,
șef Serviciu Informatizare, Informare bibliografică,
Prelucrarea și completarea colecțiilor,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

medalioane literare

ANIVERSĂRI

Sterian VICOL la 80 de ani

Poet, profesor, gazetar, Sterian Vicol s-a născut la 9 mai 1943 în satul Țuțcani, județul Vaslui. Urmează Liceul Pedagogic din Galați (1963) și Facultatea de Filologie din București (1973).

Debutează în revista „Amfiteatru” în anul 1968. Editorial debutează cu volumul *Harfele grâului* în anul 1976.

Colaborează la publicații precum: „Ateneu”, „Bucovina literară”, „Convorbiri literare”, „Contemporanul”, „Cronica”, „Dacia literară”, „Luceafărul”, „Poesis”, „Porto-Franco”, „Tomis” ș.a.

Lucrări publicate: *Harfele grâului*, 1976; *Corabia seminței*, 1978; *Edena*, 1981;

Vânătoare nocturnă, 1981; *Sigiliul grădinii*, 1983; *Lacrima învingătorului*, 1984; *Repaosul focului*, 1986; *Vindecare în păcat*, 1991; *Daimonia*, 1996; *Corabia – labirintul celălalt* (volum bilingv român-francez), 1996; *Sunt putred de tine*, 1998; *Domnișoara Cucută*, 2001; *Clipa tăind subțire hohotul zăpezii*, 2003.

Din anul 1983 este membru al Uniunii Scriitorilor din România; membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România și președinte al Societății „C. Negri” din Galați.

Este redactor-șef al revistei de cultură „Porto-Franco” (2000) care apare la Galați din februarie 1990, al cărei fondator este.

Bibliografie:

Dicționarul biografic al literaturii române: DBLR, Aurel Sasu. Vol. 2, (M - Z). Pitești: Paralela 45, 2006;

1500 scriitori români clasici și contemporani: un dicționar bibliografic esențial, Boris Crăciun și Daniela Crăciun-Costin. Iași, Porțile Orientului, 2010;

<https://uniuneascriitorilorfilialaiasi.ro/vicol-sterian/>.

Vasilian DOBOȘ la 70 de ani

Poet, publicist, pictor, Vasilian Doboș s-a născut la 19 iunie 1953 în comuna Costești, județul Vaslui.

Este absolvent al Liceului „Gheorghe Roșca Codreanu” din Bârlad și al Școlii de Poligrafie „Dimitrie Marinescu” din București. De asemenea, este licențiat în Arte grafice în cadrul Academiei de Arte Plastice „George Enescu” din Iași. Obține titlul de doctor în științe filologice cu lucrarea *Imaginarul apocaliptic* (2008) la Facultatea de Filologie, Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași.

Debutază editorial în anul 1996 cu volumul de versuri *Liniștea prin dezvoltare*.

Colaborează la „Biblos”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Dacia literară”, „Est”, „Evenimentul”, „Hyperion”, „Luceafărul”, „Poezia”, „Sympozion”, „Steaua” etc. Lucrări publicate: *Liniștea prin dezvoltare*, 1996; *Dumnezeu în direct*, 1999; *Despărțirea de om*, 2001; *Turnul de pândă*, 2003; *Despărțirea*

de Tom și Jerry, 2009. A colaborat la albumele: *Prin Iașii de odinioară, Eminescu – o monografie în imagini*, (inițiat de Muzeul Literaturii Române din Iași), *2000 de ani de creștinism* (realizat de Muzeul „Vasile Pârvan” din Bârlad).

Din anul 1996 este muzeograf la Muzeul Literaturii Române Iași, iar în perioada 2000- 2006 este redactor-șef al Editurii Junimea. Este de asemenea director al Editurii Opera Magna. Este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România (1997).

Este deținător al Premiului pentru poezie în cadrul Concursului Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul” (Botoșani, 1987) și al Premiul Asociației Scriitorilor din Iași (1996).

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România. În anul 1996 obține Premiul Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Iași.

Bibliografie:

Dicționar biografic al literaturii române, Aurel Sasu, vol. 1 45 A-L. Pitești, Paralela 45, 2006, p. 499;

Univers cultural și literar: Dicționar, Ioan Baban. Iași, PIM, 2008, pp. 136-137;

Personalități bărlădene: Dicționar, Oltea Rășcanu Gramaticu, vol. I A-J. Iași, PIM, 2012, pp. 306- 307;

Scriitori vasluieni, Theodor Codreanu. București, Tritonic, 2019, pp. 290-291.

**Anca-Elena CHELARU, bibliotecar,
Serviciul Informatizare, Informare bibliografică,
Prelucrarea și completarea colecțiilor,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

medalioane literare

COMEMORĂRI

George TALAZ

(18 octombrie 1898 – 2 martie 1973)

Poetul George Talaz (pseudonimul literar al lui Gheorghe Antonescu) s-a născut pe 18 octombrie 1898 în satul Toporăști, comuna Pungești, județul Vaslui. A încetat din viață pe 2 martie 1973 la București.

Urmează primele cinci clase la școala din satul natal. Apoi intră ucenic la „Cooperativa” din comuna Pungești.

În 1912 pleacă la București unde intră ucenic la o fierărie, după care se angajează la Institutul „Pasteur”. După doi ani este angajat la spălătoria și curățătoria de lux „Ana Figa” unde, în timpul liber, citește mult și vizitează expozițiile capitalei. Se angajează servitor la Liceul internat „Principele Carol” cu ajutorul directorului revistei „Flacăra”, Constantin Banu. Aici îl cunoaște pe criticul literar Mihail Dragomirescu, care îi citește încercările poetice și îl ajută atât material, cât și spiritual. O perioadă a fost ajutat financiar și de directorul ziarului „Dimineața”, Constantin Mille, care i-a oferit o bursă. Acestuia i s-au

alăturat poetul George Coșbuc și administratorul Casei Școalelor, Mihail Popescu, care i-au oferit sprijin material.

Având un spirit pătrunzător și fiind dornic de învățătură, este îndemnat să-și continue studiile la Liceul „Principele Carol”, doar că, având o stare precară de sănătate, este trimis să se recupereze la țară în satul natal.

În timpul primului război mondial se refugiază la Iași unde este curier la Ministerul de Interne. În capitala Moldovei îi cunoaște și este încurajat de Alexandru Vlahuță, Ion Minulescu, Octavian Goga, Mihail Sadoveanu etc.

După război, se întoarce la București, unde frecventează ca audient cursuri la Facultatea de Litere și Filosofie și participă la șezători studentești. Talentat fiind la desen și pictură, este admis la Școala de Arte Frumoase din București, unde îi are printre profesori pe pictorii Frederic Storck și George Demetrescu Mirea.

În anul 1924 are prima expoziție personală de pictură care are succes, ultima sa expoziție fiind în 1968. Pentru un timp pleacă la Paris unde cunoaște militanți de stânga cărora li se alătură în acțiunile politice ale acestora.

Debutează în 1916 la revista „Flacăra” cu versurile poeziei „Într-un bordei sărac”. Este redactor la ziarul „Sămânța”, apoi face parte

din conducerea publicațiilor „Scânteia satelor” și „Vestea satelor”.

Colaborează la publicații precum: „Azi”, „Cele trei Crișuri”, „Cetatea literară”, „Cuvântul liber”, „Falanga”, „Familia”, „Gândirea”, „Orizont”, „Revista Fundațiilor Regale”, „Ritmul vremii”, „Tribuna poporului”, „Universul literar” ș.a.

Lucrări publicate: *Flori de lut* (1920), *Râsul apei* (1923), *Soare* (1926), *Fântâna* (1938), *De vorbă cu fierul de plug* (1949), *Hai să ne întovărășim, pământul să-l muncim* (1949), *Pentru dreptatea câștigată* (1949), *Armonii în*

zori (1961), *Treptele împlinirii* (1967), *Poezii* (1968).

Obține Premiul Societății Scriitorilor Români în anii 1923 și 1929.

Bibliografie:

Dicționarul general al literaturii române, coord. general Eugen Simion. Vol. S-T. București, Univers Enciclopedic, 2007, p. 617;
Valori spirituale vasluiene (biobibliografii), Traian Nicola. vol. II, P-Z. Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, 2001, pp. 480-490;

Constantin MANEA

(26 mai 1958 – 15 martie 2023)

Epigramistul Constantin Manea s-a născut la 26 mai 1958 în comuna Roșiești, județul Vaslui. S-a stins din viață la 15 martie 2023.

După școala primară și gimnaziul urmate în satul natal, frecventează Școala pedagogică (Colegiul) din Bârlad, pe care o absolvă în anul 1979. Este repartizat ca învățător în orașul Negrești și lucrează până în anul 1995 la Școala Specială. Între timp urmează cursurile Facultății de Drept a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, finalizate în anul 1994.

Din 1995 lucrează ca jurist la Inspectoratul Școlar Județean Vaslui.

Debutul ca epigramist a fost găzduit de celebra revistă „Urzica” în 1980. Își îmbogățește aria colaborărilor la „Papagalul”, „Flacăra – Rebus”, „Rebus” (Timișoara), „Vremea Nouă”, „Adevărul”, „Flacăra Iașului”, „Opinia”, „Jurnalul de Vaslui”, „Est”, „Clepsidra”, „Elanul”, „Meridianul” etc.

Editorial debutează în anul 1994 cu un volum în colaborare cu Ion Mititelu, *Picătura de acid*. Urmează o serie de volume editate sub patronajul Casei de Cultură din Vaslui, unde funcționează Cenaclul Umoriștilor vasluieni „Constantin Tănase”, devenit mai târziu „Valentin Silvestru”, sub îndrumarea criticului și istoricului literar Teodor Pracsiu.

Constantin Manea este prezent cu câte un consistent grupaj de epigrame în seria de mini-antologii coordonate și prefațate de Teodor Pracsiu: *Plecat-am nouă din Vaslui* (1996), *Numai înțelepții râd sau Zmeul cu trei capete* (1998), *Satana... în mini-jup* (2000), *Treptele devenirii; Ridendo* (2002), *Sechestrați în... umor* (2004), *Corecții cu zâmbete* (2006), *Tichia de mărgăritar* (2008).

La ediția din anul 1996 a Festivalului de Umor „Constantin Tănase” Vaslui obține premiu pentru epigramă.

Bibliografie:

O de autori în căutarea unui Festival:
Antologie de literatură satirico-umoristică din
colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu

Spătarul” Vaslui. Coord. Liliana Moga. Editura
Arvin Press, București, 2020;

*Pe la noi, pe la Vaslui, Râsul e... la locul
lui!*: Antologie de literatură satirico-umoristică
din colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae
Milescu Spătarul” Vaslui.

Ion BORODA**(7 noiembrie 1938 - 21 martie 2003)**

Poet „al singurătății”, Ion Boroda s-a
născut la 7 noiembrie 1938 în comuna
Grivița, județul Vaslui, și s-a stins din
viață la 21 martie 2003 în Iași.

Urmează studiile gimnaziale în satul
natal, Liceul „Gheorghe Roșca Codreanu” din
Bârlad și Facultatea de Drept a Universității
„Al. I. Cuza” din Iași.

A fost muzeograf la Galata-Iași de sub
patronajul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.

Editorial, debutează cu volumul de
versuri *Scrisori din Salina* (1981). Colaborează
la diverse ziare și reviste din Iași precum:
„Convorbiri literare”, „Cronica”, „Dacia literară”,
„Opinia”.

Lucrări publicate: *Scrisori din Salina I*
(1981), *Scrisori din Salina II* (1982), *Primate retur*
(1984), *Corabia subpământeană* (1985),
Pământ fără somn (1991), *Troparele Galatei*
(1996), *Noaptea șoimului* (1998) și *Cerul dintre
ziduri* (2002).

A fost membru al Uniunii Scriitorilor din
România.

Bibliografie:

[https://www.ziarulevenimentul.ro/stiri/
moldova/ion-boroda-poet--217410796.html](https://www.ziarulevenimentul.ro/stiri/moldova/ion-boroda-poet--217410796.html);

[https://arhiva.bzi.ro/halal-de-mine-sint-
pensionar-6258](https://arhiva.bzi.ro/halal-de-mine-sint-pensionar-6258);

*Scriitori și Publiciști Ieșeni
Contemporani: Aniversări și Comemorări
2023* Iași. Editura Asachiana, 2023.

**Anca-Elena CHELARU, bibliotecar,
Serviciul Informatizare, Informare bibliografică,
Prelucrarea și completarea colecțiilor,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

taifasuri culturale

„RĂZEȘII” DIN DODEȘTI

Sunt în jurul nostru oameni valoroși, dar care nu iubesc reflectoarele și sunt greu de abordat când îi întrebi despre ei, despre activitatea lor profesională, nu pentru a le cere socoteală, ci pentru a-i aprecia și felicita. Acești oameni reușesc din când în când să apară în ochii noștri prin munca enormă pe care o pun la baza tuturor activităților frumoase pe care le privim. Un astfel de om am întâlnit în comuna Dodești, un astfel de constructor de frumos aș vrea să prezint cititorilor. Așa că îmi permit să fac un laudatio coregrafului Ionel Roșu, pentru că despre el este vorba în rândurile de mai jos. Așadar, l-am invitat să-mi prezinte câteva aspecte din povestea existenței sale: *M-am născut în secolul și mileniul trecut (1947) în comuna Mogoșești din județul Iași...*

Ionel Roșu a fost predestinat să transmită mai departe tradiția și dansul popular atât din zona Moldovei, cât și din celelalte zone ale țării. Este absolvent al Școlii Populare de Artă din Iași, alături de mari nume ale tradiției populare (Traian Popa – balerin, Dinu Ștefan și Tudorel Stănescu – maestru coregraf).

...În Dodești am venit în anul 2006, la chemarea domnului Corneliu Teodorescu, director al Școlii Gimnaziale „V.I. Popa” din localitate, și a domnului Ovidiu Simion, directorul Căminului Cultural, unde am pus bazele primei formații de dansuri populare „Răzeșii”, dar am abordat și dansul stilizat, și dansul de societate. Primăria nou înființată, prin Consiliul Local și domnul primar Victor Popa, a susținut înființarea trupei.

Când ați început această activitate?

Sunt instructor de dans popular din anul 1968. Am început la Iași, apoi Bârlad, Banca, Dodești, Pogonești, Bogdănești. Profesez și astăzi cu pasiune chiar dacă sunt de câțiva ani la pensie.

Ce premii ați câștigat?

Am primit câteva premii!... Cu „Răzeșii” din Dodești am participat la „Hora din străbuni” 2017, 2019, dar am participat și la toate festivalurile județene cu toate formațiile unde am fost instructor. Mai presus decât a aduna premii (și au fost destule), am considerat că misiunea mea este să salvez ce se mai poate salva din zestrea costumului și dansului popular din

zonele unde îmi desfășor activitatea. Așa că am instruit formații în Dodești, Pogonești, Banca Sat, Banca Gară, Bogdănești...

La Dodești am avut și am cea mai frumoasă colaborare atât cu administrația locală, cât și cu Căminul Cultural. Cea mai grea muncă de lămurire trebuie făcută cu copiii care nu mai sunt atrași de activitățile culturale, în special de cele tradiționale. ...Am colaborat încă din tinerețe cu maestrul coregraf Gigi Ilașcu, cu instituțiile culturale din județ și municipiu, în special cu Ștefan Șerban și Dan Ravaru cu care m-am intersectat în activitatea mea.

Cum vedeți evoluția formației de dansuri populare „Răzeșii” din Dodești în anul 2023?

Anul acesta suntem în formarea și încheierea unui nou grup de dansatori, dată fiind situația copiilor care după absolvirea clasei a VIII-a părăsesc localitatea mergând să-și continue studiile.

Îmi doresc să pot încheia formația și să ne vedem pe scena concursurilor zonale și județene. Am o colaborare strânsă cu Lucian Onciu, director al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui, când vine vorba despre activitățile județene.

Din păcate, societatea actuală nu mai pune accent pe tradiții și folclor și dacă nu am insista să atragem și să instruiam copiii am risca să pierdem tradiția moștenită de la înaintași.

De obicei un instructor, un profesor, pregătește discipoli pentru a-i continua activitatea. Aveți urmași în profesie?

Da, am. Un fost elev și coleg de la Ansamblul de cântece și dansuri „Balada” Bârlad, care este foarte talentat și foarte serios, având aptitudini de instructor coregraf. Actualmente, Mihai Micu este instructor la formațiile de dansuri populare din comunele Ivești și Zorleni.

Răzeșii din comuna Dodești

Dansatori de la Dodești 2011

Cu coregraful Gigi Ilașcu, în anul 1970 la Teatrul „V.I. Popa” din Bârlad

„Micii răzeși” din comuna Pogonești

Formația „Crățele” din Banca Sat

Mihai APOSTU,
bibliotecar, Biblioteca Comunală Dodești

taifasuri culturale

DIALOG RIMAT CU JANDARMUL-POET VLAD POIANĂ

A.T.
Fiind colegi de... vers, este firesc
Să folosesc un ton prietenesc,
Așa că, Vlad, îți zic acum mersi
Pentru voiajul între-a fi și a simți.

V.P.
*Ar fi cu totul nefiresc
Să nu răspund prietenesc
Amicalei provocări.
Dă drumul, deci, la încercări!*

A.T.
Spune-ne ceva despre locu-n care
Soarta a decis să vii pe-acest pământ.
Cu siguranță, n-a fost întâmplare...
Eu cred că întâmplarea-i doar cuvânt.

V.P.
*Nu intru-n metafizic, că-s profan,
Ce pot a spune cât mai natural
E că pornirea-mi este de țăran:
Satul Bogdana, Dispensar Rural.*

A.T.
Te-ai născut într-o familie cu carte
Și asta aș numi-o binecuvântare
Învățătura, iată, te-a purtat departe
Cine ți-a insuflat dorința de creare?

V.P.
*Știe azi orice proclat:
Românul e născut poet!
Iar mama m-a făcut taman
Urmaș de dac și de roman.*

A.T.
Istorisește-ne despre pregătire
Și despre parcursul tău profesional
Învățător, jandarm, dar poet... din fire...
Un Vlad pragmatic sau sentimental?

V.P.
*Ca-nvățător am fost echilibrat
Cu, evident, ceva orbecării.
Nici ca jandarm nu cred că m-am schimbat:
Sunt un banal amestec de trăiri.*

A.T.
Îți mai amintești prima epigramă
Și ce te-a inspirat să o creezi?
Să fi fost motivat de-a peniței... armă
Dorindu-ți nedreptăți să sancționezi?

V.P.
*Citind destul de mult din Păstorel,
Maestrul epigramei negreșit,
Inconștient, am vrut să scriu ca el,
Dar am țintit prea sus și n-a ieșit.*

A.T.

Eu te-am cunoscut ca un iscusit
Creator de rime, mai ales rondel,
Dar talentul și felu-ți mucalit
Nu te-au lăsat să te rezumi la el.

V.P.

*Că e catren, că e rondel, că-i proză,
Pastel sau poezie de amor,
Încerc în toate să strecor o doză
De veselie. Vreau să scriu umor.*

A.T.

Și ca o confirmare că scriitor
Meritos pentru Vaslui chiar ești,
Stă mărturie premiul la Festivalul de Umor
Despre care te-aș ruga să povestești.

V.P.

*E-adevărat. Luat de val
Și profitând de liberul acces,
Am concurat la Festival
Cu, mă laud, ceva succes!*

A.T.

Știu că ai în lucru câteva proiecte...
Dar oare când vom primi de la tine
Primele scrieri cuprinse-ntre coperte?
S-au tot adunat și nu-s deloc puține.

V.P.

*E greu să dau acum răspuns,
Nu prea am scrieri omogene.
Apoi, mai e un neajuns:
De mic sunt suferind de lene.*

A.T.

Cum este să fii jandarm și poet?
Mie chiar îmi pare o misiune grea...
Ori poate că acesta e marele secret:
Să pari mai dur, dar cu muza să nu fii așa?

V.P.

*Când dup-o rimă-mi crapă buza,
Lipsit de inspirație,
Nu fac ca unii să-mi bat muza:
Bat câmpii. Dar cu grație!*

A.T.

Nu te-am întrebat despre iubire,
Despre ce te face să zâmbești,
Despre speranță, împlinire
Ai vrea să ne împărtășești?

V.P.

*În viață m-am ferit mereu,
(Stilistic este păgubos)
Să dau răspunsuri tip, clișeu.
Și totuși: Iubesc ce-i frumos!*

A.T.

În încheiere, țin să-ți mulțumesc
Pentru sinceritate și timpul acordat
Și doar atât să cer mai îndrăznesc:
Oferă-ne rondelul preferat!

V.P.

*Rondel preventiv
Soției Alina*

*Tu, dragă, știi că te iubesc.
Ți-am spus-o de atâtea ori
Că, uite, mă și trec fiori
De teamă să nu plictisesc.*

*Surse mai sunt, se mai găsesc,
Dar să nu-i crezi pe detractori.
Tu, dragă, știi că te iubesc,
Ți-am spus-o de atâtea ori.*

*De-o fi greșit ca să pășesc,
Nu că-mi doresc, dar uneori
Dau de agenți provocatori,
Țin de pe-acum să întăresc:
Tu, dragă, știi că te iubesc!*

**realizat de Alina TANASĂ, bibliotecar,
Serviciul Informatizare, Informare bibliografică,
Prelucrarea și completarea colecțiilor,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

note de lectură

VOCEA SUFLETULUI ÎN POEZIA SILVICĂI GRUIA

Volumul de poezii *Treptele sufletului* ne duce cu gândul la treptele de evoluție, cu speranța că evoluăm pe fiecare dintre ele. Nici nu contează vârsta, în fiecare din noi trebuie să stăruie dorința de înălțare a sufletului prin tot felul de încercări pentru a găsi lumina și frumusețea lumii.

Poeziile din acest volum sunt izvorâte din adâncimi de suflet, din iubire, neliniști, căutări și frământări. Tematica e diversă: iubire și natură, istorie și credință, satul cu problematica sa în zilele noastre, meditații asupra existenței lumii, aspecte din fascinanta mitologie. Autoarea ne propune o incursiune prin această tematică, unele poeme ne fac sufletul să vibreze, altele răscolesc cu duioșie amintiri.

Poeziile prezentului volum, fără a se încadra într-un curent literar, fără o ordonare tematică, exprimă sentimente și emoții din cele mai diverse. Prin versuri se plimbă o notă de tristețe și melancolie privind oameni, întâmplări, fapte și ne putem explica de ce autoarea ne spune că trăiește într-un „secol

egoist”, când nici iubirea nu vine. În formula de vers rimat sau liber construiește o viziune proprie despre iubire. Plânge după pierderea iubitului și constată cu durere că iubirea s-a prăbușit în „deriziune”. Speranța rămâne și gândul îi zboară spre o iubire ca „o baladă cu glas de vioară”, fiind convinsă că ochii iubitului „sfidează veșnicia”. Crește treptat, treptat dorința și ar vrea ca el să fie un „asteroid” și ea o „cometă mare”, însă iubirea se pierde în „spații siderale”. Iubirea, pentru autoare, este „nemuritoare”, devine pământeană și ar vrea ca ea să fie o „odaliscă” și el „un sultan iubit”.

Se întoarce în copilărie și zărește „umbra bunicii” care „străjuiește încă”, bunicul cu „fața brăzdată”, mama ce-și aprindea în zi de sărbătoare „candelă în tindă”. Un dor, fără spațiu și nelimitat de timp, o copleșește și o roagă pe sora sa, trecută prea devreme „de partea umbrei”, să vină măcar în vis.

În poeziile „Rugăciune” și „Un semn” afirmă că doar credința aduce salvarea planetei de toate relele.

Elementele de istorie sunt strecurate în poeziile „La Podul Înalt”, „Poporul meu”, „Vaslui”. Poezia reprezentativă la această temă este „La Podul Înalt” pentru faptul că prin versuri creează imagini deosebite: Ștefan este „viu”, descrie statuia și parcă îl vezi cum se desprinde și cheamă la luptă oștenii.

Cu spirit fin de observație și sensibilă la ce se petrece în împrejurimi, redă comportamentul unor vietăți („Bondarul”, „O întâmplare cu tâlc”), dialoghează cu natura („Dialog”) și surprinde dezbaterea unui „sobor de copaci” („Revolta copacilor”) care decide să plece pe altă planetă.

Se inspiră și din mitologie scriind despre: Solomon, Narcis, Lucifer, Orfeu și Euridice, Eros, Labirintul și Ariadna; prezintă trăsături, caracteristici, comportamente.

Viziunea despre lume este pusă în dezbatere, pornind de la vorbele celebre ale filozofilor Platon și Heraclit. Se întoarce în prezent și constată transformările la sat („Satul părăsit”), războiul și consecințele sale, întâmplarea de la Tanacu - Vaslui.

Din punct de vedere stilistic se remarcă existența versurilor de factură clasică, dar și versuri libere structurate ca pe niște texte așezate în proză din care curg idei ce te determină să reflectezi.

Poeziile sunt înfrumusețate cu epitete, e drept mai puține („brăzdate”, „lividă”, „tandru”), se strecoară personificări („soborul copacilor” - stau la sfat, „salcia plânge”), poposesc și câteva metafore („inimă de zori”, „petală de lumină”, „cor de toporași”). Cu multă dărnicie ne oferă expresiile frumoase ce declanșează emoții: „osia lumii se clatină”, „Plouă în sufletele lor/ înghețate de atâta tăcere.”, „cerul a pălit”, „stelele au sclipit ostenite în amurg”, „se stinge veacul”, „ochii tăi sfidează veșnicia” etc. În poeziile sale, rimele parcă închid gândurile, alteori se destramă și gândurile se eliberează, se răsfiră lăsând loc versului liber, care nu se conformează cu regulile ritmului și rimei. Modalitățile de exprimare sunt diverse: dialog, monolog, descrieri. Uneori cuvintele sunt

cumpănite, alteori sunt lăsate să se plimbe în voie.

Autoarea se autodefinește și spune că e „fir de praf în nemărginirea stelară”, „neîncrezătoare în eul meu” și concluzionează cu o oarecare amărăciune: „străină în secolul meu”. Cu sinceritatea care o caracterizează, definește crezul poetic, scrie pentru „suflet și oameni”.

Poezia este „rațiunea de a fi”, aduce „liniștea interioară”, prin ea se simte „izbăvită”, „împăcată cu cerul”, „cu bunul Dumnezeu”.

Poezia sa este o îngemănare de sensibilitate, emoții și întrebări existențiale despre tot ce o înconjoară. Se scufundă în sine, freamătă în interior și apoi versurile țâșnesc precum apa unui izvor care pornește pentru prima dată în cucerire frumuseților cu stângăcii, neliniștit, îmbrățișat de maluri, domolit, tumultos, caută drumul și apoi se varsă în apa cea limpede.

Poeziile își croiesc drum spre inima cititorului, chiar dacă uneori sunt tulburate de tristețe, un amestec de sentimente blânde și dureri, neliniști și frământări, spuse pe un ton sincer. O poezie pe înțelesul tuturor. O carte care deschide sufletul.

Vasile Ghica spune „Frunzele cad de când lumea, fiecare poet le vede însă dintr-un unghi inedit”. Citind cartea vom descoperi din ce unghi tratează Silvica Gruia temele literare abordate.

Silvia HODAȘ,
 membră a Asociației
 Jurnaliștilor Români de Pretutindeni

note de lectură

DICȚIONARUL *SCRIITORI BIBLIOTECARI, BIBLIOTECARI SCRITORI* - un diamant demn de prețuit

Este bine cunoscut faptul că din toate timpurile, în spectrul creației literare și publicistice, condeierii (nu în înțelesul peiorativ, ci cu real talent) au aparținut unor varii profesii și îndeletniciri. Sunt scriitori și publiciști medici, ingineri, profesori din toate structurile învățământului (de la educatori la profesori universitari), filosofi, juriști, reprezentanți ai bisericii, din domeniul politic și lista ar putea continua. Aceștia s-au organizat în uniuni, societăți de creație, cenacluri..., iar cei mai inimoși, zeloși, dedicați, prin informare și documentare au întocmit și publicat opere lexicografice ale domeniului respectiv precum: hrisoave, monografii, lexicoane, dicționare, enciclopedii, bibliografii..., organizate de obicei în ordine alfabetică, dar și după criterii stabilite de autori.

Spiritul de breaslă este o realitate și a vieții și a muncii slujitorilor cărții, cititorilor și lecturii. O realitate este și necesitatea unor „instrumente” de informare și documentare, adevărate „unelte” de cunoaștere. Realizarea acestora necesită o muncă de lungă durată și bine chibzuită întru întâmpinarea nevoilor de lectură ale cititorilor (mai nou, pe bună dreptate, numiți utilizatori).

Bibliotecară de profesie, Fenia Driva, cu o vechime neîntreruptă de patru decenii în Biblioteca „A.E. Baconsky” Călimănești, mare iubitoare de carte, printr-o muncă asiduă de documentare, a descoperit „diamante” intelectuale, cărturărești și literare vrednice de a fi cunoscute de cât mai mulți iubitori de lectură și știință de carte.

Căutarea continuă a valorilor din sfera literaturii și din universul bibliotecilor îi sporea treptat și curiozitatea de cunoaștere. Impresionată de bogăția literară și bibliografică a acestui domeniu, a deprins puterea și voința de a „scormoni” din ce în ce mai mult, astfel descoperind noi și importante informații despre bibliotecarii creatori de literatură.

După o trudă de ani în noianul de documente și informații, a decis publicarea Dicționarului *Scriitori Bibliotecari, Bibliotecari Scriitori*, ediția a II-a revăzută și adăugită, la Editura Rotipo, Iași, 2022. Materialul introductiv al cărții, cu titlul de ARGUMENT, este semnat de autoare și are un motto deosebit de inspirat: „Eu care am văzut că Paradisul are înfățișarea unei Biblioteci.” (Jorge Luis Borges – genialul scriitor argentinian orb).

Dicționarul Feniei Driva este structurat pe trei mari capitole. Primul capitol se intitulează „Scriitori Bibliotecari, Bibliotecari Scriitori”. În cuprinsul său am descoperit nume sonore ale unor români care s-au intersectat într-un moment sau o perioadă mai îndelungată de timp cu biblioteca, din care spicuiesc: Valeriu Bartolomeu Anania, Alexandru Balaci, Lucian Blaga, Ana Blandiana, Nicolae Busuioc, George Călinescu, Virgil Cândea, Mihai Eminescu, B.P. Hasdeu, Alexandru Philippide, Andrei Pleșu, Mircea Regneală, Dan Simionescu, N. A. Steinhardt, Ion Stoica, D. Vatamaniuc, H. Zilieru, Al. Zub...

Al doilea capitol: „Fondatori, donatori de carte, manuscrise, arhiviști, bibliofili, directori-manageri de Biblioteci” din România. Aici regăsim nume celebre ale literaturii și ale altor domenii de activitate. O scurtă selecție este edificatoare în a ne îmbogăți cunoștințele despre cei pe care i-am citit cu multă bucurie, de care ne-am îndrăgostit și ne face o deosebită plăcere să tot revenim asupra operelor. De asemenea, vom afla informații și despre mulți alții despre care am auzit doar tangențial, dar despre a căror activitate nu știm nimic.

Dintr-o cuprindere deosebit de extinsă și interesantă este dificil de a întocmi o listă și mărturisesc faptul că, mai jos, este o citare subiectivă, după preferințele mele și-mi asum responsabilitatea: V. Alecsandri, Gr. Alexandrescu, Alexandru și Aristia Aman, George Anca, Antim Ivireanul, Gh. Asachi, stolnicul Constantin Cantacuzino, Gh. Cârțan (Badea Cârțan, numit de autoare „apostol al

cărții”), Emil Cioran, Șerban Cioculescu, Timotei Cipariu, George Coșbuc, Zoe Dumitrescu Bușulenga, D. Gusti, Mircea Malița, C.C. Moisil, Vasile Pârvan, Ileana și Romulus Vulpescu...

Al treilea capitol „Și ei au fost Bibliotecari, bibliofili, fondatori de Biblioteci, bibliografi, donatori de carte”, o privire generoasă asupra unor personalități din străinătate care s-au implicat într-un fel sau altul în domeniul bibliotecii și biblioteconomiei. Aș aminti doar câteva nume: Iohannes Guttenberg, cel care a descoperit tiparul, realizând cea mai mare revoluție din istoria publicării de carte. Contribuții remarcabile în înființarea și dezvoltarea colecțiilor de carte au fost încă din antichitate: Apollonius din Rodos, Ashurbanipal, Callimah..., continuând cu alte personalități - J. L. Borges, P. A. Cehov, Denis Diderot, Anatole France, Benjamin Franklin, J. W. Goethe, Frații Grimm, Immanuel Kant, G. W. Leibnitz, Lidia Kulokovski, Alexe Rău, Ion Ungureanu și lista continuă.

Printre multe alte mesaje pe care autoarea dorește să le transmită, prin capitolele 2 și 3, încearcă și sper din tot sufletul să reușească să trezească spiritul de inițiativă și generozitatea deținătorilor de valori pentru a îmbogăți colecțiile bibliotecilor cu volume și cărți din colecțiile personale, dăruite spre cunoaștere altor și altor generații.

Autoarea volumului scrie substantivele comune: Bibliotecă, Bibliotecar, Scriitor cu litere mari. Sub nicio formă nu este vorba de o necunoaștere a ortografiei acestor cuvinte, ci procedând astfel vădește propriul respect și admirație pentru instituția respectivă și

pentru cei care au legătură cu ea (în speță, Bibliotecari și Scriitori). Informațiile despre cei incluși în carte se întregesc prin plasarea unor imagini color ale unor instituții: biblioteci, muzee, case memoriale, biserici, mănăstiri, arhive...

Dicționarul *Scriitori Bibliotecari, Bibliotecari Scriitori* a fost lansat la Biblioteca „A.E. Baconsky” Călimănești în prezența unui public numeros. Pentru întreaga strădanie a temerarei bibliotecare, statornică și neobosită cercetătoare, Fenia Driva merită sincere și calde felicitări din partea mânuitorilor de condei care au îmbrățișat în perioade mai mici sau mai îndelungate de timp profesia de bibliotecar, dar și din partea tuturor celor interesați de cunoaștere, studiu și cercetare.

Dicționarul este o carte de vizită așezată pe frontispiciul Bibliotecilor (ca instituție), reprezintă un blazon pe umerii profesiilor de bibliotecar și scriitor și o aură binemeritată a fiecărui creator de literatură. Dar pentru că mi-am îngăduit să-i spun „diamant”, doresc să precizez și faptul că acesta (dicționarul)

impune noi și noi șlefuiți pentru a străluci cât mai mult în ochii minții noastre.

O realitate a zilelor noastre este și paradoxul: pe piața editorială din România s-a publicat un număr considerabil de cărți, însă se citește din ce în ce mai puțin. Sunt și motive obiective determinate de dezvoltarea tehnologiei, mass-media, a online-ului, însă și a lipsei de interes.

Drum lin Dicționarului spre mintea și inima cititorilor! Și să nu uităm ceea ce ne sfătuiește poetul național, Mihai Eminescu: „Numai citind mereu, creierul tău va deveni un laborator nesfârșit de idei și imagini”.

Doamne, ajută ca treptat să sporească numărul „șoarecilor de bibliotecă” și al „scorpionilor”, chiar și minusculi, care să răsfoiască și să citească paginile cărților! Ținând cont de multitudinea de lucruri rele care se întâmplă, să-l citim/recitim pe Jorge Luis Borges care ne spune: **„Omul bun este inteligent, iar cel rău este, afară de asta, imbecil. Aptitudinile morale și intelectuale merg împreună”.**

**Vasilica GRIGORAȘ, scriitor,
membru UZPR**

note de lectură

TREI IPOSTAZE ALE PREOTULUI LA TREI AUTORI ROMÂNI

Ioan Slavici, Ion Agârbiceanu și Gala Galaction

Din cele mai vechi timpuri, în societatea românească, mai cu seamă în lumea satului, preotul a ocupat un loc de frunte în rândurile sătenilor, privit ca o binecuvântare de la divinitate. Lipsa acestuia lăsa pe de o parte comunitatea respectivă în derizoriu, neavând niciun reper duhovnicesc, iar pe de altă parte era socotită drept un blestem abătut asupra locului în cauză. Indiferent de spațiul geografic, preotul se remarcă prin intermediul a diferite trăsături proeminente fie din sfera pozitivă, fie din cea negativă, în diferite contexte de viață.

Îmbinând metoda interpretativă cu latura istorică, traseul avut în vedere se constituie în jurul noțiunii-cheie de preot, urmărind a pune în evidență diferite tipologii umane aflate în slujba divinității, felul în care aceștia influențează societatea și, în același timp, amprenta societății în viața păstorului sufletesc.

Pornind de la câteva texte de căpătâi, din operele măștrilor condeiului: Ioan Slavici, Gala Galaction și Ion Agârbiceanu, reprezentative pentru figura preotului ca parte integrantă a societății, asemenea unui joc detectivistic, din aproape în aproape,

detaliu cu detaliu vor ieși la lumină diferite tipologii umane a ceea ce are să însemne preotul cu toate responsabilitățile sale, misiunea preoțească, modul în care aceasta este asumată și dualitatea om - preot și preot - societate, raporturile stabilite între aceștia, dar mai cu seamă tipurile umane ce slujesc Sfințelor Altare pornind de la cuvântul biblic.

Măștrii condeiului zugrăvesc figura preotului cu ajutorul diferitelor tehnici, punând pe seama acestora o serie de detalii definitorii. Dacă Popa Tanda, ca reprezentant al clerului din Ardeal, întruchipează luminătorul comunităților umane, ale cărui acțiuni au rolul de a transforma nu numai locul, ci și oamenii în bine, cel zugrăvit de Gala Galaction, popa Tonea, schimbă registrul devenind un simbol al preotului învingător, care reușește cu stoicism a învinge păcatul. Nu în cele din urmă, Ion Agârbiceanu ne propune doi reprezentanți de seamă ai patimilor, popa Man și Păscălierul, ascunși sub masca preoției în vederea desfășurării altor acțiuni.

În urma studierii problemelor legate de figura preotului la nivelul comunității, se pot observa o serie de aspecte pozitive, cât și negative, direct legate fie de acțiunile, fie de gândurile acestuia. De la o zonă la alta și de la

un scriitor la altul, portretul preotului diferă prin trăsături semnificativ diferite, putându-se observa cu ușurință diversitatea tipologiei umane și în același timp a celor ce își asumă mai mult sau mai puțin misiunea propovăduirii cuvântului Evangheliei. Plecând de la texte ilustrative, constatăm faptul că figura preotului apare în unele cazuri fie pentru a ascunde anumite detalii, fie pentru a putea desfășura anumite activități. În societatea puternic ancorată în tot ceea ce presupune cultura populară, figura preotului apare permanent la loc de cinste, sătenii cinstind prezența acestuia, considerată o binecuvântare divină. Pe lângă acestea, se manifestă și o mare încredere în spusele, dar mai cu seamă în faptele sale, ca metode sigure de tămăduire a răului, generator a tot felul de patimi.

Rezultatele întregului periplu prin textele literare-suport confirmă importanța binomului om – preot și preot – societate, interdependente unul față de celălalt. Cu sau fără voia celor două părți, acestea se influențează reciproc, fiecare fiind nevoită a se

adapta la cerințele și nevoile celuilalt. Uneori sătenii asigură toate cele necesare viețuirii preotului, alteori determină anumite acțiuni ale acestuia sau devin materia primă prin intermediul căreia acesta dă un alt sens vieții. La rândul său, slujitorul Sfântului Altar își lasă amprenta asupra comunității încredințate spre păstorire fie în mod pozitiv, fie negativ, afundând-o tot mai mult în deznădejde.

Pentru a vă bucura de lumea lecturii și a universului preoțesc, vă invit la lectură!

1. Agârbiceanu, Ion. *Schițe și nuvele*. Antologie, prefață și tabel cronologic de Vasile Molan. Ediția a II-a. București: Editura Albatros, 1983.
2. Agârbiceanu, Ion. *Nuvele*. Prefață și bibliografie de Constantin Cubleşan. București: Editura Minerva, 1985.
3. Galaction, Gala. *Nuvele și povestiri*. Prefață și antologie de Ana-Maria Boariu. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1985.
4. Slavici, Ioan. *Moara cu Noroc, Popa Tanda, Budulea Taichii*. Prefață, fișă bibliografică și referințe critice de Lucian Pricop. București: Editura Cartex, 2000.

**Diana-Petronela VICOL, profesor,
Școala Gimnazială nr.1 Tanacu**

note de lectură

DESPRE REÎNTOARCEREA LA INOCENȚĂ

La vârste fragede fiind, mai toți visăm cu ochii deschiși la ce ne dorim să realizăm când devenim adulți. Ne făurim dorințe, ne modelăm planuri, ne imaginăm într-o lume ideală în care nu mai conținem cu bucuriile... Pe măsură înaintăm în viață, începem să simțim și din amarul neîmplinirilor, nerăbdarea de altădată („Când voi fi mare!”) fiind înlocuită de încorsetările maturității („Nu mai sunt un copil...”), exclamația de punctele de suspensie, extazul de melancolie...

Poate că nostalgia trezită de gândul la „singurul paradis pierdut” (cum Vasile Butulescu numea *copilăria*) este și unul dintre punctele de plecare ale literaturii pentru copii.

Bibliotecarul-poet Mihai Apostu, un vechi prieten de vers, membru al Uniunii Scriitorilor din România și cunoscut mai ales pentru îndrăzneala, profunzimea și originalitatea poeziei sale, s-a regăsit, de curând, în inocența și deloc simpla scriere dedicată celor mici. Tată și bunic grijuliu, iubitor de ceea ce universul conține mai pur (natură și viețuitoare necuvântătoare), recunoscut deja ca un poet talentat, pregătește cititorilor... altceva și anume

Nepotaniada, volum de proză pentru copii al cărui titlu este mai mult decât grăitor.

Dacă în 1995 a *Atentat la poezie*, debutând în volum - urmându-i *Vocile*, 1997; *A cincea stare*, 2000; *Dialoguri perpendiculare*, 2001; *Poemele auguste*, 2010; *Victor Ion Popa și comuna Dodești* (studiu monografic), 2011; *Lumina vine din interior*, 2012; *Poezii*, 2013; *Planeta între noi doi*, 2016; *Satele de la Obârșia Jigăliei: Dodești și Tămășeni* (studiu monografic, în colaborare cu Gheorghe Gherghe), 2020; *Septete*, 2021 - în acest an îl așteptăm pe Mihai Apostu să atenteze cu încredere la noul drum descoperit spre copilăria încă trăindă în ungherele sufletelor noastre.

Vă prezentăm în continuare o poveste din volumul pregătit să vadă lumina tiparului:

Potopul

- Sunt o vitează, sunt o voinică, sunt cea mai tare și mândră furnică...
- Grupă, repetăăăă!
- Sunt o vitează, sunt o voinică, sunt cea mai tare și mândră furnică, furnică, furnică, muncesc fără frică, furnică, furnică...

Așa se desfășura programul de lucru. Cu cântec și veselie. Nici nu știau când treceau cele patru transporturi care formau norma pe o tură. Și apoi acum e posibil să se lucreze și ture suplimentare având în vedere că sursa de alimente era foarte aproape și aproape inepuizabilă. Șefa de tură le-a prelucrat încă de dimineață într-o ședință-fulger, că dacă se întârzie cu strânsul semințelor, acestea se umezesc, încolțesc și se agață definitiv de pământ. Din acel moment trebuie căutată altă sursă. Acuma a fost șansa conducătorilor Mușuroiului Zen că au descoperit semințe de gazon cu gust și aromă de miere. Încă de dimineață echipele de cercetătoare au analizat în laborator semințele care trebuiau adunate. Marea nutriționistă a descoperit că semințele de culoare galbenă nu au tratament chimic și că pot fi depozitate în hambare. În mușuroi, de câteva momente se declarase Starea de urgență. Furnicuțele au rămas în grija educatoarelor, iar la compartimentul Incubare s-a redus supravegherea dată fiind această Stare de urgență. Aprovizionarea era actul suprem al mușuroiului și era de multe ori o activitate

care întrecea toate preocupările. Uneori, se mergea până la sacrificiul suprem.

Furnicile cântau pe o frecvență foarte joasă așa încât celelalte insecte abia o sesizau. Pentru animale și pentru om aceste sunete nici nu existau. Cântecele era coordonat de furnica selectată în urma concursului de voce petrecut în vremuri imemoriabile și transmis din generație în generație drept moștenire. De fapt, toate dregătoriile mușuroiului Zen erau stabilite încă de la prima fărâmbă de pământ așezată la bază.

Lucrătoarele erau cele mai multe și ele cântau astăzi de zor. Sunt grupate pe două șiruri. Când mergeau la cules cântau, iar când se întorceau încărcate se auzea doar „Drum drum, uf, drum drum, uf!” S-au adunat până acum patru camere pline cu semințe galbene de gazon când deodată răsună alarma de pericol grav. Apărătorii știau că din acel moment trebuie să numere până la 100 și apoi să închidă toate căile de acces înspre și dinspre mușuroi. Aceasta era o alarmă reală care deveni și mai înspăimântătoare când fu însoțită de fulgere și tunete care anunțau pericolul. Protocolul prevedea ca furnicile care rămâneau afară după ce ajungea număratoarea la 100 să se descurce după cum o vrea divinitatea și după cum aveau să aibă noroc. Și a început nebunia. Munți de apă cădeau și se spargeau în bucăți de câte 10 furnici la un loc astfel încât era greu să supraviețuiască cineva. Ploaia prinsese jumătate de tură de lucrătoare în afara mușuroiului.

- Vineeee, atenție... îh, îh, se auzeau strigăte de ajutor!

O supraveghetoare cu aripi căzuse strivită de un strop uriaș de apă.

- Ficaaa, lcaaaa..., striga o lucrătoare disperată, veniți aici...

Trei furnicuțe se agățaseră disperate de aripa ruptă a supraveghetoarei, aripă care plutea ca o barcă de salvare. Zena care era o furnica plină de energie a reușit să salveze pe cele două surate, să împingă aripa plutitoare între două fire de iarbă și să o ancoreze. Nimeni nu știe cât timp au stat agățate între viață și moarte, dar la un moment dat au auzit zgomote aducătoare de moarte care se apropiau de ele. Ploaia se oprise și un ciripit puternic de păsări despica văzduhul. Veneau să vâneze după ploaie. Zena își trezi suratele și reușiră să se ascundă sub o frunză.

-Trebuie să așteptăm să vină salvatoarele! În liniște să așteptăm, să ne rugăm și să nu ne pierdem speranța.

Organizarea în mușuroi era perfectă. După câte o catastrofă se formau echipe de salvatoare care se deplasau pe o rază de 500 de furnicometri și recuperau furnicile rătăcite, pe cele rănite și pe cele care nu au mai supraviețuit. Nu își abandonau niciodată suratele fie vii, fie moarte. Cortegii întregi

cărau furnicile fără suflare și le depuneau la temelia mușuroiului. În tradiția Zen, spiritul furnicilor de la temelie dădea putere tuturor să meargă mai departe. Iarna când coborau într-a șaptea treaptă de catacombe povesteau copiilor despre vitejiile de peste an. Zena a fost declarată erou și, până în primăvară, va povesti furnicuțelor despre spiritele strămoșilor pe care și ea le-a adunat de pe câmpul de groază a ultimului potop. Dar până atunci, a doua zi dis-de-diminează pe frecvența joasă a mușuroiului se auzea ca prin vis:

- Sunt o vitează, sunt o voinică,
Sunt cea mai tare și mândră furnică...

- Grupă, repetăaaa!

- Sunt o vitează, sunt o voinică, sunt cea mai tare și mândră furnică, furnică, furnică, muncesc fără frică, furnică, furnică...

Astăzi vom ataca un filon dintr-un munte de grâu. Atenție mare!... Numai 1% este netratat chimic, așa că luați-vă măștile de protecție.

...Sunt o vitează, sunt o voinică, sunt cea mai tare și mândră furnică...

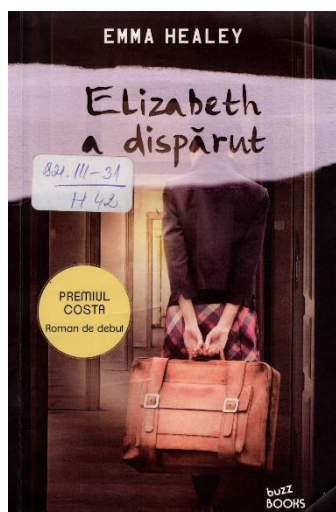
**Alina TANASĂ, bibliotecar,
Serviciul Informatizare, Informare bibliografică,
Prelucrarea și completarea colecțiilor,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

note de lectură

AUTORI ALE CĂROR OPERE AU FOST INSPIRATE DE RĂZBOI (III)

De la jurnalele de memorii până la romanele de ficțiune, cel de-al Doilea Război Mondial a inspirat deopotrivă scriitori și scriitoare ale căror opere au o încărcătură aparte.

Continuăm prezentarea operelor unor autoare care s-au inspirat din evenimentele cumplitei conflagrații mondiale, pe care le regăsim în colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui:

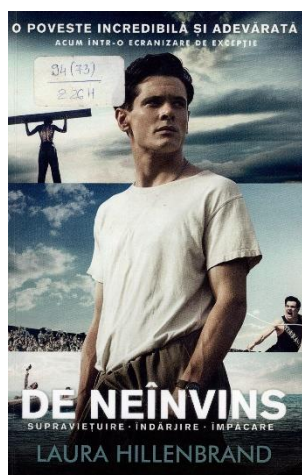
Emma Healey - *Elizabeth a dispărut*

Emma Healey este o romancieră britanică.

Elizabeth a dispărut este un roman despre identitate și memorie, o călătorie în timp ce coboară până la cel de-Al Doilea Război Mondial, cu care autoarea a câștigat Costa Book Award pentru roman de debut.

Cartea spune povestea lui Maud, o femeie în vârstă care se luptă cu ravagiile demenței senile și care începe o căutare disperată pentru a o găsi pe Elizabeth, cea mai bună prietenă a sa despre care crede că a dispărut. Obsesia lui Maud este singurul lucru care o mai ancorează în prezent.

Dovezile pe care le găsește o vor trimite în trecut, la un alt caz misterios, căruia nu i s-a găsit răspuns atâția ani. Este vorba despre sora ei, Sukey, care a dispărut subit la puțin timp după cel de-Al Doilea Război Mondial. Cititorii vor descoperi dacă misterul dispariției surorii sale reprezintă cheia pentru găsirea lui Elizabeth.

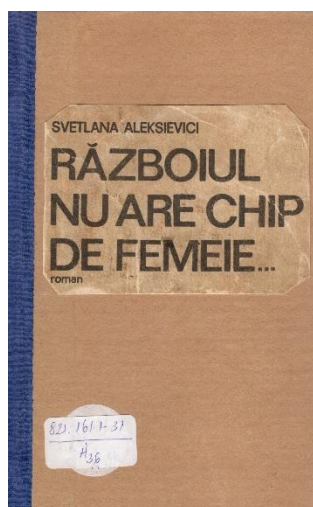

Laura Hillenbrand - *De neînvinși*

Laura Hillenbrand este o autoare americană de cărți și articole de revistă, al cărei roman, *De neînvinși*, a câștigat Premiul pentru cărți biografice decernat de „Los Angeles Times”.

În această carte este relatată incredibila odisee a tânărului Louis Zamperini printre cruzimile celui de-al doilea război mondial, dar și după ele.

După începerea celui de-al Doilea Război Mondial, a devenit aviator luând parte la campaniile de pe Frontul din Pacific, prăbușindu-se cu avionul în spatele liniilor inamice. A supraviețuit 47 de zile într-o barcă de salvare, ca apoi să ajungă în cele mai îngrozitoare lagăre de concentrare nipone. În ciuda tuturor adversităților, tânărul a izbutit să nu se dea bătut, păstrându-și demnitatea și omenia. Viața lui Louis reprezintă o mărturie cutremurătoare a capacitații de rezistență, a ingeniozității și dăruirii de care poate fi capabilă o ființă umană.

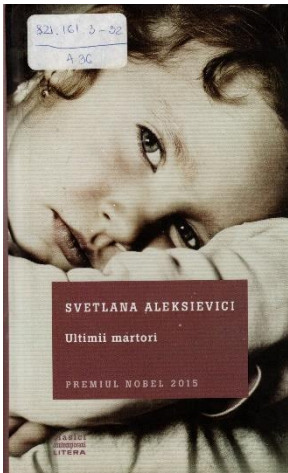

Svetlana Aleksievici - *Războiul nu are chip de femeie. Ultimii martori*

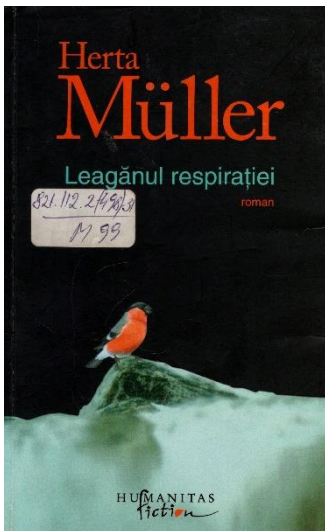
Svetlana Aleksievici este jurnalistă și scriitoare belarusă, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură în 2015.

Războiul nu are chip de femeie are la bază interviuri cu femeile care au luptat în Armata Roșie în al Doilea Război Mondial. Este o colecție de mărturii, ale unor copile transformate în soldați peste noapte, istorisite la peste patru decenii de la terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, când sentimentele îngropate și amintirile reprimite răbufnesc sub povara decorațiilor.

Este un jurnal atipic de război, în care cronologia faptelor este înlocuită de curgerea sentimentelor și de repercusiunile subtile ce au marcat viața supraviețuitorilor. O carte sensibilă, cu multe scene sfâșietoare ce prezintă războiul din punct de vedere uman, nu ca fapt eroic sau tactic-operational.

Cartea *Ultimii mărtori* merge și mai departe în recuperarea evenimentelor cumplite din al Doilea Război Mondial și strânge mărturiile copiilor care au trăit războiul. Reprezintă un cumul de mărturii dureroase din cauza faptului că cei care le relatează au fost copii în timpul războiului, având pe atunci vârste cuprinse între trei și doisprezece ani. Războiul a furat copilăria și inocența, joaca și zâmbetele, iubirea și căldura din viața lor. Au devenit niște adulți cu traume greu de depășit. Căci ce poate fi mai cumplit decât copilăria în timp de război, mai tragic decât inocența supusă violenței și anihilării? Tulburător prin încărcătura sa de adevăr și răvășitor sufletește, *Ultimii mărtori* ne schimbă perspectiva asupra istoriei, războiului, copilăriei și vieții.

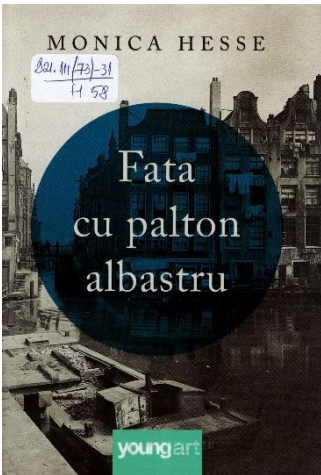
Herta Müller - *Leagănul respirației*

Herta Müller este o romancieră, poetă, eseistă de limbă germană și română, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 2009.

Romanul este inspirat din convorbirile Hertei Müller cu Oskar Pastior, care îi povestește despre viața și experiențele sale ca deportat. Este o capodoperă literară care descrie ororile din lumea concentraționară și analizează pertinent fragilul hotar dintre uman și inuman. Părțile beligerante, prinse într-un aprig și sângeros conflict, își dau frâu liber frustrărilor.

Personajul central din roman se numește Leopold Auberg, un tânăr de 17 ani, de etnie germană, care locuiește în Sibiu. Deportat la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial asemenea celor de o vârstă cu el, Leo rememorează cei cinci ani petrecuți în lagăr la o distanță de șase decenii.

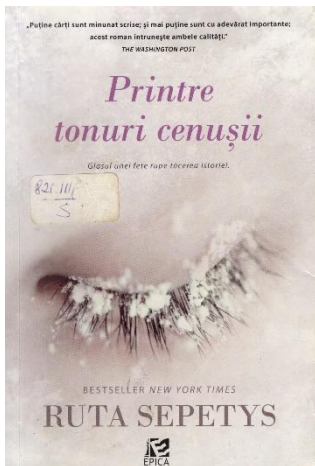
Cititorul este purtat între sentimentul de oroare și cel de furie ajungând odată cu prizonierii lagărului să constate cum ferocitatea încarceratorilor se transformă într-un cotidian inevitabil pe care unii ajung să-l accepte.

Monica Hesse - *Fata cu palton albastru*

Monica Hesse este autoare și jurnalistă americană.

Evenimentele se desfășoară pe fundalul sumbru al unui Amsterdam sub ocupație, în care găsim și povestea unei fete de 17 ani care suferă din dragoste căci iubitul ei este ucis pe front în luptele din al Doilea Război Mondial. De altfel, dragostea nu este singurul lucru pe care i l-a răpit războiul, întreaga sa viață fiind transformată și contorsionată de noua realitate din jur. Faptul că protagoniștii romanului sunt adolescenți marchează felul în care toată naivitatea și toate iluziile oamenilor sunt distruse de război căci acesta nu ține seamă de ei, marea istorie nu ține cont de istoria personală a nimănui și viețile sunt curmate sau retrasate prin decizii care nu privesc indivizii, ci armatele.

Ruta Sepetys – *Printre tonuri cenușii*

Ruta Sepetys este o scriitoare lituano-americană de ficțiune istorică.

Printre tonuri cenușii este mărturia cutremurătoare a atrocităților, nedreptăților și a modului inuman în care au fost tratați locuitorii Țărilor Baltice în timpul celui de-al Doilea Război Mondial de poliția secretă sovietică. Cu un subiect pe nedrept considerat mai puțin interesant decât Holocaustul, și anume Marea Epurare, adică eliminarea din Uniunea Sovietică a tuturor aceluia care ar fi putut reprezenta un

pericol cât de mic pentru dictatura lui Stalin, ceea ce a presupus măsuri ca arestul la domiciliu, deportarea sau execuția celor vizați.

Lina, o adolescentă de cincisprezece ani, fiică de rector universitar, este arestată împreună cu mama și fratele ei mai mic. Sunt evacuați din casa lor și târâți în vagoane de transportat vite, descoperind că destinația lor era Siberia. Despărțită de tată, fata încearcă să strecoare indicii în desenele ei, pe care reușește să le expedieze în secret, sperând să ajungă în lagărul unde este el încarcerat. Singura ei putere fiind iubirea, oare îi va fi îndeajuns în lupta pentru viața ei și a celor apropiați?

Kimberly Brubaker - *Războiul care mi-a salvat viața*

Kimberly Brubaker Bradley este o autoare americană de cărți pentru copii și tineri. Romanul, laureat cu Newbery Honor în 2016, ne poartă într-o lume nesigură, pe fundalul luptei pentru supraviețuire din anii întunecați ai celui de-al Doilea Război Mondial. Personajul principal este Ada, o fetiță de nouă ani, care poartă propria ei bătălie pentru a demonstra că nu e cu nimic diferită de ceilalți.

Având un defect fizic, este umilită de propria mamă care o ține captivă în apartamentul lor cu o singură cameră. Ada profită de faptul că toți copiii sunt evacuați din Londra pentru a nu fi uciși de viitoarele bombardamente și, împreună cu fratele ei, Jamie, fugе departe de răutatea mamei.

Astfel, ei o cunosc pe Susan Smith, o femeie posacă, dar care îi iubește ca pe proprii ei copii. Și, în timp ce toți din jur se schimbă și cunosc suferința și despărțirea, Ada descoperă ce înseamnă iubirea și respectul.

Bibliografie:

- 1001 de cărți de citit într-o viață. Peter Boxall. București:Enciclopedia Rao, 2017.
- *Fata cu palton albastru* [on-line], disponibil pe Internet la adresa: <https://www.editura-youngart.ro/info/carte/fata-cu-palton-albastru-monica-hesse>.
- *Elizabeth a dispărut* [on-line], disponibil pe Internet la adresa: <https://www.libris.ro/info/carte/Elizabeth-a-disparut-emma-healey>.
- *De neînvinc* [on-line], disponibil pe Internet la adresa: <https://www.libris.ro/info/carte/de-neinvins-laura-hillenbrand>.
- *Războiul nu are chip de femeie* [on-line], disponibil pe Internet la adresa: <https://carturesti.ro/info/carte/războiul-nu-are-chip-de-femeie-svetlana-aleksievici>.
- *Leagănul respirației* [on-line], disponibil pe Internet la adresa: <https://carturesti.ro/info/carte/leagănul-respirației-herta-muller>.
- *Printre tonuri cenușii* [on-line], disponibil pe Internet la adresa: <https://www.libris.ro/info/carte/printre-tonuri-cenușii-ruta-sepetys>.
- *Războiul care mi-a salvat viața* [on-line], disponibil pe Internet la adresa: <https://www.editura-arthur.ro/info/carte/războiul-care-mi-a-salvat-viața-kimberly-brubaker-bradley>.

**Luciana MACOVEI, bibliotecar,
Serviciul Relații cu publicul,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

evenimente culturale

LANSĂRI DE CARTE

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI
CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE VASLUI

LANSARE DE CARTE

Zilele Bibliotecii

PREZINTĂ:
prof. univ. dr. **Mircea Ciubotaru**
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași
prof. dr. **Laurențiu Chiriac**
Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui

MIERCURI, 7 DECEMBRIE 2022, ORA 14⁰⁰ | BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

LANSARE DE CARTE

Zilele Bibliotecii

PREZINTĂ:
prof. dr. **Pavel Toma**
scriitor **Emilian Marcu**

VINERI, 9 DECEMBRIE 2022, ORA 13⁰⁰ | BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

MUZEUL JUDEȚEAN „ȘTEFAN CEL MARE” VASLUI
CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

LANSARE DE CARTE

„Povestiri despre oameni obișnuiți”
Autor: **Varujan VOSGANIAN**

PREZINTĂ:
Theodor Codreanu
Valeriu Stancu

MICRORECI TAL PIAN:
Cepoi Mara: Eugen Doga - Sonet
Popa Leia: Frédéric Chopin - Vals în Si Minor
prof. Galina Parfeni

14 DECEMBRIE 2022, ORA 16⁰⁰ | SALA ARTA, MUZEUL JUDEȚEAN „ȘTEFAN CEL MARE” VASLUI

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

lansare de carte

MAI | ORA 31 | 13

Sala activități
Biblioteca Județeană Vaslui

prezintă: **Emilian Marcu**
Pavel Toma

evenimente culturale

SĂPTĂMÂNAL LA BIBLIOTECĂ

Atelier de pictură
PENTRU COPII, 7-14 ANI

Acces **GRATUIT** în baza PERMISULUI DE INTRARE

JOI
ORA 14:30

Biblioteca Județeană
"Nicolaie Milescu Spătarul"
Vaslui

Str. Hagji Chiriac, Nr. 2, Vaslui, 730129
Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro | bjvaslui@yahoo.com | www.facebook.com/bjvaslui

Atelier de lectură
PENTRU COPII, 6-10 ANI

Acces **GRATUIT** în baza PERMISULUI DE INTRARE

VINERI
ORA 14:00

Biblioteca Județeană
"Nicolaie Milescu Spătarul"
Vaslui

Str. Hagji Chiriac, Nr. 2, Vaslui, 730129
Tel/fax: +40 335 401164
@yahoo.com | www.facebook.com/bjvaslui

CURSURI DE PROGRAMARE PE ÎNTELESUL COPIILOR

10-14 ANI

SĂPTĂMÂNAL
VINERI 15:00-16:00

ÎNSCRIERI PÂNĂ LA
21 OCTOMBRIE 2022
SALA ÎMPRUMUT LA DOMICILIU
PENTRU ADULȚI

*LOCURI LIMITATE

Str. Hagji Chiriac, Nr. 2, Vaslui, 730129
Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro | bjvaslui@yahoo.com | www.facebook.com/bjvaslui

Consiliul Județean Vaslui
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

BIBLIOȘEZĂTOARE

Atelier de cusături tradiționale

În fiecare MIERCURI,
ora 14:00
**la Sala de activități-
parter!**

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagii Chiriac, nr. 2, cod 730129, Vaslui, Tel: +40 335 401 164;
www.bjvaslui.ro; bjvaslui@yahoo.com; www.facebook.com/bjvaslui

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

BIBLIOȘEARĂ PENTRU PICI

preșcolari - grupa mijlocie și grupa mare

CU PĂRINȚI SAU CU BUNICI

Biblioteca Județeană „N. M. Spătarul” Vaslui
Sala activități - parter: ORA 17³⁰

14, 28 OCTOMBRIE 2022	6, 20 IANUARIE 2023	28 APRILIE 2023
11, 25 NOIEMBRIE 2022	3, 17 FEBRUARIE 2023	12, 26 MAI 2023
9, 23 DECEMBRIE 2022	3, 17, 31 MARTIE 2023	9, 23 IUNIE 2023

Informații suplimentare: Sala Copii
0335/401 164, înf. 19

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

CLUBUL CURIOSILOR

pentru copii, 7 - 10 ani

Acces GRATUIT
în baza
Permisului de intrare.

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
VINERI, ora 15:00

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

evenimente culturale

LUNAR LA BIBLIOTECĂ

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONFERINȚA

DUPĂ - AMIEZI CULTURALE LA VASLUI

Când începe și când se termină educația?

CONFERENȚIAZĂ:
lector dr. **BOGDAN NECULAU**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

COORDONATOR:
prof. univ. dr. **CONSTANTIN DRAM**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

27 SEPTEMBRIE 2022, ORA 14:00

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONFERINȚA

DUPĂ - AMIEZI CULTURALE LA VASLUI

Suntem pregătiți pentru o nouă criză?
Rolul educației financiare

CONFERENȚIAZĂ:
conf. univ. dr. **CARMEN TODERAȘCU**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași
F.E.A.A. - Departamentul de Finanțe, Monedă și Administrație Publică

COORDONATOR:
prof. univ. dr. **CONSTANTIN DRAM**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

21 OCTOMBRIE 2022, ORA 14:00

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONFERINȚA

DUPĂ - AMIEZI CULTURALE LA VASLUI

Provocări ale familiei contemporane

CONFERENȚIAZĂ:
prof. univ. dr. **ȘTEFAN COJOCARU**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

COORDONATOR:
prof. univ. dr. **CONSTANTIN DRAM**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

23 NOIEMBRIE 2022, ORA 14:00

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

TEEN TALK

INFLUENȚA CONCURSURILOR ASUPRA ADOLESCENȚILOR

cum ne influențează gândirea locui !
viziunea de falsă ierarhie
stresul de a fi cel mai bun

Invitat: psiholog, **Daniela LUCA**

MISS & MISTER

II I III

Vă așteptăm joi, 20 octombrie 2022, ora 17:30,
la o dezbatere cu și despre adolescenți,
la Biblioteca Județeană
„Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

TEEN TALK

INVITAȚI:
CRISTI HÎNCU
CRISTIAN JUVERDEANU

Arta Fotografică

CE NU ȘTIAI DESPRE FOTOGRAFIE?

24 NOIEMBRIE 2022, ORA 17:00

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

TEEN TALK

Adolescența

vârsta întrebărilor

- Întrebări pentru toți adolescenții: „dulci”, „sărate” etc.
- Exerciții de creativitate, perspicacitate și cunoaștere de sine

INVITAȚI:
PSIHLOG ȘI PSIHOTERAPEUT INTERACTIV
DANIELA LUCA

9 FEBRUARIE 2023, ORA 17:00

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

evenimente culturale

ANUAL LA BIBLIOTECĂ

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

CONCURS DE LECTURĂ

„Citești și câștigi”

EDIȚIA I

februarie - decembrie 2022

copii: 11-14 ani & adolescenți: 15-18 ani

Lectură plăcută!

Detalii în REGULAMENT

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

REZULTATELE CONCURSULUI DE LECTURĂ

Citești și câștigi

Dragi concurenți, ne bucurăm că prin lectură cărților propuse am reușit să vă stimulăm interesul pentru bine, frumos și adevăr.

Mulțumiri membrilor juriului, Mardare Maria - Alina, profesor la Colegiul Economic „Anghel Rugină” Vaslui, Hoțoleanu Constantin, profesor la Liceul Teoretic „Emil Racoviță” Vaslui și Bortă Cătălin, bibliotecar, care au avut răbdarea, chibzuința și obiectivitatea necesare desemnării câștigătorilor.

Copii, vârsta 11 – 14 ani

Premiul I - **VODUȚ TEODORA VASILICA**, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Vaslui
 Premiul II - **CORNEA MATEI**, Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu”, Huși
 Premiul III - **SILISTRU SILVIA ȘTEFANIA**, Școala Gimnazială „Mihail Eminescu” Vaslui
 Mențiuni - **MIHAI SOPHIA MARIA**, Școala Gimnazială „Anastasia Panu” Huși
 Mențiuni - **BURGHELEA ELISA**, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Vaslui
 Mențiuni - **OLTEANU SOFIA**, Școala Gimnazială „Anastasia Panu” Huși
 Mențiuni - **CUCEANU RUXANDRA**, Școala Gimnazială „Anastasia Panu” Huși
 Mențiuni - **MARIANUC MARIA**, Școala Gimnazială „Iorgu Radu” Bârlad
 Mențiuni - **DIACONU ALEXANDRA SILVIA**, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Vaslui
 Mențiuni - **PINTILIE ALEXIA**, Școala Gimnazială „Iorgu Radu” Bârlad
 Mențiuni - **ZAVADE ALIN**, Școala Gimnazială „Iorgu Radu” Bârlad

Adolescenți, vârsta 15 – 18 ani

Premiul I - **MOCANU IOANA**, Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui
 Premiul II - **ZGĂVÂRDICI MIRUNA**, Colegiul Național „Cuza Vodă”, Huși
 Premiul III - **CIOBANU ROXANA**, Colegiul Național „Cuza Vodă”, Huși
 Mențiuni - **CIUCA ANDREEA**, Liceul Pedagogic „Ioan Popescu” Bârlad
 Mențiuni - **AVRAM EMMA MARIA**, Colegiul Național „Cuza Vodă”, Huși
 Mențiuni - **PÂNTEA MARIA ALEXANDRA**, Liceul Teoretic „Emil Racoviță” Vaslui
 Mențiuni - **ROȘCA ȘTEFANIA**, Școala Gimnazială „Iorgu Radu” Bârlad
 Mențiuni - **STAFIE ALINA**, Liceul Pedagogic „Ioan Popescu” Bârlad
 Mențiuni - **COSTEA DENISA-MARIA**, Liceul Teoretic „Emil Racoviță” Vaslui

FELICITĂRI !

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

CONCURS

Cea mai frumoasă scrisoare de dragoste

ediția a III-a

Participanți: adolescenți, adulți, seniori

Termen de expediere: 22 februarie 2023

Detalii în REGULAMENT

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

REZULTATELE CONCURSULUI

Cea mai frumoasă scrisoare de dragoste

Stimați participanți, vă mulțumim pentru interesul crescut arătat concursului *Cea mai frumoasă scrisoare de dragoste*, ediția a III-a. Apreciem creativitatea și deschiderea sufletească exprimată în cele aproximativ 70 scrisori înscrise în concurs.

Membrii juriului, Lorena Teodora Toma - profesor, Luminița Popa - profesor, Cătălin Bortă - bibliotecar, ținând cont de respectarea criteriilor de evaluare, au desemnat câștigătorii:

Adolescenți:

Premiul I: **SAVA DENISA-ADRIANA**
 Premiul II: **RĂȘCANU DENISA-MARIA**
 Premiul III: **SPIRIDON MARIANA-GABRIELA**
 Mențiuni: **COCHILEȚ AMALIA-MĂDĂLINA**
 Mențiuni: **POPA REBECCA**
 Mențiuni: **CIUBOTARU ȘTEFANIA**
 Mențiuni: **CHIRATCU ANDRA-ȘTEFANIA**
 Mențiuni: **EFTIME ANA-ȘTEFANIA**

Adulți:

Marele premiu: **CREȚU ROMEO FLORENTIN**
 Premiul I: **COZMA MARIUS FLORIN**
 Premiul II: **VIDINEAC SIMON ANGEL FLAVIAN**
 Premiul III: **FLOREA RAUL SERGIU**
 Premiul III: **CHIRIȚĂ VASILE**
 Premiul III: **LĂEȘELU CRISTI MARIAN**
 Mențiuni: **RAVARU CLEOPATRA MERCEDES**
 Mențiuni: **CIUȚEA LIVIU CĂTĂLIN**
 Mențiuni: **CĂȘU NEANU IULIAN**

Seniori:

Premiul I: **MANOLE ANGELICA**
 Premiul II: **IFRIM LAZĂR**
 Premiul III: **ARSENI ALEXANDRU**
 Premiul III: **MHALACHIONEL DANUȚ**
 Mențiuni: **NEAGU VALERIA**

Felicități tuturor participanților!

Mulțumim librăriei *Hiccup Bookshop* pentru premiile acordate!

Diplomele de participare pot fi ridicate de la Sala Impurtat la domiciliu pentru adulți.

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

SĂPTĂMÂNA NAȚIONALĂ A VOLUNTARIATULUI

15 - 19 mai 2023

Voluntariatul are impact

Citim și dăruim

Donează o carte și primești o altă carte!

La Biblioteca Județeană Vaslui,
în perioada 15 - 19 mai 2023,
orele 14:30-17:00.

 saptamanavoluntariatului.ro

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

SĂPTĂMÂNA NAȚIONALĂ A VOLUNTARIATULUI

15 - 19 mai 2023

Voluntariatul are impact

- 15 - 19 mai 2023, ora 14:30-17:00 - Biblioteca Județeană Vaslui
Citim și dăruim
- 15 mai 2023, ora 10:00 - Grădinița Nr. 15 Vaslui
Poveștile voluntarilor
- 15 mai 2023, ora 14:00 - Biblioteca Județeană Vaslui
Voluntar în comunitatea mea
- 16 mai 2023, ora 14:00 - Centrul de Zi „Bucuria” Vaslui
Voluntarii, prietenii copiilor
- 17 mai 2023, ora 14:00 - Biblioteca Județeană Vaslui
Biblioteca vie

 saptamanavoluntariatului.ro

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

CONCURS DE ESEURI

Ce înseamnă cartea pentru mine

Participanți:
-copii: 11-14 ani
-adolescenți: 15-18 ani

Perioada de înscriere:
16 martie - 13 aprilie 2023

Detalii în REGULAMENT

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
 Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

REZULTATELE CONCURSULUI DE ESEURI

Ce înseamnă cartea pentru mine

Stimați participanți, vă mulțumim și vă felicităm! Chiar dacă nu vă regăsiți pe lista premianților, toți sunteți câștigători! A fost o experiență minunată să aflăm, prin intermediul lucrărilor înscrise în concurs, aprecierile față de carte, lectură și importanța acestora în viața personală.

Membrii juriului, Bahman Mihaela Dumitrița, profesor la Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui, Chiriac Carmen, profesor la Liceul cu Program Sportiv Vaslui, Hector Gabriela, profesor la Liceul „Ștefan Procopiu” Vaslui, respectând criteriile de evaluare, au desemnat câștigătorii:

Copii, vârsta 11 – 14 ani

Premiul I - POPA TUDOR ANDREI, Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui
Premiul II - DUGHIE ANNA KATRINA, Școala Gimnazială „Mihai Eminescu”, Vaslui
Premiul III - GEORGESCU SOFIA, Școala Gimnazială „Constantin Parfene” Vaslui
Mențiuni - SURUGIU OCTAVIA, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Vaslui
Mențiuni - COZMA ROXANA-MIHAELA, Școala Gimnazială Nr.1 Crețești de Sus
Mențiuni - LEON MARIA, Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Vaslui

Adolescenți, vârsta 15 – 18 ani

Premiul I - CIOBANU ROXANA-ALEXANDRA, Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși
Premiul II - CIOCHINĂ IULIANA-LOREDANA, Liceul cu Program Sportiv Vaslui
Premiul III - IOVU IOAN, Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui
Premiul III - SIMION ELENA COSMINA, Liceul cu Program Sportiv Vaslui
Mențiuni - ZGĂVÂRDICI MIRUNA-MARIA, Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși
Mențiuni - COMĂRLĂU ECATERINA-PAULA, Colegiul Național „Gh.R.Codreanu” Bârlad
Mențiuni - SEVERIN NICOLAETA-LORENA, Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși

FELICITĂRI!

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
 Str. Hagii Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CĂRȚILE

Le văd și parcă inima mă doare
Că au adus în suflet mângâiere
Și-n timp ce totu-n lumea asta piere,
Lumina cărții e nemuritoare.

Iubesc peste măsură-a lor tăcere
Ce îmi preface noaptea-n sărbătoare
Și-o zi ploioasă într-o zi cu soare
Când guști ca dintr-un fagure de miere.

Aduc cinstire celui care-a scris-o
Că viața a-nviat-o n-a ucis-o
Ca să ne fie de învățătură.

Prin alte mâini, mai gingașe, trecută,
O carte te alină și te-ajută,
Citește-o cum citești Sfânta Scriptură.

Petruș ANDREI

